

KOSZALIŃSKO KOŁOBRZESKIE

wiadomości diecezjalne

Organ Urzędowy Kurii Biskupiej Koszalińsko-Kołobrzeskiej

ROK XLVI

PAŹDZIERNIK–GRUDZIEŃ 2018

4/2018

Redakcja:

ks. dr Tadeusz Ceynowa (red. nacz.)

dr inż. Magdalena Florianowicz (sekretarz)

mgr Małgorzata Wieczorkowska

mgr Monika Zielonka

75-817 Koszalin, ul. Seminaryjna 2, tel. 94 345 90 26

e-mail: kkwd@interia.pl

Skład i łamanie:

Magdalena Florianowicz

Wydawca:

Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska

75-062 Koszalin, ul. kard. Stefana Wyszyńskiego 25, tel. 94 343 87 10 (18)

e-mail: kuria@koszalin.opoka.org.pl, www.diecezjakoszalin.pl

© Copyright by Kuria Biskupia Koszalińsko-Kołobrzeska, 2019

ISSN 1734-9621

Druk:

Zakład Poligraficzny Polimer

ul. Szczecińska 34/2, Koszalin, tel. 94 342 45 34

Spis treści

STOLICA APOSTOLSKA

Przemówienie papieża Franciszka w Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia	8
Przemówienie papieża Franciszka podczas pierwszej sesji generalnej Synodu o młodzięży	9
Przemówienie papieża Franciszka podczas spotkania z młodzięży w Auli Pawła VI w sobotę 6 października	14
Homilia papieża Franciszka na zakończenie Synodu o młodzięży, 28 października 2018 r.	18
Papież Franciszek na Święto Niepodległości: proszę Boga, aby Polacy w jedności i pokoju korzystali z daru wolności	21
Papież Franciszek rozpoczął cykl katechez o modlitwie <i>Ojcze nasz</i>	22
Papież Franciszek w rozważaniu poprzedzającym modlitwę <i>Anioł Pański</i> , 9 grudnia 2018 r.	24
Katecheza papieża Franciszka podczas audiencji ogólnej w Watykanie, 12 grudnia 2018 r.	26
Homilia papieża Franciszka wygłoszona podczas pasterki, 24 grudnia 2018 r.	28
Orędzie bożonarodzeniowe papieża Franciszka, 25 grudnia 2018 r.	30

EPISKOPAT POLSKI

List Konferencji Episkopatu Polski zapowiadający obchody XVIII Dnia Papieskiego pod hasłem „Promieniowanie ojcostwa”	36
Komunikat ws. Dnia Solidarności z Kościołem Prześladowanym, 28 października 2018 r.	39
Oświadczenie Komisji Wychowania Katolickiego KEP	41
Przesłanie Kościołów w 100. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę	42
Stanowisko Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wykorzystywania seksualnego osób małoletnich przez niektórych duchownych	43
Życzenia urodzinowe dla papieża Franciszka	48
Telewizyjne orędzie prymasa Polski abp. Wojciecha Polaka na Boże Narodzenie 2018	49

BISKUP DIECEZJALNY

I. Dekrety i zarządzenia	54
Dekret zmiany adresu siedziby parafii rzymskokatolickiej pw. Matki Bożej Gwiazdy Morza w Mielnie	54
Zwolnienia i nominacje	54
II. Listy, homilie i wystąpienia	56
Komunikat biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka	56
Komunikat biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka	57
Nowenna do Matki Bożej Miłości Zranionej i Naszej Nadziei	58
Modlitwa do Matki Bożej Skrzatuskiej.....	61
Pani Skrzatuska	62
III. Kalendarium posługi biskupa diecezjalnego	63

SYNOD DIECEZJALNY

Dekret ustanowienia Komisji do spraw małżeństw i rodzin II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej	70
I. Komisje synodalne	71
II. Parafialne zespoły synodalne	75

Z ŻYCIA DIECEZJI

I. Wydarzenia w diecezji	80
VIII Dni Kultury Chrześcijańskiej w Szczecinku	80
Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku	81
VII Dni Kultury Chrześcijańskiej w Miastku	83
IV Pielgrzymka Tradycji Łacińskiej do Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu	83
Oblóczyny Braci ze Wspólnoty Miłosiernego Pana	84
Dni Kultury Chrześcijańskiej w Białogardzie (cz. II)	84
XXVI Koszalińskie Dni Kultury Chrześcijańskiej (cz. II)	85
XVIII Dzień Papięski	86
Nagroda im. Kard. Nom. Ignacego Jeża	87
Inauguracja roku akademickiego w WSD	88
Diecezjalny Dzień Księdza Seniora	89
III Mistrzostwa w Szachach Ministrantów Diecezji Koszalińsko- -Kołobrzeskiej.....	90
„Noc Świętych” w diecezji	91
II Diecezjalny Przegląd Pieśni Patriotycznej „Pieśń dla Mojej Ojczyzny”	92
XXV Diecezjalna Pielgrzymka Ruchu Światło-Życie	93

100-lecie odzyskania niepodległości	94
II Dzień Jedności Wspólnot Charyzmatycznych	96
Konferencja naukowa „Dogmat o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny w świetle objawień prywatnych”	98
XXIX Festiwal Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. św. Jana Pawła II	98
Adwentowe Czuwania Młodych	99
Symposium naukowe „Patroni Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Pomorza w 100-lecie odzyskania niepodległości”	100
Konkurs Biblijny dla Ministrantów	101
Wigilia w WSD	102
II. Kronika wydarzeń z diecezji	103
III. Kronika żałobna	124
IV. Inne	142
List dziekana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego do wiernych Metropolii Szczecińsko- Kamieńskiej w święto św. Szczepana – 26.12.2018 r.	142

Stolica Apostolska

PRZEMÓWIENIE PAPIEŻA FRANCISZKA w Sanktuarium Matki Bożej Miłosierdzia

Drodzy Bracia i Siostry,

Jesteśmy przed „Ostrą Bramą”, będącą jedyną pozostałością po murach obronnych tego miasta, służących, by strzec przed wszelkim niebezpieczeństwem i prowokacją, a które w 1799 roku okupujące wojska zniszczyły w całości, pozostawiając tylko tę bramę. Już wówczas był w niej umieszczony obraz „Dziewicy Miłosierdzia”, Świętej Matki Boga, która zawsze jest gotowa nas ratować, przyjąć nam z pomocą.

Już od tamtych czasów chciała nas nauczyć, że można bronić nie atakując, że można być roztroptym, bez niezdrowej nieufności wobec wszystkich. Ta Matka, bez Dzieciątka, cała ze złota, jest Matką wszystkich. W każdym z tych, którzy tu przychodzą, widzi to, czego my sami wielokrotnie nie potrafimy dostrzec: oblicze Jej Syna Jezusa, wyryte w naszych sercach.

A ponieważ obraz Jezusa Chrystusa jest odcisnięty w każdym ludzkim sercu, każdy mężczyzna i każda kobieta daje nam sposobność spotkania się z Bogiem. Kiedy zamykamy się w obawie przed innymi, gdy budujemy mury i barykady, odcinamy się ostatecznie od Dobrej Nowiny Jezusa, który prowadzi dzieje i życie innych. W naszej przeszłości wybudowaliśmy nazbyt wiele twierdz, ale dzisiaj odczuwamy potrzebę, by spojrzeć sobie w twarz i rozpoznać siebie jako bracia, aby iść razem, odkrywając i doświadczając z radością i pokojem wartość braterstwa (por. Adhort. ap. *Evangelii gaudium*, 87). Każdego dnia rzesze ludzi odwiedzają to miejsce, przychodząc do Matki Miłosierdzia. Pochodzą z wielu krajów: Litwini, Polacy, Białorusini i Rosjanie, katolicy i prawosławni. Dzisiaj pozwala na to łatwość komunikacji, swoboda przemieszczania się między naszymi krajami. Jakże wspaniale by było, gdyby do tej łatwości przemieszczania się z jednego miejsca w drugie, dołączyła także łatwość w tworzeniu punktów spotkania i solidarności między wszystkimi, by upowszechnić dary, jakie darmo otrzymaliśmy, żeby wydostać się z własnych ograniczeń i dawać siebie innym, przyjmując z kolei obecność i różnorodność innych jako dar i bogactwo w naszym życiu.

Czasami wydaje się, że otwarcie się na świat oznacza konieczne wejście w sytuacje rywalizacji, gdzie „człowiek staje się dla człowieka wilkiem” i gdzie jest miejsce jedynie dla konfliktu, który nas dzieli, dla napięć, które wyczerpują, dla nienawiści i wrogości, które nas prowadzą donikąd (zob. Adhort. ap. *Gaudete et exsultate*, 71–72).

Matka Miłosierdzia, jak każda dobra matka stara się zjednoczyć rodzinę i podpowiada: „szukaj swego brata”. W ten sposób otwiera drzwi do nowego świtu, do nowej jutrzeńki. Prowadzi nas do progu, jakby do drzwi bogacza z Ewangelii (por. Łk 16,19–31). Dzisiaj czekają na nas dzieci i rodziny z krwawiącymi ranami; nie są to rany Łazarza z przypowieści, ale rany Jezusa; są rzeczywiste, konkretne, a ze swego bólu i mroku wołają, abyśmy przybliżyli do nich jaśniejące światło miłosierdzia. To bowiem miłosierdzie jest kluczem otwierającym nam bramy nieba.

Drodzy Bracia, obyśmy przekraczając ten próg mogli doświadczyć siły, która oczyszcza nasz sposób odnoszenia się do innych, a Matka niech pozwoli nam spojrzeć na ich ograniczenia i wady z miłosierdziem i pokorą, nie uważając siebie za doskonalszych od kogokolwiek (por. Flp 2,3). Rozważając tajemnice różańca, prosimy, abyśmy byli wspólnotą, która potrafi głosić Jezusa Chrystusa, naszą nadzieję, aby budować ojczyznę umiejacą przyjąć każdego; abyśmy otrzymali od Matki Dziewicy dary dialogu i cierpliwości, bliskości i akceptacji, która miłuje, przebacza i nie potępia (por. Adhort. ap. *Evangelii gaudium*, 165), ojczyzny, która postanawia budować mosty a nie mury, która woli miłosierdzie zamiast osądu. Niech Maryja zawsze będzie Bramą Jutrzeńki dla całej tej błogosławionej ziemi. Pozwalając, by nas prowadziła, odmówmy teraz dziesiątek różańca, kontemplując trzecią tajemnicę radosną.

PRZEMÓWIENIE PAPIEŻA FRANCISZKA podczas pierwszej sesji generalnej Synodu o młodzi

Wasze Świątobliwości, Eminencje, Ekscelencje,
drodzy bracia i siostry, umiłowani młodzi!

Wchodząc do tej auli, by mówić o młodych, już odczuwa się siłę ich obecności, która emanuje uczuciami pozytywnymi i entuzjazmem zdolnym, aby wtargnąć i rozradować nie tylko tę aulę, ale cały Kościół i cały świat.

Dlatego nie mogę zacząć bez powiedzenia wam dziękuję! Dziękuję wam obecnym, dziękuję wielu osobom, które podczas dwuletniego procesu przygotowawczego – tutaj, w Kościele rzymskim i we wszystkich Kościołach świata – pracowały z poświęceniem i pasją, abyśmy dotarli do tej chwili. Serdeczne podziękowania dla kardynała Lorenzo Baldisseriego, Sekretarza Generalnego synodu, dla przewodniczących

delegowanych, dziękuję kardynałowi Sérgio da Rocha, relatorowi generalnemu, biskupowi Fabio Fabene, podsekretarzowi; pracownikom Sekretariatu Generalnego i osobom pomagającym. Dziękuję wam wszystkim ojcowie synodalni, audytorom i audytorkom, ekspertom i konsultorom, delegatom bratnich Kościołów, tłumaczom, konsultorom, śpiewającym, dziennikarzom. Serdecznie dziękuję wszystkim za wasze czynne i owocne uczestnictwo!

Na szczególnie serdeczne podziękowania zasługują dwaj sekretarze specjalni, ks. Giacomo Costa, jezuita i salezjanin ks. Rossano Sala, którzy pracowali wielkodusznie z zaangażowaniem i poświęceniem.

Chciałbym również serdecznie podziękować ludziom młodym łączącym się z nami w tej chwili oraz wszystkim młodym, którzy na wiele sposobów pozwolili usłyszeć swój głos. Dziękuję im za to, że zechcieli postawić na to, iż warto poczuć się częścią Kościoła lub nawiązać z nim dialog. Warto mieć Kościół za matkę, za nauczyciela, za dom, za rodzinę, zdolną, pomimo ludzkich słabości i trudności, by jaśnieć i przekazywać ponadczasowe orędzie Chrystusa. Warto uchwycić się łodzi Kościoła, który pomimo bezlitosnych sztormów świata oferuje wszystkim schronienie i gościnność. Warto słuchać siebie nawzajem. Warto płynąć pod prąd i wiązać się ze wzniosłymi wartościami: rodziną, wiernością, miłością, wiarą, ofiarą, służbą, życiem wiecznym.

Naszym obowiązkiem tutaj na synodzie jest to, by ich nie zawieść, a wręcz wykazać im, że mają rację stawiając na Kościół: naprawdę warto, to naprawdę nie jest strata czasu!

Szczególnie dziękuję wam, drodzy obecni tutaj młodzi! Proces przygotowania do synodu nauczył nas, że świat młodzieży jest tak różnorodny, że nie może być w pełni reprezentowany, ale z pewnością jesteście jego ważnym znakiem. Wasz udział nappełnia nas radością i nadzieją.

Przeżywany przez nas synod jest wydarzeniem dzielenia się. Dlatego pragnę na początku zgromadzenia synodalnego zaprosić wszystkich do mówienia z odwagą i parezją, to znaczy włączając wolność, prawdę i miłość. Tylko dialog może spowodować nasz rozwój. Szczera i przejrzysta krytyka jest konstruktywna i pomaga, natomiast nie czynią tego bezużyteczne plotki, gadanina, domysły lub uprzedzenia.

Odwadze mówienia powinna odpowiadać pokora słuchania. Powiedziałem do młodych ludzi na spotkaniu przedsynodalnym: „Jeśli mówi ten, kto mi się nie podoba, muszę go słuchać bardziej, bo każdy ma prawo do bycia wysłuchanym, jak każdy ma prawo do wypowiedzania się”. To otwarte słuchanie wymaga odwagi w zabieraniu głosu i wypo-

wiadaniu się w imieniu wielu młodych na świecie, którzy nie są obecni. To właśnie słuchanie otwiera przestrzeń dla dialogu. Synod musi być realizowaniem dialogu, przede wszystkim wśród tych, którzy w nim uczestniczą. A pierwszym owocem tego dialogu jest to, iż każdy otwiera się na nowości, zmienia zdanie dzięki temu, co usłyszał od innych. Jest to ważne dla synodu. Wielu z was przygotowało już swoje wystąpienie przed przybyciem – i dziękuję wam za tę pracę – ale zachęcam was, byście czuli, że swobodnie możecie uważać to, co przygotowaliście za projekt tymczasowy otwarty na ewentualne uzupełnienia lub zmiany, które mógłby każdemu podpowiedzieć proces synodalny. Czujmy się wolni, aby zaakceptować i zrozumieć innych, a tym samym zmienić nasze przekonania i stanowiska: jest to znak wielkiej dojrzałości ludzkiej i duchowej.

Synod jest kościelnym realizowaniem rozeznania. Szczerłość w mówieniu i otwartość w słuchaniu mają podstawowe znaczenie, aby synod był procesem rozeznania. Rozeznanie nie jest sloganem reklamowym, nie jest techniką organizacyjną ani modą tego pontyfikatu, ale postawą wewnętrzną zakorzenioną w akcie wiary. Rozeznanie jest metodą a jednocześnie celem, jaki sobie stawiamy: opiera się na przekonaniu, że Bóg działa w historii świata, w wydarzeniach życia, w ludziach, których spotykamy i którzy do nas mówią. Z tego powodu jesteśmy wezwani do słuchania tego, co podpowiada nam Duch, w sposób i w kierunkach często nieprzewidywalnych. Rozeznanie potrzebuje przestrzeni i czasów. Dlatego zarządzam, aby podczas dyskusji na posiedzeniu plenarnym oraz w grupach, po każdym 5 wystąpieniach zachowywać chwilę milczenia – około trzech minut – aby umożliwić każdemu zwrócenie uwagi na rezonans, jaki usłyszane kwestie wzbudzają w jego sercu, aby przejść głębiej i uchwycić to, co uderza najbardziej. Ta wrażliwość na wnętrze jest kluczem, by dokonać drogi rozpoznania, interpretacji i wyboru.

Jesteśmy znakiem Kościoła, który słucha i jest w drodze. Postawa słuchania nie może ograniczać się do słów, które wymienimy w pracach synodalnych. Proces przygotowania do tego wydarzenia uwydatnił Kościół „potrzebujący słuchania” również wobec ludzi młodych, którzy często czują się niezrozumiani przez Kościół w swojej oryginalności i dlatego nie akceptowani z powodu tego, czym są naprawdę, a czasem nawet odrzuceni. Ten synod ma szansę, zadanie i obowiązek być znakiem Kościoła, który naprawdę słucha, który pozwala stawiać sobie pytania przez postulaty tych, których spotyka, że nie ma zawsze już gotowej przygotowanej wcześniej odpowiedzi. Kościół, który nie słucha,

okazuje się zamknięty dla nowości, zamknięty na niespodzianki Boga i nie może być wiarygodny, szczególnie dla młodych, którzy nieuchronnie odwracają się, zamiast się przybliżyć.

Porzućmy uprzedzenia i stereotypy. Pierwszym krokiem w kierunku słuchania jest uwolnienie naszych umysłów i serc od uprzedzeń i stereotypów: kiedy myślimy, że już wiemy kim jest inny, czego chce, wtedy trudno nam naprawdę wysłuchać go poważnie. Relacje międzypokoleniowe są terenem, w którym uprzedzenia i stereotypy zakorzeniają się z przysłowiową łatwością tak bardzo, że często nawet nie zdajemy sobie z tego sprawy. Młodzi ludzie mają pokusę, aby uważać dorosłych za anachronicznych. Dorośli mają pokusę, by uważać młodych za niedoświadczonych, sądzić że wiedzą, jacy są, a zwłaszcza, jacy powinni być i jak powinni się zachowywać. Wszystko to może być potężną przeszkodą w dialogu i spotkaniu między pokoleniami. Większość tu obecnych nie należy do pokolenia ludzi młodych, a więc jest jasne, że musimy zwracać uwagę przede wszystkim na zagrożenie mówienia o młodych, wychodząc ze zdezaktualizowanych już kategorii i schematów mentalnych. Jeśli uda nam się uniknąć tego ryzyka, to przyczynimy się do umożliwienia przymierza między pokoleniami. Dorośli powinni przezwyciężyć pokusę niedoceniań umiejętności ludzi młodych i osądzania ich negatywnie. Czytałem kiedyś, że pierwsza wzmianka o tym fakcie sięga 3000 lat przed Chrystusem i została znaleziona na glinianym garnku ze starożytnego Babilonu, gdzie napisano, że młodzież jest niemoralna, i że młodzi ludzie nie są w stanie ocalić kultury narodu. To stara tradycja nas starych. Natomiast młodzi powinni przezwyciężyć pokusę niesłuchania dorosłych i uważania starszych za „starocie, minione i nudne”, zapominając, że chęć zaczynania zawsze od zera jest głupotą, tak jakby życie zaczęło się dopiero wraz z każdym z nich. W istocie osoby starsze, pomimo swojej kruchości fizycznej pozostają zawsze pamięcią naszego człowieczeństwa, korzeniami naszego społeczeństwa, „pulsą” naszej cywilizacji. Pogardzanie nimi, wyrzucanie ich, zamykanie w odosobnionych rezerwach lub lekceważenie ich jest oznaką poddania się mentalności świata, który pożera nasze domy od środka. Lekceważenie skarbu doświadczeń, które każde pokolenie dziedziczy i przekazuje następnemu jest aktem samozniszczenia.

Trzeba zatem z jednej strony, zdecydowane przezwyciężyć plagę klerykalizmu. Rzeczywiście słuchanie i porzucenie stereotypów jest również potężnym antidotum na niebezpieczeństwo klerykalizmu, na które nieuchronnie narażone jest takie zgromadzenie jak to, niezależnie

od intencji każdego z nas. Rodzi się on z elitarnej i wykluczającej wizji powołania, rozumiejącej otrzymaną posługę jako władzę, którą należy wypełniać, a nie bezinteresowną i wielkoduszną posługę, którą należy oferować. A to prowadzi nas do przekonania, że należymy do grupy, która ma wszystkie odpowiedzi i nie musi już niczego słuchać i niczego się uczyć. Udawania, że słuchamy. Klerykalizm jest perwersją i źródłem wielkiego zła w Kościele: musimy za nie pokornie prosić o przebaczenie, a przede wszystkim stworzyć warunki, aby się nie powtórzyło.

Z drugiej jednak strony konieczne jest leczenie wirusa samowystarczalności i pochopnych wniosków wielu młodych ludzi. Pewne egipskie przysłowie mówi: „Jeśli w twoim domu nie ma starca, postaraj się o niego, kup go, bo to ci pomoże”. Wyrzeczenie się i odrzucenie wszystkiego, co zostało przekazane przez wieki, prowadzi tylko do niebezpiecznej straty, która niestety zagraża naszemu człowieczeństwu. Prowadzi do stanu rozczarowania, który ogarnął serca całych pokoleń. Nagromadzenie ludzkich doświadczeń na przestrzeni całych dziejów jest najcenniejszym i najbardziej niezawodnym skarbem, który pokolenia dziedziczą jedno po drugim. Nigdy nie można jednak zapominać o Bożym objawieniu, które rozjaśnia i nadaje sens historii i naszemu istnieniu.

Niech synod przebudzi nasze serca! Obecny czas, także czas Kościoła wydaje się być pełen znoju, problemów i ciężarów. Ale wiara mówi nam, że jest to również *kairos*, w którym Pan wychodzi nam na spotkanie, aby nas miłować i wzywać do pełni życia. Przyszłość nie jest zagrożeniem, którego należy się obawiać, ale czasem, który obiecuje nam Pan, abyśmy mogli doświadczyć komunii z Nim, z naszymi braćmi i z całym stworzeniem. Musimy odnaleźć na nowo motywy naszej nadziei, a przede wszystkim przekazać je młodym, którzy są spragnieni nadziei, jak to dobrze stwierdził Sobór Watykański II: „Słusznie możemy sądzić, że przysły los ludzkości spoczywa w rękach tych, którzy zdolni są przekazać przyszłym pokoleniom motywację do życia i do nadziei” (Konst. duszp. *Gaudium et spes*, 31).

Spotkanie między pokoleniami może być niezwykle owocne w odniesieniu do rodzenia nadziei. Uczy nas już tego prorok Joel w tym, co jak przypominałem młodym uczestniczącym w spotkaniu przed synodalnym, uważam za prorocstwo naszych czasów „wasi starcy będą śnić po nocach, młodzieńcy zaś będą miewali widzenia” (3,1).

Nie potrzeba wyrafinowanych argumentów teologicznych, aby ukazać nasz obowiązek dopomożenia współczesnemu światu w podążaniu ku królestwu Bożemu, bez fałszywych nadziei i nie widząc jedynie ruin

i problemów. Jan XXIII, mówiąc bowiem o ludziach, którzy oceniają fakty bez dostatecznego obiektywizmu ani też roztropnego osądu stwierdził: „W obecnych warunkach ludzkiego społeczeństwa nie są w stanie zobaczyć nic prócz ruin i problemów; mówią, że nasze czasy, jeśli je się porównuje z minionymi wiekami, okazują się pod każdym względem gorsze; i w końcu zachowują się tak, jakby nie mogli niczego się nauczyć z historii, która jest nauczycielką życia” (*Przemówienie na otwarciu II Powszechnego Soboru Watykańskiego II* – 11 października 1962 r.).

Nie wolno zatem ulec pokusom „proroctw nieszczęść”, ani marnować energii na „rozliczanie porażek i wypominanie goryczy”. Trzeba skoncentrować się na dobru, które „często nie czyni zgiełku, nie jest tematem blogów ani też nie dociera na pierwsze strony”, nie lękać się „w obliczu ran na ciele Chrystusa, zawsze zadawanych przez grzech (...) przez synów Kościoła” (por. *Przemówienie do biskupów niedawno mianowanych uczestniczących w kursie przygotowanym przez Kongregację ds. Biskupów i dla Kościołów Wschodnich*, 14 września 2018 r.).

Zaangażujmy się zatem w „spotkanie się z przyszłością” oraz sprawienie, aby z tego synodu wyszedł nie tylko dokument, który zazwyczaj czytany jest przez nielicznych, ale krytykowany przez wielu – ale przede wszystkim konkretne propozycje duszpasterskie, zdolne do zrealizowania zadania tego synodu, to znaczy, by zrodziły się marzenia, wzbudziły proroctwa i wizje, rozkwitły nadzieje, rozbudziło zaufanie, opatrzone rany, nawiązano relacje, rozbudziło jutrenkę nadziei, by uczono się od siebie nawzajem i tworzone pozytywną wyobraźnię, która oświeciłaby umysły, rozpalila serca, przywróciła rękom siły i natchnęłaby młodych – wszystkich ludzi młodych, nikogo nie wykluczając – wizją przyszłości przepełnionej radością Ewangelii.

PRZEMÓWIENIE PAPIEŻA FRANCISZKA podczas spotkania z młodzieżą w Auli Pawła VI w sobotę 6 października

Tutaj są pytania na piśmie, ale odpowiedzi będą udzielone przez ojców synodalnych. Gdybym ja przedstawił odpowiedzi, unieważniłbym synod. Odpowiedzi powinni udzielić wszyscy. Trzeba, aby były one owocem refleksji wszystkich, naszej dyskusji, a przede wszystkim, aby były to odpowiedzi udzielone bez strachu.

Nie siedzieć na kanapie

Ograniczę się jedynie – pośród wszystkich tych pytań – do powiedzenia kilku rzeczy, które mogą nam pomóc, przybliżę kilka zasad. Wy młodzi, którzy przed chwilą mówiliście i przedstawialiście świadectwa, przebyliście pewną drogę: to jest pierwsza odpowiedź. Przeszliście waszą drogę. Jesteście młodymi w drodze, w drodze. Jesteście tymi, którzy wpatrują się w horyzont, nie w lustro. Patrzycie nieustannie do przodu, pozostajecie w drodze, nie siedzicie na kanapie. Tyle razy przychodzi mi o tym mówić: młody chłopak, dziewczyna, którzy siedzą na kanapie, stają się emerytami w wieku 24 lat; tak nie powinno być. Następnie, o tym mówiliście dobrze: odnaleźć siebie. Odnaleźć siebie nie oznacza patrzenia w lustro, aby zobaczyć jakim jestem. Ale odnaleźć siebie w działaniu, na drodze poszukiwania dobra, prawdy i piękna. Tam odnajdę samego siebie.

W życiu trzeba być koherentnym

Dalej, na tej drodze innym słowem, które mnie poruszyło było ostatnie słowo. To było bardzo mocne słowo, ale prawdziwe. Kto je powiedział? Może ty... Mocne słowo: spójność. Spójność życia. Podejmuję drogę, ale w spójności życia. Kiedy widzicie Kościół, który jest niespójny, Kościół, który czyta wam o błogosławieństwach, a następnie wpada w luksusowy lub skandaliczny klerykalizm, to rozumiem. Rozumiem. Jeśli jesteś chrześcijaninem, przyjmij błogosławieństwa i kieruj się nimi w praktyce. Wtedy jesteś mężczyzną i kobietą, którzy dają życie, także osobą życia konsekrowanego lub księdzem, także księdzem tańczącym, och – jeśli jesteś księdzem i chcesz żyć po chrześcijańsku, podążaj drogą błogosławieństw. Nie drogą światowości, drogą klerykalizmu, który jest jedną z największych perwersji Kościoła. Spójność życia, koherencja. Ale to również dotyczy was, was! Wy także powinniście być koherentni w waszym życiu i pytać się często: czy jestem koherentny w swoim życiu? To jest druga zasada.

Władza jest służbą

Oczywiście istnieje problem nierówności: traci się dzisiaj sens sprawowania władzy – także, to jest ważne pytanie dotyczące polityki. Gubi się to, co przekazał nam Jezus. Władza jest służbą. Prawdziwa władza

jest służbą. Inaczej staje się wyrazem egoizmu, jest wtedy używana do poniżania innych, nie pozawala im wzrastać, jest wyrazem dominacji, czyni z innych niewolników, ludzie nie dojrzewają. Władza jest dana, aby ludzie mogli rozwijać się, aby stawali się sługami innych. To jest ważna zasada: zarówno w dziedzinie polityki, jak i dla zachowania spójności waszych pytań.

Nie dajcie się podporządkować ideologicznym kolonizacjom

Potem. Kolejne pytania..., powiem wam jedną rzecz. Bardzo proszę, was, młodzi chłopcy i dziewczęta, pamiętajcie, że macie swoją wartość. Nie jesteście towarem na sprzedaż. Bardzo proszę, nie dajcie się kupić, nie dajcie się posiąść, nie dajcie się podporządkować kolonizacjom ideologicznym, które wkładają nam do głowy różne idee, aby potem uczynić z nas niewolników, uzależnionych, przegranych w życiu. Jesteście bezcenni: to zawsze powinniście powtarzać! Nie jestem na sprzedaż, jestem bezcenny! Jestem wolny, jestem wolna! Zakochajcie się w tej wolności, w tej, którą przynosi Jezus i tylko On.

Następnie są dwie sprawy – i chciałbym na tym zakończyć – o tematach, które poruszyliście i to ojcowie synodalni odpowiedzą na pytania, albo podejmą dialog z tymi pytaniami. Pierwsza dotyczy używania sieci. To prawda. Technologie cyfrowe dają nam łączność natychmiastową, pewną i szybką, ale jeśli nadmiernie się od tego uzależnisz skończysz, i to, co mówię jest rzeczywiste, jeśli się od tego uzależnisz, skończysz jak pewna rodzina przy stole, podczas obiadu lub kolacji, każdy ze swoim telefonem, rozmawiając z innymi, albo między sobą przez telefon, ale bez relacji konkretnych, rzeczywistych, bez konkretności. Każda droga, którą podejmujecie, aby była pewna powinna być konkretna, jak te doświadczenia, jak wiele z tych doświadczeń, o których tutaj mówiliście. Żadne z tych doświadczeń, o których mówiliście dzisiaj nie było iluzoryczne, wszystkie były konkretne. Konkretność: to właśnie konkretność daje poczucie pewności, że będziemy mogli iść do przodu. Jeśli media, używanie sieci powoduje, że żyjemy poza konkretnością, i przenosi nas w świat iluzji, należy odłączyć się od niej. Rozłącz się. Ponieważ jeśli zabraknie konkretności, nie będzie również przed wami przyszłości. To jest pewne: to jest reguła na drogę przez życie.

Bądźcie otwarci na innych

Dalej, ta konkretność jest również obecna w przyjęciu: tyle z waszych przykładów, które przywołałście dzisiaj dotyczyło przyjęcia: przyjęcie oznacza przezwyciężenie rozpowszechnionego podejścia, które widzi w obcym, w innym, w imigrancie zagrożenie, zło, nieprzyjaciela, którego należy wyrzucić. To jest mentalność prowadząca do wykorzystywania ludzi, do uczynienia niewolnikami najsłabszych. I nie oznacza jedynie zamknięcia bram, ale wyraża się w zamknięciu dłoni. Dzisiaj bardzo modne są niektóre odmiany populizmu. Nie mają one jednak nic wspólnego z ludowością. Ludowa jest kultura narodów, kultura każdego z waszych narodów wyraża się w sztuce, jest obecna w mądrości ludu, wyraża się w sposobie świętowania! Każdy lud świętuje po swojemu: to jest właśnie ludowość. Ale populizm jest czymś przeciwnym: jest zamknięciem się w ramach jednego modelu. Jesteśmy zamknięci. Tylko my się liczymy. Kiedy jesteśmy zamknięci nie pójdziemy do przodu. Bądźcie uważni. To jest sposób myślenia, o którym mówił Michał: „jak przezwyciężyć coraz bardziej rozpowszechnioną mentalność, która widzi w obcym, w innym, w migrancie zagrożenie, zło i niebezpieczeństwo, które trzeba odrzucić od siebie?”. Przezwycięża się ją poprzez otwarte ramiona, przyjęcie, poprzez dialog... przez miłość. To jest słowo, które otwiera wszystkie drzwi.

Rozmawiajcie ze starszymi, oni są korzeniami

Na zakończenie mówiłem o konkretności. Każdy z was pragnie przejść przez życie w sposób konkretny. Ważne, aby ta droga przyniosła owoce. Dziękuję ci za zdjęcie z dziadkiem. Być może było to zdjęcie najpiękniejszym orędziem tego wieczoru. Rozmawiajcie ze starszymi, rozmawiajcie z dziadkami: oni są korzeniami, korzeniami waszej konkretności, korzeniami waszego poznawania. Trzeba kwitnąć i przynosić owoce. Pamiętajcie: jeśli drzewo jest samo, nie przyniesie owoców. Wszystko to, czym zakwita drzewo, przychodzi dzięki temu, co jest pod ziemią. To pochodzi od pewnego poety. To nie ode mnie. Ale taka jest prawda. Przywiązani do korzeni: ale nie pozostawajcie tam. Bierzcie z korzeni i nieście dalej, aby przynosić owoc, i w ten sposób staniecie się także korzeniami innych. Nie zapomnijcie o zdjęciu, tym zdjęciu z dziadkiem. Rozmawiajcie z dziadkami, rozmawiajcie ze starszymi. To uczyni was szczęśliwymi.

Bardzo dziękuję. To są pewne kierunki: odpowiedzi należą do nich! Dziękuję, dziękuję.

HOMILIA PAPIEŻA FRANCISZKA **na zakończenie Synodu o młodziży, 28 października 2018 r.**

Wydarzenie o którym usłyszeliśmy, jest ostatnim, o którym mówi św. Marek Ewangelista odnośnie do wędrownej posługi Jezusa, który niebawem wejdzie do Jerozolimy, aby tam umrzeć i zmartwychwstać. Bartymeusz jest zatem ostatnim, który idzie za Jezusem na Jego drodze: z żebraka na poboczu drogi z Jerycha, staje się uczniem, który wraz z innymi idzie do Jerozolimy. Również my podążaliśmy razem, odbyliśmy synod, a teraz ten fragment Ewangelii wyróżnia trzy podstawowe kroki na drodze wiary.

Najpierw patrzmy na Bartymeusza: jego imię oznacza „syn Tymeusza”. A tekst precyzuje: „Bartymeusz, syn Tymeusza” (Mk 10,46). Ale gdy Ewangelia to podkreśla, pojawia się paradoks: nieobecny jest ojciec. Bartymeusz leży samotnie przy drodze, z dala od domu i bez ojca: nie jest kochany, lecz opuszczony. Jest ślepy i nie ma nikogo, kto by go wysłuchał. Jezus słyszy jego wołanie. A kiedy go spotyka, pozwala mu mówić. Nie było trudno odgadnąć, o co prosiłby Bartymeusz: to oczywiste, że osoba niewidoma chce mieć wzrok lub go odzyskać. Ale Jezus jest cierpliwy, poświęca czas na wysłuchanie. Oto pierwszy krok, aby pomóc w podróży wiary: wysłuchać. To apostołstwo ucha: wysłuchać zanim zacznemy mówić.

Przeciwnie, wielu z tych, którzy byli z Jezusem, kazali Bartymeuszowi milczeć (por. w. 48). Dla tych uczniów człowiek potrzebujący był kłopotem na drodze, nieprzewidzianym punktem programu. Woleli czasy wyznaczane przez siebie samych, od czasów Mistrza, swoje słowa od wysłuchania innych: podążali za Jezusem, ale mieli na myśli własne plany. Jest to zagrożenie, którego zawsze trzeba się wystrzegać. Natomiast dla Jezusa wołanie tych, którzy proszą o pomoc, nie jest kłopotem utrudniającym drogę, ale istotnym pytaniem. Jakże ważne jest dla nas słuchanie życia! Dzieci Ojca Niebieskiego niech słuchają swoich braci: nie bezużytecznych plotek, ale potrzeb bliźniego. Wysłuchują z miłością, z cierpliwością, tak jak Bóg czyni z nami, z naszymi często powtarzającymi się modlitwami. Bóg nigdy nie ma dość, zawsze się raduje, kiedy go szukamy. Również my prosimy o łaskę serca potrafiącego wysłuchać. Chciałbym powiedzieć ludziom młodym, w imieniu nas wszystkich dorosłych: przepraszam, jeśli często was nie wysłuchaliśmy; jeśli zamiast otwierać dla was serce, napełnialiśmy wasze uszy. Jako Kościół Jezusa pragniemy słuchać was z miłością, będąc pewnymi

dwóch rzeczy: że wasze życie jest cenne dla Boga, ponieważ Bóg jest młody i kocha ludzi młodych; i że wasze życie jest cenne również dla nas, a wręcz konieczne, aby iść naprzód.

Po wysłuchaniu, drugi krok, by towarzyszyć podróży wiary, to stać się bliskim. Popatrzmy na Jezusa, który nie posyła kogoś ze „sporego tłumu”, który za Nim podąża, ale spotyka się osobiście z Bartymeuszem. Mówi do Niego: „Co chcesz, abym ci uczynił?” (w. 51). Co chcesz: Jezus utożsamia się z Bartymeuszem, nie pomija jego oczekiwań; abym ci uczynił: czynić, nie tylko mówić; dla ciebie: nie według wyznaczonych z góry idei dla wszystkich, ale dla ciebie, w twojej sytuacji. Tak właśnie postępuje Bóg, angażując się w pierwszej osobie z miłością szczególnego upodobania wobec każdego. W swoim sposobie działania już przekazuje swoje orędzie: tak wiara rodzi się w życiu.

Wiara przychodzi przez życie. Kiedy wiara koncentruje się wyłącznie na formułach doktrynalnych, grozi jej, że będzie przemawiała tylko do głowy, nie poruszając serca. A kiedy koncentruje się tylko na czynieniu, grozi jej stawanie się moralizmem i ograniczanie do wymiaru społecznego. Wiara natomiast jest życiem: to życie miłością Boga zmieniło nasze istnienie. Nie możemy być doktrynerami ani aktywistami; jesteśmy wezwani do kontynuowania dzieła Bożego na sposób Boga, stając się bliskimi, trzymając się Jego, w komunii między nami, blisko naszych braci. Bliskość: oto sekret przekazywania istoty wiary, a nie jakiś aspekt drugorzędny.

Stawanie się bliskimi i wprowadzanie nowości Boga w życie brata stanowi odtrutkę na pokusę gotowych recept. Zadajmy sobie pytanie, czy jesteśmy chrześcijanami zdolnymi, by stawać się bliskimi, do wyjścia z naszych kręgów, aby ogarnąć tych, którzy „nie są z naszego grona”, a których Bóg niecierpliwie poszukuje. Zawsze istnieje ta pokusa, która powtarza się wiele razy w Piśmie Świętym: umywać ręce. To właśnie czyni tłum w dzisiejszej Ewangelii, tak właśnie Kain uczynił w odniesieniu do Abla, to uczyni Piłat wobec Jezusa: umyje ręce. Ale my przeciwnie, chcemy naśladować Jezusa i tak, jak On pobrudzić sobie ręce. On, który jest drogą (por. J 14,6), dla Bartymeusza zatrzymał się na drodze; On, który jest światłością świata (por. J 9,5), pochylił się nad niewidomym. Uznajmy, że Pan pobrudził sobie ręce dla każdego z nas i patrząc na krzyż wyruszymy z tego miejsca, przypominając sobie, że Bóg stał się moim bliźnim w grzechu i śmierci. Stał się moim bliźnim: wszystko od tego się zaczyna. A kiedy ze względu na miłość do Niego i my także stajemy się bliskimi, to jesteśmy tymi, którzy przynoszą

nowe życie: nie panami wszystkich, nie znawcami sacrum, ale świadkami miłości, która zbawia.

Trzecim krokiem jest świadczenie. Spójrzmy na uczniów, którzy wołają Bartymeusza: nie idą do niego, żebrzącego, z ucziszającym groszem lub udzielając porad; idą w imię Jezusa. Kierują do niego trzy słowa, każde z nich pochodzące od Jezusa: „Odwagi, wstań, woła cię” (w. 49). Tylko Jezus w pozostałej części Ewangelii mówi odwagi!, bo tylko On wskrzesza serce. Tylko Jezus w Ewangelii mówi: powstań, aby uzdrowić ducha i ciało. Tylko Jezus wzywa, zmieniając życie tych, którzy za Nim idą, stawiając ponownie na nogi, tych którzy upadli, wprowadzając światło Boga w ciemności życia. Wiele dzieci, wielu młodych, takich jak Bartymeusz, szuka w życiu światła. Szukają prawdziwej miłości. I podobnie, jak Bartymeusz, pomimo obecności wielu ludzi, błagał jedynie Jezusa, tak i oni błagają o życie, ale często znajdują tylko fałszywe obietnice i niewielu, którzy naprawdę się nimi interesują.

To niechrześcijańskie oczekiwać aż szukający bracia zapukają do naszych drzwi. Powinniśmy do nich iść, nie niosąc samych siebie, ale Jezusa. On nas posyła, tak jak tych uczniów, abyśmy dodawali otuchy i podnosili w Jego imię. Posyła nas, abyśmy powiedzieli każdemu: „Bóg prosi, byś pozwolił się Jemu miłować”. Ileż razy zamiast tego wyzwalającego przesłania zbawienia nieśliśmy samych siebie, nasze „recepty”, nasze „etykiety” w Kościele! Ileż razy, zamiast czynić naszymi słowa Pana, podawaliśmy za Jego słowo nasze idee! Ileż razy ludzie odczuwają bardziej ciężar naszych instytucji, niż przyjazną obecność Jezusa! Wtedy uchodzimy za rodzaj organizacji pozarządowej, za jakąś organizację para-państwową, a nie wspólnotę zbawionych, którzy żyją radością Pana.

Wysłuchać, stać się bliskim, świadczyć. Droga wiary kończy się w Ewangelii w piękny i zaskakujący sposób, gdy Jezus mówi: „Idź, twoja wiara cię uzdrowiła” (w. 52). Jednak Bartymeusz nie wyznał wiary, nie dokonał żadnego uczynku; prosił tylko o litość. Poczucie, że potrzebujemy zbawienia jest początkiem wiary. To prosta droga do spotkania z Jezusem. Wiara, która ocaliła Bartymeusza, nie polegała na jego jasnych poglądach na temat Boga, ale na szukaniu Go, pragnieniu spotkania z Nim. Wiara jest kwestią spotkania, a nie teorii. W spotkaniu Jezus przechodzi, w spotkaniu pulsuje serce Kościoła. Zatem skutecznymi nie będą nasze kazania, ale świadectwo naszego życia.

A wam wszystkim, którzy uczestniczyliście w tym „podążaniu razem” chcę podziękować za wasze świadectwo. Pracowaliśmy w komu-

nii i ze szczerością, pragnąc służyć Bogu i Jego ludowi. Niech Pan błogosławi nasze kroki, abyśmy umieli wysłuchać młodych, stawać się im bliskimi i świadczyć im radość naszego życia: Jezusa.

PAPIEŻ FRANCISZEK
na Święto Niepodległości: proszę Boga, aby Polacy
w jedności i pokoju korzystali z daru wolności

Do Czcignego Brata

Jego Ekscelencji Arcybiskupa Stanisława Gądeckiego

Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski!

Sto lat temu, w dniu 11 listopada, Polska odzyskała niepodległość. Wraz z zakończeniem I wojny światowej zamknął się okres dominacji rosyjskiej, pruskiej i austriackiej nad narodem, który przed rozbiorami współtworzył historię chrześcijańskiej Europy, wnosząc całe bogactwo własnej, szlacheckiej kultury i duchowości. Odzyskanie suwerenności było okupione poświęceniem wielu synów Polski, którzy gotowi byli poświęcić swą wolność osobistą, swoje dobra, a nawet życie, na rzecz utraconej Ojczyzny. Dążenie do wolności „opierali na nadziei, płynącej z głębokiej wiary w pomoc Boga, który jest Panem dziejów ludzi i narodów. Ta wiara była oparciem również wtedy, gdy po odzyskaniu niepodległości trzeba było szukać jedności pomimo różnic, aby wspólnymi siłami odbudowywać kraj i bronić jego granic” (Jan Paweł II, 11.11.1998 r.).

Wraz z Kościołem w Polsce i wszystkimi Polakami dziękuję Bogu za to, że wspierał swoją łaską i mocą kolejne pokolenia, i sprawił, że przed stu laty spełniła się ich nadzieja na wolność i nie utracili jej, mimo kolejnych, bolesnych doświadczeń dziejowych, związanych z II wojną światową, nazistowską okupacją, komunistycznym reżimem.

Podejmując modlitwę św. Jana Pawła II, szczególnego świadka tego stulecia, proszę Boga o łaskę wiary, nadziei i miłości dla wszystkich Polaków, aby w jedności i pokoju dobrze korzystali z tak cennego daru wolności. Niech opieka Maryi, jasnogórskiej Królowej Polski, zawsze towarzyszy Waszej Ojczyźnie i wszystkim Polakom! Niech Boża Opatrzność darzy naród polski pokojem i pomyślnością teraz i w przyszłości! Boże błogosławieństwo niech zawsze będzie z Wami!

Franciszek

Watykan, 4 listopada 2018 r.

PAPIEŻ FRANCISZEK

rozpoczął cykl katechez o modlitwie *Ojcze nasz*

Drodzy bracia i siostry, dzień dobry!

Dzisiaj rozpoczynamy cykl katechez o modlitwie *Ojcze nasz*.

Ewangelie przekazały nam bardzo żywe opisy Jezusa jako człowieka modlitwy. Jezus się modlił. Pomimo bezzwłoczności swojej misji i naglącej potrzeby tak wielu ludzi, którzy Go o coś proszą, Jezus odczuwa potrzebę odsunięcia się w samotność i modlitwy. Ewangelia Marka mówi nam o tym szczególnie od samego początku misji publicznej Jezusa (por. 1,35). Jego pierwszy dzień w Kafarnaum zakończył się triumfalnie. Po zachodzie słońca do drzwi, gdzie mieszkał Jezus przychodziły rzesze chorych: Mesjasz głosił i uzdrowiał. Wypełniały się starodawne proroctwa i oczekiwania wielu ludzi cierpiących: Jezus jest Bogiem bliskim, Bogiem, który wyzwala. Ale ten tłum jest jeszcze mały w porównaniu z wieloma innymi rzeszami, które zgromadzą się wokół proroka z Nazaretu. Niekiedy chodziło o zgromadzenia jak ocean, a Jezus jest w centrum wszystkiego, oczekiwany przez ludzi, spełniając nadzieje Izraela.

Jednak On uwolnił się z więzów; nie stał się zakładnikiem oczekiwań tych, którzy już Go wybrali na przywódcę. Zagrozeniem dla przywódców jest zbyt przywiązanie się do ludzi i brak dystansu. Jezus zdawał sobie z tego sprawę i nie stał się zakładnikiem ludu. Począwszy od pierwszej nocy w Kafarnaum okazuje się być niezwykle Mesjaszem. W drugiej części nocy, gdy zapowiada się świt, uczniowie wciąż Go szukali, ale nie mogli Go znaleźć. Gdzie jest? Dopóki Piotr nie znalazł Go w miejscu odosobnionym, całkowicie pochłoniętego modlitwą. Powiedział do Niego: „Wszyscy Cię szukają!” (Mk 1,37). Ów okrzyk zdaje się być klauzulą dołączoną do plebiscytu, dowodem na sukces misji.

Ale Jezus mówi swoim uczniom, że musi pójść gdzie indziej; że to nie ludzie mają Go szukać, ale to On przede wszystkim szuka innych. Dlatego nie może zapuszczać korzeni, ale zawsze musi być nieustannym pielgrzymem na drogach Galilei (ww. 38–39), a także pielgrzymem ku Ojcu, to znaczy modlić się do Niego, idąc drogą modlitwy. Jezus się modli.

Wszystko dzieje się podczas nocy modlitwy.

Na niektórych kartach Pisma Świętego wydaje się, że wszystkim rządzi przede wszystkim modlitwa Jezusa, Jego bliska relacja z Ojcem.

Dotyczy to zwłaszcza nocy w Getsemani. Ostatni etap drogi Jezusa (absolutnie najtrudniejszy z tych, które przeżył do tej pory) zdaje się znajdować swój sens w nieustannym słuchaniu Ojca przez Jezusa. Jest to z pewnością modlitwa niełatwa, co więcej jest to w pełnym tego słowa znaczeniu agoniam, rozumiejąc przez to słowo współzawodnictwo sportowców, a jednak modlitwa zdolna do zniesienia drogi krzyżowej.

Oto punkt najistotniejszy: Jezus się modlił.

Jezus modlił się intensywnie w wydarzeniach publicznych, uczestnicząc w liturgii swego narodu, ale szukał również miejsc sprzyjających refleksji, oddalonych od zawirowań świata, miejsc, które pozwoliłyby zstąpić do tajemnic Jego duszy: jest prorokiem, który zna kamienie pustyni i wstępuje wysoko na góry. Ostatnie słowa Jezusa, zanim wyda ostatnie tchnienie na krzyżu, to słowa psalmów, czyli modlitwy Żydów, modlił się za pomocą modlitwy, których nauczyła Go Matka.

Jezus modlił się tak, jak modli się każdy człowiek na świecie. Jednak w Jego sposobie modlitwy zawarta była również pewna tajemnica, coś, co na pewno nie umknęło spojrzeniu Jego uczniów, skoro znajdujemy w Ewangeliach to błaganie tak proste i bezpośrednie: „Panie, naucz nas się modlić” (Łk 11,1). Widzieli jak Jezus się modlił i chcieli się nauczyć, jak to się robi stąd; „Panie, naucz nas się modlić”. A Jezus nie odmawia, nie jest zazdrosny o swoją bliskość z Ojcem, ale przyszedł właśnie po to, aby wprowadzić nas w tę relację. I tak staje się nauczycielem modlitwy dla swoich uczniów, podobnie jak z pewnością chce nim być dla nas wszystkich. Również my powinniśmy mówić: „Panie, naucz mnie się modlić”.

Nawet jeśli modlimy się od wielu lat, zawsze musimy się uczyć! Modlitwa człowieka, ta tęsknota, która rodzi się tak naturalnie z jego duszy, jest prawdopodobnie jedną z najbardziej nieprzeniknionych tajemnic wszechświata. I nawet nie wiemy, czy modlitwy, które kierujemy do Boga, są tymi, które chce On usłyszeć. Biblia daje nam także świadectwo modlitw nieodpowiednich, które ostatecznie zostają odrzucone przez Boga: wystarczy przypomnieć przypowieść o faryzeuszu i celniku. Tylko ten ostatni wraca do domu ze świątyni usprawiedliwiony. Faryzeusz był bowiem człowiekiem pysznym i podobało się jemu, gdy ludzie widzieli, że się modli, ale udawał modlitwę. Jego serce było zimne. A Jezus powiedział, że ten człowiek nie jest usprawiedliwiony, „Każdy bowiem, kto się wywyższa, będzie poniżony, a kto się uniaża, będzie wywyższony” (Łk 18,14). Pierwszym krokiem do modlitwy jest pokora. Udanie się do Ojca i powiedzenie: Ojcze; udanie się do Mat-

ki Bożej i powiedzenie: „Spójrz na mnie: jestem grzesznikiem, jestem słaby, niedobry”. Każdy wie, co powiedzieć. Ale zawsze zaczynamy od pokory – a Pan słucha. Pokorna modlitwa jest wysłuchana przez Pana.

Zatem rozpoczynając ten cykl katechez o modlitwie Jezusa, rzeczą najpiękniejszą i najszlachetniejszą, jaką wszyscy powinniśmy uczynić jest powtórzenie prośby uczniów: „Nauczycielu, naucz nas się modlić”. Warto powtórzyć te słowa obecnie, w okresie Adwentu: „Panie, naucz mnie się modlić”. Wszyscy możemy pójść nieco bardziej do przodu i lepiej się modlić. Trzeba o to jednak prosić Pana: „Panie, naucz mnie się modlić”. Uczynimy to w obecnym okresie Adwentu. Z pewnością nie pozwoli On, aby nasze błaganie trafiło w próżnię. Dziękuję.

PAPIEŻ FRANCISZEK
w rozważaniu poprzedzającym modlitwę *Anioł Pański*,
9 grudnia 2018 r.

Drodzy bracia i siostry, dzień dobry i dobrego święta!

Słowo Boże przedstawia nam dzisiaj pewną alternatywę. W pierwszym czytaniu znajdujemy człowieka, który u początku dziejów mówi Bogu „nie”. W Ewangelii mamy Maryję, która podczas Zwiastowania powiedziała Bogu „tak”. W obydwu czytaniach jest Bóg poszukujący człowieka. Ale w pierwszym przypadku idzie do Adama i pyta go po jego grzechu: „Gdzie jesteś?” (Rdz 3,9), a on odpowiada: „ukryłem się” (w. 10). Natomiast w drugim przypadku udaje się do wolnej od grzechu Maryi, która odpowiada: „Oto Ja służebnica Pańska” (Łk 1,38). Oto jest to przeciwieństwo słów „ukryłem się”. „Oto jestem” otwiera na Boga, podczas gdy grzech zamyka, izoluje, sprawia, że pozostajemy sami ze sobą.

Oto jestem to kluczowe słowo życia. Wyznacza przejście z życia horyzontalnego, skoncentrowanego na sobie i na własnych potrzebach, do życia wertykalnego, wzbijającego się ku Bogu. „Oto jestem” oznacza dyspozycyjność dla Boga. Jest lekarstwem na samolubstwo, antidotum na życie niespełnione, któremu zawsze czegoś brakuje. „Oto jestem” stanowi lekarstwo przeciwko procesowi starzenia się grzechu, jest to terapia, aby pozostać młodym wewnątrznie. „Oto jestem” to wiara, że Bóg liczy się bardziej niż moje „ja”. To postanowienie, by postawić na Pana, będąc gotowymi uczyć się w Jego niespodziankach. Zatem powiedzenie Jemu „Oto jestem” jest najwspanialszym uwielbieniem, jakie

możemy Jemu złożyć. Dlaczego nie zaczynać w ten sposób naszych dni? Pięknie byłoby powiedzieć każdego ranka: „Oto jestem, Panie, niech się dziś spełni we mnie wola Twoja”. Powiemy to w modlitwie *Anioł Pański*, ale możemy to powtórzyć już teraz, razem: „Oto jestem, Panie, niech się dziś spełni we mnie wola Twoja”.

Maryja dodaje: „niech Mi się stanie według twego słowa”. Nie mówi: „niech się stanie według mnie”, ale „według Ciebie”. Nie stawia Bogu granic. Nie myśli: „trochę się Jemu poświęcę, uczynię to szybko, a potem zrobię, na co mam ochotę”. Nie, Maryja nie kocha Pana jedynie kiedy to jej pasuje, sporadycznie. Żyje ufając Bogu we wszystkim i pod każdym względem. Oto tajemnica życia. Wszystko może ten, kto ufa Bogu we wszystkim. Ale Pan, drodzy bracia i siostry, cierpi, gdy odpowiadamy mu jak Adami: „przestraszyłem się... i ukryłem się”. Bóg jest Ojcem, najczulszym z ojców i pragnie ufności swych dzieci. Ile razy jesteśmy wobec Niego podejrzliwi, jesteśmy podejrzliwi wobec Boga, myślimy, że może nam zesłać jakieś doświadczenia, pozbawić nas wolności, opuścić nas. Ale to jest wielkie oszustwo, pokusa początku dziejów, pokusa diabelska: sugerowanie nieufności wobec Boga. Maryja przewycięża tę pierwszą pokusę słowami „Oto Ja służebnica Pańska”. A dzisiaj patrzymy na piękno Matki Bożej, zrodzonej i żyjącej bez grzechu, zawsze posłusznej i przejrzystej dla Boga.

Nie znaczy to, że życie było dla Niej łatwe. Przebywanie z Bogiem nie rozwiązuje magicznie problemów. Przypomina o tym konkluzja dzisiejszej Ewangelii: „Odszedł od Niej anioł” (w. 38). Odszedł: to mocne słowo. Anioł pozostawił Dziewicę samą w trudnej sytuacji. Wiedziała, w jak bardzo szczególny sposób stanie się Matką Boga. Anioł Jej to wyjaśnił, ale nie wyjaśnił tego innym, a tylko Jej. A problemy zaczęły się od razu: pomyślmy o nieuregulowanej sytuacji według prawa, o udręce świętego Józefa, zniweczonych planach życiowych, co powiedzieliby ludzie... Ale Maryja w obliczu problemów pokłada ufność w Bogu. Jest opuszczona przez anioła, ale wierzy, że pozostał z Nią, w Niej, Bóg. I ufa. Jest pewna, że z Panem, nawet w sposób nieoczekiwany, wszystko pójdzie dobrze. Oto mądra postawa: nie żyć w uzależnieniu od problemów, bo kiedy skończy się jeden, pojawi się inny! – ale ufając Bogu i powierzając się Jemu każdego dnia: oto jestem! Oto jestem! – brzmi to słowo, oto jestem! – brzmi modlitwa. Prośmy Niepokalaną o łaskę, aby tak żyć.

KATECHEZA PAPIEŻA FRANCISZKA podczas audiencji ogólnej w Watykanie, 12 grudnia 2018 r.

Droży bracia i siostry, dzień dobry!

Kontynuujemy rozpoczęty w zeszłym tygodniu cykl katechez na temat *Ojcie nasz*. Jezus wkłada w usta swoich uczniów krótką, lecz śmiałą modlitwę złożoną z siedmiu prośb – liczby, która w Biblii nie jest przypadkowa, a wskazuje na pełnię. Twierdzą, że jest to modlitwa śmiała, bo gdyby nie zasugerował nam jej Chrystus, to prawdopodobnie nikt z nas, a nawet nikt z najświnniejszych teologów nie odważyłby się modlić do Boga w ten sposób.

Istotnie Jezus zachęca swoich uczniów, by zbliżyli się do Boga i skierowali do Niego ufnie pewne prośby: przede wszystkim odnoszące się do Niego, a następnie do nas. W *Ojcie nasz* nie ma preambuł. Jezus nie naucza formuł, by „przypodobali się” Panu, przeciwnie, zachęca ich, by modlili się do Niego, obalając bariery podległości i lęku. Nie mówi, aby zwracać się do Boga nazywając go „Wszchemogącym”, „Najwyższym”, „Ty, który jesteś tak od nas odległy”, „jestem nędznikiem” – nie, w żadnym wypadku, ale po prostu „Ojcie”, z całą prostotą, tak jak dzieci zwracają się do swego ojca, a to słowo „Ojcie” wyraża zażyłość, dziecięce zaufanie.

Modlitwa *Ojcie nasz* ma swoje zakorzenienie w konkretnej rzeczywistości człowieka. Na przykład każe nam prosić o chleb, chleb powszedni: jest to prośba prosta, ale istotna, która mówi, że wiara nie jest kwestią „dekoracyjną”, oderwaną od życia, pojawiającą się wówczas, gdy zostały zaspokojone wszystkie inne potrzeby. Modlitwa zaczyna się właściwie od samego życia. Jezus uczy nas, że modlitwa nie zaczyna się w życiu człowieka po napełnieniu żołądka, a raczej zakorzenia się wszędzie tam, gdzie jest człowiek, każdy człowiek, który jest głodny, płacze, walczy, cierpi i zastanawia się, „dlaczego”. Naszą pierwszą modlitwą w pewnym sensie było kwilenie towarzyszące pierwszemu oddechowi. W tym płaczu noworodka zapowiadał się los całego naszego życia: nasz nieustanny głód, nasze ciągłe pragnienie, nasze poszukiwanie szczęścia. Jezus w modlitwie nie chce zgasić tego, co ludzkie, nie chce tego znieczulić. Nie chce, abyśmy łagodzili pytania i prośby, ucząc się znosić wszystko. Pragnie natomiast, aby każde cierpienie, każdy niepokój wzniosły się ku niebu i stały się dialogiem.

Mieć wiarę, to nawyk wołania – mawiała pewna osoba. Wszyscy powinniśmy być jak Bartymeusz z Ewangelii (por. Mk 10,46–52), pa-

miętamy Bartymeusza syna Tymeusza, tego ślepcę, który żebrał u bram Jerycha. Wokół niego było wielu porządných ludzi, którzy kazali mu milczeć, aby nie przeszkadzał Mistrzowi swoimi irytującymi krzykami. Ale on nie słuchał tych rad. Domagał się ze świętym uporem, aby jego nędza mogła wreszcie spotkać Jezusa, i zawołał głośniej. A ludzie dobrze wychowani upominali go, ale on na to nie zwracał uwagi, bo chciał być uzdrowiony: „Jezu, ulituj się nade mną!” (w. 47). Jezus przywrócił mu wzrok i powiedział: „Twoja wiara cię uzdrowiła” (w. 52), jakby wyjaśniając, że dla jego uzdrowienia decydujące znaczenie miała ta modlitwa, to wołanie wykrzywane z wiarą, silniejsze niż „zdrowy rozsądek” wielu ludzi, którzy chcieli go uciszyć. Modlitwa nie tylko poprzedza zbawienie, ale w pewien sposób już je zawiera, bo uwalnia od rozpaczę ludzi niewierzących w wyjście z wielu sytuacji nie do zniesienia.

Oczywiście, bo wierzący także odczuwają potrzebę chwaleń Boga. Ewangelie przypominają nam okrzyk radości, który wybucha z serca Jezusa, pełnego wdzięcznego zadziwienia wobec Ojca (por. Mt 11,25–27). Pierwsi chrześcijanie odczuwali potrzebę dodania do tekstu *Ojciec nasz* doksologii: „gdyż Twoja jest moc i chwała na wieki” (*Didache*, 8,2).

Ale nikt z nas nie ma obowiązku zaakceptowania teorii, wysuniętej przez kogoś w przeszłości, jakoby modlitwa prośby była niedoskonałą formą wiary, a modlitwą najbardziej autentyczną byłoby czyste uwielbienie, poszukujące Boga, nie obciążone jakąkolwiek prośbą – nie, to nieprawda. Modlitwa prośby jest autentyczna, jest spontaniczna. Jest aktem wiary w Boga, który jest Ojcem, który jest dobry, wszechmogący. Jest aktem wiary we mnie, który jestem maluczki, grzeszny, potrzebujący. I dlatego modlitwa prośby jest bardzo szlachetna. Bóg jest Ojcem, który ma dla nas ogromne współczucie i chce, aby Jego dzieci mówiły do Niego bez lęku, wprost: „Ojciec!”, czy to w trudnościach: „Panie, co mi zrobiłeś?”, bezpośrednio. Dlatego możemy Jemu powiedzieć o wszystkim, także o sprawach, które pozostają w naszym życiu wypaczone i niezrozumiałe. I obiecał nam, że zostanie z nami na zawsze, aż po ostatnie dni, które spędzimy na tej ziemi. Odmawiamy *Ojciec nasz*, rozpoczynając w ten sposób, prosto: „Ojciec” lub „Tatusiu”, a On nas rozumie i bardzo miłuje. Dziękuję.

HOMILIA PAPIEŻA FRANCISZKA wygłoszona podczas pasterki, 24 grudnia 2018 r.

Józef z poślubioną sobie Maryją, udał się „do miasta Dawidowego, zwanego Betlejem” (Łk 2,4). Tej nocy i my udajemy się do Betlejem, aby tam odkryć tajemnicę Bożego Narodzenia.

1. Betlejem: nazwa tego miasta oznacza „dom chleba”. W tym „domu” Pan wyznacza dzisiaj spotkanie z rodzajem ludzkim. Wie, że potrzebujemy pokarmu, aby żyć. Ale wie również, że pokarmy świata nie zaspokajają serca. W Piśmie Świętym grzech pierworodny ludzkości jest powiązany właśnie ze spożywaniem pokarmu: „Zerwała owoc i skosztowała go” – mówi Księga Rodzaju (3,6). Wziął i zjadł. Człowiek stał się chciwy i żarłoczny. Wydaje się, że dla wielu ludzi posiadanie, napełnienie się rzeczami stanowi sens życia. Nienasycona chciwość przenika ludzką historię, aż po paradoksy dnia dzisiejszego, gdy nieliczni uczują sówicie, a nazbyt wielu nie ma chleba, by żyć.

Betlejem jest punktem zwrotnym, który zmienia bieg dziejów. Tam Bóg, w „domu chleba”, rodzi się w żłobie. Jakby chciał nam powiedzieć: oto jestem dla was, jako wasz pokarm. Nie bierze, ale karmi, nie daje byle czego, lecz samego siebie. W Betlejem odkrywamy, że Bóg nie jest kimś, kto odbiera życie, ale Tym, który daje życie. Do człowieka, nawykłego od samego początku, by brać i jeść, Jezus zaczyna mówić: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje” (Mt 26,26). Malutkie ciało Dzieciątka z Betlejem wprowadza nowy model życia: nie pozyskiwać i pożerać, ale dzielić się i dawać. Bóg czyni się małym, aby być naszym pokarmem. Karmiąc się Nim, Chlebem Życia, możemy odrodzić się w miłości i przerwać cykl chciwości i zachłanności. Z „domu chleba” Jezus doprowadza człowieka z powrotem do domu, aby stał się członkiem rodziny swego Boga i bratem bliźniego. W obliczu żłóbka rozumiemy, że tym co posila życie nie są dobra, lecz miłość; nie zachłanność, ale miłosierdzie; nie obfitość, z którą trzeba się obnosić, ale prostota, której należy strzec.

Pan wie, że każdego dnia musimy się karmić. Dlatego dał się nam każdego dnia swego życia, od żłóbka w Betlejem do wieczernika w Jerozolimie. I także dzisiaj czyni siebie na ołtarzu chlebem łamanym dla nas: puka do naszych drzwi, aby przyjść i z nami spożyć wieczerzę (por. Ap 3,20). Na Boże Narodzenie otrzymujemy na ziemi Jezusa, Chleb z nieba: jest to pokarm, który nigdy się nie przedawnia, ale pozwala nam już teraz zasmakować życia wiecznego.

W Betlejem odkrywamy, że życie Boga płynie w żyłach ludzkości. Jeśli Go przyjmujemy, to dzieje zmieniają się, począwszy od każdego z nas. Bo kiedy Jezus przemienia serce, to centrum życia nie jest już moje własne wygóldniałe i egoistyczne „ja”, ale Ten, który rodzi się i żyje dla miłości. Wezwani tej nocy, by udać się do Betlejem, „domu chleba”, zadajmy sobie pytanie: co jest pokarmem mego życia, bez którego nie mogę się obyć? Czy jest to Pan, czy coś innego? Następnie, wchodząc do grotty, dostrzegając w delikatnym ubóstwie Dzieciątka Jezus nowy aromat życia, aromat prostoty, zadajmy sobie pytanie: czy naprawdę potrzebuję wielu rzeczy, skomplikowanych recept na życie? Czy potrafię obejść się bez wielu zbędnych dodatków, aby wybrać prostsze życie? W Betlejem, obok Jezusa, widzimy ludzi, którzy przebywali drogę, jak Maryja, Józef i pasterze. Jezus jest Chlebem drogi. Nie przepada za leniwym, długim i siedzącym przeżywaniem, ale żąda, by szybko wstać od stołu, żeby służyć jako chleb łamany dla innych. Zadajmy sobie pytanie: czy w Boże Narodzenie łamię mój chleb z tymi, którzy są go pozbawieni?

2. Po Betlejem, „domu chleba”, zastanówmy się nad Betlejem, miastem Dawidowym. Tam Dawid, jako chłopiec był pasterzem i jako taki został wybrany przez Boga, aby być pasterzem i przewodnikiem swego ludu. W Boże Narodzenie, w mieście Dawidowym, to właśnie pasterze przyjmują Jezusa. Tej nocy, jak mówi Ewangelia „bardzo się przestraszyli” (Łk 2,9), lecz anioł rzekł do nich: „Nie bójcie się” (w. 10). Wiele razy powraca w Ewangelii, to „nie bójcie się”: wydaje się, że jest to refren Boga poszukującego człowieka. Ponieważ człowiek, od samego początku, z powodu grzechu, boi się Boga: „przerażiłem się, i dlatego się ukryłem” (Rdz 3,10), mówi Adam po grzechu. Betlejem jest lekarstwem na lęk, bo pomimo ludzkiego „nie”, Bóg mówi na zawsze „tak”: na zawsze będzie Bogiem-z-nami. A aby Jego obecność nie wzbudzała strachu, staje się słabym dzieckiem. Nie bójcie się: nie powiedział o świętych, ale pasterzach, prostych ludziach, którzy w tym czasie nie wyróżniali się ani ogładą ani też pobożnością. Syn Dawida narodził się pośród pasterzy, aby nam powiedzieć, że nikt nigdy nie jest sam; mamy Pasterza, który pokonuje nasze lęki i kocha nas wszystkich, bez wyjątku.

Pasterze z Betlejem mówią nam również, jak wychodzić na spotkanie z Panem. Czuwają w nocy: nie śpią, lecz czynią to, o co będzie prosił Jezus wiele razy: czuwajcie (por. Mt 25,13; Mk 13,35; Łk 21,36). Trwają czuwając, oczekują czujnie w ciemności; a „opromieniła ich jasność Pana” (Łk 2,9). Dotyczy to również nas. Nasze życie może być oczekiwaniem, które nawet w nocach problemów powierza się Panu i pragnie

Go; wtedy otrzyma Jego światło. Lub zarozumiałością, gdzie liczą się tylko własne siły i własne środki. Ale w tym przypadku serce pozostaje zamknięte na światło Boga. Pan lubi być oczekiwany, a nie można Go oczekiwać na kanapie, śpiąc. W istocie pasterze ruszają: „Udali się z pośpiechem”, mówi tekst (w. 16). Nie stoją nieruchomo jak ktoś, kto czuje, że dotarł i niczego nie potrzebuje, ale idą, zostawiają stado nie-strzeżone, podejmują ryzyko dla Boga. A zobaczywszy Jezusa, chociaż nie byli specjalistami w mówieniu, poszli Go głosić, tak, że „wszyscy, którzy to słyszeli, dziwili się temu, co im pasterze opowiadali” (w. 18).

Czujnie oczekiwać, pójść, podjąć ryzyko, opowiedzieć o pięknie: to są gesty miłości. Dobry Pasterz, który w Boże Narodzenie przychodzi, aby dać owcom życie, w Wielkanoc skieruje do Piotra, a przez niego do nas wszystkich pytanie końcowe: „Czy Mnie miłujesz?” (J 21,15). Od odpowiedzi zależeć będzie przyszłość owczarni. Dziś w nocy jesteśmy wezwani, by odpowiedzieć, i aby Jemu powiedzieć: „Miłuję Cię”. Odpowiedź każdego ma istotne znaczenie dla całej owczarni.

„Pójdźmy do Betlejem” (Łk 2,15): tak mówili i uczynili pasterze. Również my, Panie, chcemy przybyć do Betlejem. Droga, także i dzisiaj prowadzi pod górę: trzeba pokonać szczyt egoizmu, nie możemy się zsunąć w jary światowości i konsumpcjonizmu. Panie, chcę dotrzeć do Betlejem, bo tam właśnie na mnie czekasz. I chcę uświadomić sobie, że Ty, złożony w żłobie, jesteś chlebem mojego życia. Potrzebuję delikatnego aromatu Twojej miłości, abym był z kolei chlebem łamanym dla świata. Weź mnie na swoje ramiona, dobry Pasterzu: miłowany przez Ciebie, będą mógł także i ja miłować i brać braci za rękę. Wtedy będzie Boże Narodzenie, kiedy będą mógł Tobie powiedzieć: „Panie, Ty wszystko wiesz, ty wiesz, że cię kocham” (J 21,17).

ORĘDZIE BOŻONARODZENIOWE PAPIEŻA FRANCISZKA, 25 grudnia 2018 r.

Drodzy bracia i siostry, dobrych Świąt Bożego Narodzenia!

Dla was wiernych Rzymu, was pielgrzymów i wszystkich, którzy łączycie się z nami ze wszystkich części świata ponawiam radosną wieść z Betlejem: „Chwała Bogu na wysokościach, a na ziemi pokój ludziom, w których sobie upodobał” (Łk 2,14).

Podobnie jak pasterze, którzy jako pierwsi przybiegli do groty, jesteśmy zadziwieni znakiem, który dał nam Bóg: „Niemowlę, owinięte

w pieluszki i leżące w żłobie” (Łk 2,12). W milczeniu klękamy i adorujemy.

A co nam mówi to Dziecię, narodzone dla nas z Dziewicy Maryi? Jakie jest uniwersalne orędzie Bożego Narodzenia? Mówi nam, że Bóg jest dobrym Ojcem a my wszyscy jesteśmy braćmi.

Ta prawda leży u podstaw chrześcijańskiej wizji rodzaju ludzkiego. Bez braterstwa, którym obdarzył nas Jezus Chrystus, nasze wysiłki na rzecz bardziej sprawiedliwego świata mają krótki oddech i nawet najlepsze projekty mogą stać się strukturami bez duszy.

Dlatego moje życzenie dobrych Świąt Bożego Narodzenia są życzeniami braterstwa.

Braterstwa między ludźmi każdego narodu i kultury. Braterstwa między ludźmi różnych idei, ale zdolnych do wzajemnego szacunku i słuchania drugiego. Braterstwa między ludźmi różnych religii. Jezus przyszedł, aby objawić oblicze Boga wszystkim, którzy Go szukają.

A oblicze Boga ukazało się w konkretnej ludzkiej twarzy. Nie pojawiło się w jakimś aniele, ale w człowieku, narodzonym w czasie i określonym miejscu. W ten sposób poprzez swoje wcielenie Syn Boży wskazuje nam, że zbawienie przebiega przez miłość, akceptację, szacunek dla naszego biednego człowieczeństwa, które wszyscy podzielamy w wielkiej różnorodności grup etnicznych, języków, kultur..., ale wszyscy jesteśmy braćmi w człowieczeństwie!

Zatem nasze różnice nie są stratą ani zagrożeniem, ale bogactwem. Podobnie jak w przypadku artysty, który chce stworzyć mozaikę: lepiej mieć do dyspozycji płytki w wielu kolorach, niż w kilku!

Doświadczenie rodziny uczy nas, że między braćmi i siostrami różnimy się jeden od drugiego i nie zawsze się dogadujemy, ale łączy nas nierozzerwalna więź, a miłość rodziców pomaga nam się miłować. To samo odnosi się do rodziny ludzkiej, ale tutaj to Bóg jest „rodzicem”, fundamentem i siłą naszego braterstwa.

Niech to Boże Narodzenie pozwala nam na nowo odkryć więzi braterstwa, które nas jednoczą jako ludzi i wiążą wszystkie narody. Niech pozwoli Izraelczykom i Palestyńczykom wznowić dialog i podjąć proces pokoju, który położy kres konfliktowi, od ponad siedemdziesięciu lat rozdzierającemu Ziemię wybraną przez Pana, aby ukazać Jego oblicze miłości.

Niech Dzieciątko Jezus pozwoli umiłowanej i udręczonej Syrii odnaleźć braterstwo po tych długich latach wojny. Niech wspólnota międzynarodowa podejmie zdecydowane działania na rzecz rozwiąza-

nia politycznego, które odłożyłoby podziały i różnorodne interesy, aby naród syryjski, a zwłaszcza ci, którzy musieli opuścić swoją ziemię i szukać schronienia gdzie indziej, mogli powrócić do życia w pokoju w swojej ojczyźnie.

Myślę o Jemenie z nadzieją, że zawieszenie broni wynegocjowane za pośrednictwem wspólnoty międzynarodowej będzie mogło wreszcie przynieść ulgę wielu dzieciom i ludności wyczerpanej przez wojnę i głód.

Myślę następnie o Afryce, gdzie miliony ludzi są uchodźcami lub przesiedlonymi i potrzebują pomocy humanitarnej i bezpieczeństwa żywnościowego. Niech Dzieciątko Jezus, Król Pokoju, uciszy broń i sprawi nastanie nowej jutrzenki braterstwa na całym kontynencie, błogosławiąc wysiłki tych, którzy pracują nad rozwojem dróg pojednania na poziomie politycznym i społecznym.

Niech Boże Narodzenie umocni więzy braterskie, które jednoczą Półwysep Koreański i pozwoli kontynuować podjęty proces zbliżenia oraz osiągnięcie wspólnych rozwiązań, które zapewniłyby wszystkim rozwój i dobrobyt.

Niech ten błogosławiony okres pozwoli Wenezueli odnaleźć zgodę, a wszystkim elementom społeczeństwa bratersko pracować na rzecz rozwoju kraju oraz pomagać najsłabszym warstwom społeczeństwa.

Niech rodzący się Pan, przyniesie ulgę umiłowanej Ukrainie, gorąco pragnącej odzyskać trwały pokój, który się opóźnia. Jedynie z pokojem, szanującym prawa każdego narodu, kraj może się podnieść z doznanych cierpień i przywrócić godne warunki życia swoim obywatelom. Jestem blisko wspólnot chrześcijańskich tego regionu i modłę się, aby można było budować relacje braterstwa i przyjaźni.

Niech w obliczu Dzieciątka Jezus odkryją na nowo swoje braterstwo mieszkańcy drogiej Nikaragui, aby nie dominowały podziały i spory, ale wszyscy działali na rzecz pojednania i wspólnego budowania przyszłości kraju.

Chciałbym przypomnieć narody, które doznają kolonizacji ideologicznych, kulturowych i gospodarczych, będące świadkami pogwałcenia swej wolności i tożsamości, cierpiące z powodu głodu oraz braku usług edukacyjnych i zdrowotnych.

Szczególną myśl kieruję do naszych braci i siostr, którzy świętują Boże Narodzenie w sytuacjach trudnych, by nie powiedzieć wrogich, szczególnie tam, gdzie wspólnota chrześcijańska jest mniejszością, czasami bezbronną lub nieuznaną. Niech Pan pozwoli im i wszyst-

kim mniejszościom żyć w pokoju, doświadczając uznania swych praw, a zwłaszcza wolności religijnej.

Niech małe i wychłodzone Dzieciątko, które kontemplujemy dziś w żłobie chroni wszystkie dzieci na ziemi i każdą osobę kruchą, bezbronną i odrzuconą. Obyśmy wszyscy mogli otrzymać pokój i pocieszenie z narodzin Zbawiciela, a czując się miłowanymi przez jedyne Ojca Niebieskiego spotkali się ponownie i żyli jak bracia!

Episkopat Polski

LIST KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI zapowiadający obchody XVIII Dnia Papieskiego pod hasłem „Promieniowanie ojcostwa”

Umiłowani w Chrystusie Panu Siostry i Bracia!

Biblijny opis stworzenia Ewy, zaczerpnięty z Księgi Rodzaju, jest obrazem planów Boga względem człowieka. Bóg powołuje go do istnienia z miłości i jednocześnie ku niej kieruje (por. *Familiaris consortio* 11). Człowiek zaś, odkrywając zaszczepioną w nim przez Stwórcę potrzebę miłości, przeżywa ją we wspólnocie małżeńskiej. Jej sakramentalny i nierozzerwalny charakter, jako związku pomiędzy mężczyzną i kobietą, potwierdził zaś Jezus w dialogu z faryzeuszami opisanym w odczytanej przed chwilą Ewangelii wg św. Mateusza. Małżeństwo w zamyśle Bożym staje się rodziną, gdzie małżonkowie podejmują rolę ojca i matki. Tematowi ojca chcemy poświęcić XVIII Dzień Papieski, który w jedności z papieżem Franciszkiem, będziemy przeżywali już za tydzień, w niedzielę 14 października, pod hasłem „Promieniowanie ojcostwa”.

I. Ojcostwo w objawieniu według nauczania św. Jana Pawła II

Pełnię objawienia Boga jako Ojca przyniósł Jezus Chrystus. Jego wyjątkowa relacja z Ojcem opiera się na miłości, którą Bóg uroczyście wyznał swemu Synowi podczas chrztu w Jordanie (por. Mk 1,9–11) i w akcie przemienienia na górze Tabor (por. Mk 9,2–8). Chrystus w dialogu z Ojcem odpowiada na nią czułym słowem *Abba* (por. Mk 1,36), które możemy oddać jako „Tato”, „Tatusiu”, „Drogi Ojcze”. Tym wyrażeniem Pan Jezus ujawnia również najgłębszy szacunek wobec Ojca, pełną pokoji i wzajemnego zrozumienia więź oraz całkowite i dobrowolne oddanie siebie do ojcowskiej dyspozycji w dziele zbawienia. Według św. Jana Pawła II „istnieje wzajemność pomiędzy Ojcem i Synem w zakresie tego, co wiedzą o sobie (por. J 10,15), tego, kim są (por. J 14,10), tego, co czynią (por. J 5,19; 10, 38) oraz tego, co posiadają” (*Więź Jezusa z Ojcem – objawienie tajemnicy trynitarnej*, Audiencja generalna, 10 marca 1999). Głęboka Ojcowsko-Synowska relacja rodzi pewność, iż Syn zawsze będzie wysłuchany przez Ojca.

Tajemnicę Boga jako Ojca, który stanowi wzór dla ojcostwa ziemskiego, ukazał nam św. Jan Paweł II w cyklu katechez wygłoszonych w 1999 roku. Za najważniejszą cechę ojcostwa Boga papież Polak uznał

„zdolność do nieskończonej miłości, do ofiarowania się bez zastrzeżeń i bez miary” (*Więź Jezusa z Ojcem...*). Wyrazem szczególnie głębokiej, trwałej i współczującej ojcowskiej miłości Boga wobec człowieka były zaś Jego zbawcze interwencje w dziejach Narodu Wybranego.

II. Św. Jan Paweł II o ojcostwie ludzkim

„Mężczyzna, ukazując i przeżywając na ziemi ojcostwo samego Boga – jak pisał św. Jan Paweł II w *Familiaris consortio* – powołany jest do zabezpieczenia równego rozwoju wszystkim członkom rodziny. Spełni to zadanie przez wielkoduszną odpowiedzialność za życie poczęte pod sercem matki, przez troskliwe pełnienie obowiązku wychowania, dzielonego ze współmałżonką, przez pracę, która nigdy nie rozbija rodziny, ale utwierdza ją w spójni i stałości, przez dawanie świadectwa dojrzałego życia chrześcijańskiego” (FC 25).

Bezsprzecznie ojciec odgrywa istotną rolę w rozwoju osobowości dziecka, pozwalając mu odkryć jego tożsamość płciową, poczucie własnej wartości, a poprzez stawiane wymagania i wyznaczane obowiązki daje mu możliwość usamodzielnienia się w życiu. Stąd też św. Jan Paweł II wskazywał, iż „współcześnie [istnieje] zapotrzebowanie na ojców, którzy potrafią pełnić swoją rolę, łącząc czułość z powagą, wyrozumiałość z surowością, koleżeństwo z autorytetem” (*Święty Józef – człowiek pracy i modlitwy*, „L'Osservatore Romano” nr 3 (39) 1983).

Fundamentalny jest również udział ojca w procesie rozwoju wiary dziecka. Kształtuje bowiem ono obraz Boga poprzez przykład zachowań swojego ojca. Nawiązał do tego Ojciec święty w swoim dziele pt. *Dar i Tajemnica*: „Nieraz zdarzało mi się budzić w nocy i wtedy zastawałem mojego Ojca na kolanach, tak jak na kolanach widywałem go zawsze w kościele parafialnym” (*Dar i Tajemnica*, Kraków 2005, s. 23). Może dlatego też po latach papież Polak pytał: „A wy, ojcowie, czy umiecie modlić się z waszymi dziećmi, z całą wspólnotą domową, przynajmniej od czasu do czasu? Wasz przykład – prawego myślenia i działania – poparty wspólną modlitwą jest lekcją życia (...) Pamiętajcie: w ten sposób budujecie Kościół” (FC 60).

III. Ojcostwo a patriotyzm

Ojcostwo silnie wiąże się z postawą patriotyzmu. „Ojczyzna – jak pisał św. Jan Paweł II w dziele pt. *Pamięć i tożsamość* – to poniekąd to samo,

co ojcowizna, czyli zasób dóbr, które otrzymaliśmy w dziedzictwie po ojcach” (*Pamięć i tożsamość*, Kraków 2005, s. 66). Przeżywając setną rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, stawiamy sobie pytanie – jak to dziedzictwo zachować i przekazać? Odpowiedź wydaje się prosta i trudna zarazem – może się to dokonać przede wszystkim przez silną rodzinę. Dziś więc patriotyzm to troska o rodzinę opartą na silnym fundamencie miłości mężczyzny i kobiety, którzy odkrywają powołanie do macierzyństwa i ojcostwa, otwierając się na dar potomstwa. Przyjęcie daru życia, jak i obowiązek wychowania dziecka, spoczywają zarówno na kobiecie, jak i mężczyźnie. Z jednej strony ojciec nie może być tu wykluczony, z drugiej zaś – sam nie może zwalniać się z tej odpowiedzialności.

IV. Problemy i wyzwania współczesnych ojców

Dzisiaj, niestety, jesteśmy wielokrotnie świadkami kryzysu tożsamości ojca. Wiąże się on często z kryzysem męskości. Przejawia się przede wszystkim w niedojrzałości duchowej i emocjonalnej, w niezaradności oraz w braku pewności siebie. Niebezpieczna jest też postawa swobodnego używania życia oraz lęk przed zawieraniem trwałych związków i podejmowaniem decyzji na całe życie. Bolesne konsekwencje dla żony i dzieci rodzi sytuacja, gdy ojciec niejednokrotnie bardziej utożsamiają się z wykonywanym zawodem lub firmą niż własną rodziną. Nie można nie wspomnieć w tym miejscu o fizycznym braku ojca w rodzinie spowodowanym przez wyjazd w celach zarobkowych, a „jak uczy doświadczenie, nieobecność ojca powoduje zachwianie równowagi psychicznej i moralnej oraz znaczne trudności w stosunkach rodzinnych” (FC 25).

Karol Wojtyła w dramacie zatytułowanym *Promieniowanie ojcostwa* wskazuje drogę do przezwyciężenia kryzysu ojcostwa: „Po jakimś długim czasie zdołałem zrozumieć, że nie chcesz, ażebym był ojcem, nie stając się dzieckiem. Dlatego właśnie przyszedł na świat Twój Syn” (*Promieniowanie ojcostwa*, w: K. Wojtyła, *Poezje i dramaty*, Kraków 1999, s. 263). W Chrystusie stajemy się dziećmi naszego Ojca w niebie, samotność i niepewność ustępują miejsca więzi i poczuciu stabilizacji. Mężczyzna w ten sposób odkrywa autentyczny obraz Ojca, który może realizować swoim życiem, nawet w sytuacji braku właściwych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego.

V. Przesłanie XVIII Dnia Papieskiego

Przeżywany już za tydzień XVIII Dzień Papieski jest okazją, aby wyrazić wdzięczność wszystkim ojcom, którzy gorliwie realizują trud wychowania swych dzieci, objawiając im tym samym Ojcostwo Boga. Jesteście przykładem i inspiracją dla tych, którzy poszukują wzorów do naśladowania. Naszym pasterskim sercem ogarniamy wszystkich, którzy w swoim życiu nie doświadczyli autentycznej miłości Ojca. Poprzez modlitwę Kościoła, głoszenie Słowa Bożego i doświadczenie wspólnoty pragniemy ukazać wam ojcostwo Boga, od którego bierze początek wszelkie ojcostwo na ziemi (por. Ef 3,15). Zachęcamy, aby mężczyźni poprzez pielęgnowanie synowskiej relacji do Boga dojrzewali do roli męża i ojca w rodzinie oraz w tym powołaniu nieustannie się doskonalili.

W trud wychowania młodego pokolenia Polaków włącza się już od osiemnastu lat Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”. Stypendia wypłacane blisko dwóm tysiącom uczniów i studentów z całej Polski pozwalają im rozwijać swoje dary i talenty. W przyszłą niedzielę, podczas kwesty przy kościołach i w miejscach publicznych, będziemy mogli wesprzeć materialnie ten wyjątkowy, konsekwentnie budowany przez nas wszystkich pomnik wdzięczności św. Janowi Pawłowi II. Wierzymy, że stypendyści będą w przyszłości świadkami wartości duchowych, rodzinnych i patriotycznych w duchu nauczania papieża Polaka.

Na czas przeżywania XVIII Dnia Papieskiego udzielamy wszystkim pasterskiego błogosławieństwa.

Podpisali: Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi obecni na 379. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski, Janów Podlaski–Siedlce, 7–9 czerwca 2018 r.

Komunikat ws. Dnia Solidarności z Kościołem Prześladowanym, 28 października 2018 r.

Papieskie Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie po raz dziesiąty organizuje na całym świecie Dzień Solidarności z Kościołem Prześladowanym. Jest to inicjatywa, którą wspiera Ojciec święty Franciszek i Konferencja Episkopatu Polski.

Zgodnie z decyzją księży biskupów podjętą na 380. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski, w tym roku ten Dzień Solidar-

ności w Polsce będziemy przeżywać w niedzielę 28 października. Tym razem chcemy objąć naszą modlitwą i pomocą materialną chrześcijan w Pakistanie. Kraj ten jest doświadczany głębokimi podziałami etnicznymi i religijnymi. Na 200 mln mieszkańców tylko 1,3 mln to katolicy, co stanowi 0,65% miejscowej ludności. Ponad 96 % mieszkańców to muzułmanie.

Mimo zagwarantowanej konstytucyjnie wolności religijnej, w kraju postępuje dyskryminacja chrześcijan i innych religii. Często w kościołach msze święte są odprawiane przy drzwiach zamkniętych. Misjonarze mają coraz większe problemy ze swobodnym poruszaniem się po kraju i z uzyskaniem wiz. Niejednokrotnie kościoły i szkoły katolickie są ogradzane wysokimi murami i strzeżone przez strażników ze względów bezpieczeństwa. Kobiety wchodzące w związki małżeńskie z muzułmanami zmusza się do przejścia na islam. Często dla chrześcijan dostępne są tylko mało płatne miejsca pracy, co bardzo utrudnia utrzymanie rodzin.

Tragiczna sytuacja, w jakiej znajdują się katolicy w Pakistanie, motywuje prośbę o pamięć w naszych modlitwach oraz, o ile to możliwe, o wsparcie materialne.

Bóg zapłać za modlitwę i za każdą pomoc materialną dla prześladowanych za wiarę naszych braci i sióstr w Pakistanie.

Abp Tadeusz Wojda SAC
Metropolita Białostocki
Przewodniczący Sekcji Polskiej
Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie

Warszawa, 24 października 2018 r

Oświadczenie Komisji Wychowania Katolickiego KEP

Wobec zaplanowanego na 26 października 2018 r. „tęczowego piątku” w polskich szkołach, Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski oświadcza, co następuje:

1. Zgodnie z art. 86 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. „Prawo oświatowe” w szkole i placówce oświatowej mogą działać stowarzyszenia i organizacje, z wyjątkiem partii i organizacji politycznych. Jest to możliwe, jeżeli celem statutowym działających w szkole stowarzyszeń i organizacji jest działalność wychowawcza albo rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły lub placówki. Podjęcie działalności w szkole lub placówce przez stowarzyszenie lub inną, pozapolityczną, organizację wymaga uzyskania zgody dyrektora, wyrażonej po uprzednim uzgodnieniu warunków tej działalności oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii rady szkoły lub placówki i rady rodziców.
2. Należy pamiętać, że wszelkiego typu programy odnoszące się do wychowania bezwzględnie muszą być ustalane wspólnie z rodzicami i nauczycielami. To rodzice mają prawo do decydowania o tym, jakie treści wychowawcze są przekazywane ich dzieciom w szkole (art. 48 ust. 1 Konstytucji). Treści te muszą być również zgodne z programem wychowawczo-profilaktycznym, uchwalanym przez radę rodziców. Każdorazowa forma edukacyjna w tym zakresie wymaga odrębnej zgody rodziców wyrażonej na piśmie. Rodzice mają prawo decydować, kto wchodzi na teren szkoły, z jakim programem wychowawczym. Należy dodać, że tzw. edukatorzy (w przeważającej części) nie posiadają wykształcenia pedagogicznego. Szkoła musi przestrzegać prawa!
3. Po raz kolejny przypominamy, że sprawy kształcenia i wychowania powinny być jak najbardziej odległe od koniunktur politycznych i ideologicznych. Szkoła nie jest i nie może być miejscem na jakiegokolwiek propagowanie środowisk LGBTQ.

Bp Marek Mendyk
Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

25 października 2018 r.

Przesłanie Kościołów w 100. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę

„Jeżeli PAN domu nie zbuduje,
to na próżno się trudzą ci, którzy go wznoszą.
Jeżeli PAN nie będzie strzegł miasta,
to na próżno czuwa strażnik”.
Psalms 127,1

Kościół chrześcijański w Polsce obchodzi razem z całą Wspólnotą Narodową stulecie odzyskania niepodległości, wyrażając wdzięczność Bogu za ukochaną Ojczyznę. Możliwość wspólnego świętowania tej doniosłej rocznicy w niepodległym Kraju odbieramy jako szczególne Boże błogosławieństwo.

Zerwanie kajdan niewoli w 1918 r. zostało okupione ofiarą naszych rodaków walczących podczas powstań narodowych i na wszystkich frontach Pierwszej Wojny Światowej, a także zaangażowanych w działalność konspiracyjną. Ponieważ nie cieszyli się oni długo darem wolności, taką samą postawę przyjęli mieszkańcy polskiej ziemi również podczas Drugiej Wojny Światowej oraz w okresie powojennym. Nasi bohaterowie mieli własne przekonania polityczne i nie zawsze zgodne wizje Polski. Wywodzili się z różnych Kościołów i religii.

Łączyła ich jednak miłość do Ojczyzny, pielęgnowana w domach rodzinnych i w parafiach oraz bezcenne dziedzictwo praocjów. Jego integralną częścią jest postawa otwartości, tolerancji wobec dobra i solidarności, z których zasłynęła Rzeczpospolita w czasach swojego największego rozkwitu. Do tych wartości powinniśmy stale wracać. Jest to niezbędne szczególnie teraz, gdy na skutek zachodzących w ostatnich dziesięcioleciach przemian cywilizacyjnych i procesów społecznych, nasza ziemia staje się dla wielu Ojczyzną z wyboru.

Polska jest wartością ponad podziałami. Dlatego zachęcamy wszystkich, niezależnie od przekonań religijnych i politycznych, bez względu na pozycję społeczną i pochodzenie, do wspólnego wysiłku dla jej dobra.

Patrząc w przyszłość jesteśmy z jednej strony przejęci troską o Polskę, z drugiej zaś pełni ufności w Boże prowadzenie. Dlatego nasza modlitwa jest prośbą, aby Bóg zachowywał Ojczyznę w pokoju i

- błogosławił wszystkim rodzinom,
- czuwał nad dziećmi i młodzieżą; niech wzrastają w duchu ewangelicznych wartości i rozwijają swoje talenty,

- powoływał w naszych Kościołach autentycznych świadków Chrystusa,
- obdarzał mądrością rządzących na każdym szczeblu władzy, aby wiernie wypełniali misję publiczną,
- wzmacniał więzy miłości, braterstwa i szacunku pomiędzy wszystkimi żyjącymi w naszym kraju.

Wszchemogący Boże, błogosław naszej Ojczyźnie!

W imieniu Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie

Ekumenicznej i Konferencji Episkopatu Polski

prezbiter Mateusz Wichary

Przewodniczący Rady Kościoła Chrześcijan Baptystów w RP

bp Jerzy Samiec

Biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP

bp Andrzej Malicki

Superintendent Naczelny Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w RP

bp Marek Izdebski

Biskup Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP

bp Wiktor Wysoczański

Biskup Kościoła Polskokatolickiego w RP

bp Marek M. Karol Babi

Biskup Naczelny Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w RP

Metropolita Sawa

Prawosławny Metropolita Warszawski i Całej Polski

abp Stanisław Gądecki

Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

10 listopada 2018 r.

STANOWISKO KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI w sprawie wykorzystywania seksualnego osób małoletnich przez niektórych duchownych

1. Ochrona dzieci i młodzieży niezbywalną częścią misji powierzonej Kościołowi

W ostatnich latach Kościół wstrząsany jest bolesnymi informacjami z kolejnych krajów o wykorzystywaniu seksualnym dzieci i młodzieży przez niektórych duchownych. Przestępstwa te są źródłem głębokiego cierpienia ofiar, które naznacza ich życie, życie ich rodzin oraz wspólnot

kościelnych. Cierpienie to jest „skarga, która wznosi się do nieba (...), a która przez długi czas była ignorowana, ukrywana lub wyciszana” (Papież Franciszek, *List do Ludu Bożego*, 18.08.2018 r.). Przeszłość te „przysłoniły blask Ewangelii takim mrokiem, jakiego nie znały nawet wieki prześladowań” (Benedykt XVI, *List do katolików w Irlandii*, 19.03.2010 r.). Dla wielu wiernych, szczególnie dla młodych, którzy szczerze szukają Boga, skandale seksualne z udziałem duchownych stają się ciężką próbą wiary i powodem do wielkiego zgorznięcia.

W tej bolesnej sytuacji papież Franciszek, kontynuując linię wyznaczoną przez św. Jana Pawła II i Benedykta XVI, skierował *List do Ludu Bożego*. Wzywa w nim do rozliczenia się ze złem wykorzystywania seksualnego małoletnich i ukarania winnych, do współczucia wobec ofiar, podjęcia wzmózonych wysiłków, by zapewnić ochronę dzieciom i młodzieży oraz wzywa do nawrócenia, modlitwy i pokuty w intencji ofiar wszelkiego rodzaju nadużyć: „Zachęcam cały święty wierny lud Boży do modlitwy pokutnej i postu, zgodnie z poleceniem Pana, który rozbudza nasze sumienia, naszą solidarność i nasze zaangażowanie na rzecz kultury ochrony oraz mówienia «nigdy więcej» wszelkim rodzajom i formom nadużyć” (Papież Franciszek, *List do Ludu Bożego*, 18.08.2018 r.). Celem tego zdecydowanego wysiłku podjętego z „jasnością i determinacją” jest odnowienie misji Kościoła we współczesnym świecie (por. św. Jan Paweł II, *Przemówienie do kardynałów amerykańskich*, 23.04.2001 r.). W tym duchu pragnie działać coraz skuteczniej również Kościół w Polsce, aby bezpieczeństwo dzieci i młodzieży, zgodnie z wolą Pana, stało się priorytetem dla wszystkich środowisk i rodzin.

2. Mamy zdecydowaną wolę oczyszczenia z grzechu i przestępstwa nadużyć

Stwierdzamy ze smutkiem, że również w Polsce miały miejsce sytuacje seksualnego wykorzystywania dzieci i młodzieży przez niektórych duchownych i osoby zaangażowane w Kościele. Powtarzamy za papieżem Franciszkiem: „ból [dzieci i młodzieży] oraz ból ich rodzin, jest naszym bólem”. Aby dobrze rozpoznać przyczyny tych czynów i ocenić ich skalę, rozpoczęliśmy zbieranie potrzebnych danych.

Mamy świadomość, że problem nadużyć seksualnych istnieje w wielu środowiskach, w tym także w rodzinach. Kiedy jednak pojawia się on wśród duchownych, staje się źródłem szczególnego zgorznięcia. Rozczarowanie i oburzenie jest tym większe i boleśniejsze, że dzieci

zamiast troskliwej miłości i towarzyszenia w szukaniu bliskości Jezusa doświadczają przemocy i brutalnego odarcia z godności dziecka.

Wierny słowom Chrystusa, Kościół od początku uznawał takie zachowania za wyjątkowo ciężki grzech, bo „kto by się stał powodem grzechu dla jednego z tych małych, którzy wierzą we Mnie, temu byłoby lepiej kamień młyński zawiesić u szyi i utopić go w głębi morza. Biada światu z powodu zgorzeń! (...) Biada człowiekowi przez którego dokonuje się zgorzenie” (Mt 18,6–7).

Przepraszamy Boga, ofiary wykorzystania, ich rodziny i wspólnotę Kościoła za wszystkie krzywdy wyrządzone dzieciom i ludziom młodym oraz ich bliskim przez duchownych, osoby konsekrowane i świeckich pracowników kościelnych. Prosimy Pana, aby dał nam światło, siłę i odwagę, by stanowczo zwalczać zepsucie moralne i duchowe, które jest zasadniczym źródłem wykorzystania seksualnego małoletnich. Prosimy Pana, by dał skuteczność naszym wysiłkom tworzenia w Kościele środowiska otwartego i przyjaznego dzieciom i młodzieży.

3. Budowanie bezpiecznego środowiska dla dzieci i młodzieży

Episkopat Polski od szeregu lat podejmuje działania, których celem jest wyeliminowanie tych przestępstw wśród duchownych. W ścisłej jedności z papieżami Benedyktem XVI i Franciszkiem zostały opracowane zasady reagowania na zło. Każdy sygnał o ewentualnych czynach przestępczych jest obejmowany dochodzeniem wstępnym, a w przypadku potwierdzenia ich prawdopodobieństwa informowana jest Stolica Apostolska i prokuratura.

Prosimy osoby pokrzywdzone przez duchownych, aby zgłaszały doznaną krzywdę do przełożonych kościelnych oraz do odpowiednich organów państwowych. „Pokornie należy się z naszej strony każdej z nich i ich rodzinom nasza wdzięczność za wielką odwagę rzucania światła Chrystusa nad złem seksualnego wykorzystania nieletnich” (Papież Franciszek, *Przemówienie na spotkaniu z biskupami przybyłymi na Światowe Spotkanie Rodzin*, 27.09.2015 r.).

W każdej diecezji i w wielu prowincjach zakonnych został wyznaczony delegat, który został odpowiednio przeszkolony przez działające od 2014 roku Centrum Ochrony Dziecka i jest upoważniony do przyjmowania zgłoszeń o wykorzystaniu seksualnym małoletnich przez osobę duchowną. Ma też pomóc ofierze wykorzystania w otrzymaniu wsparcia psychologicznego, prawnego i duszpasterskiego. W ten spo-

sób chcemy pomagać pokrzywdzonym w podjęciu kroków potrzebnych do przezwycięzania skutków doznanej krzywdy.

Ponadto od pięciu lat koordynator ds. ochrony dzieci i młodzieży powołany przez Konferencję Episkopatu Polski organizuje liczne szkolenia dla duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego, które powoli, ale skutecznie wpływają na zmianę postaw i świadomości. Przygotowujemy w diecezjach i w zakonach oraz zgromadzeniach zakonnych także system prewencji, który ma pomóc ochronić dzieci i młodzież przed potencjalnym wykorzystaniem seksualnym. Pragniemy, by wspólnoty kościelne były bezpiecznym miejscem dla dzieci i młodzieży, by ich bezpieczeństwo stało się priorytetem dla całego społeczeństwa. Przy okazji zwracamy się z apelem do wszystkich, od których to zależy, o skuteczne zwalczanie zagrożeń dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza w przestrzeni Internetu.

Zwracamy też coraz większą uwagę na formację ludzką i duchową w seminariach oraz na formację kapłańską. W tym celu już od kilku lat prowadzi się kształcenie dla wychowawców w seminariach duchownych, aby kompetentnie pracowali nad formacją przyszłych kapłanów, nie dopuszczając, aby w szeregach duchowieństwa znalazły się osoby niedojrzałe, niezdolne do wierności złożonym ślubom i przyrzeczeniom.

4. Wzywamy do działania, do modlitwy i pokuty

Aby podejmowane działania mogły przynieść spodziewane owoce oczyszczenia i budowania kultury ukierunkowanej na prawdziwe dobro dzieci i młodzieży, trzeba zjednoczyć wysiłki wszystkich członków wspólnoty Kościoła, aby uczyć się rozpoznać i eliminować gdzie tylko to możliwe te wszystkie czynniki, które sprzyjają przestępstwu. Apelujemy do wychowawców i opiekunów dzieci i młodzieży w przedszkolach i szkołach oraz w zakładach opiekuńczo-wychowawczych o zdobywanie odpowiedniej wiedzy i umiejętności, by nie czekając na konieczne regulacje prawne wszystkie placówki prowadzone przez Kościół stały się pionierami prewencji. Taki sam apel kierujemy do odpowiedzialnych za ruchy katolickie i organizacje młodzieżowe.

Prosimy wiernych świeckich, kapłanów, osoby konsekrowane oraz członków zakonów kontemplacyjnych o wzmożoną modlitwę i pokutę w intencji ofiar wykorzystania seksualnego i ich rodzin; za osoby duchowne żyjące niemoralnie i wyrządzające krzywdę dzieciom i młodzieży, a także za ludzi, których gorszące czyny księży głęboko ranią.

Zgodnie z postanowieniem Konferencji Episkopatu Polski pierwszy piątek Wielkiego Postu będzie odąd dniem modlitwy wynagradzającej oraz postu we wszystkich naszych diecezjach. Szczególnej pamięci polecamy Ojca świętego, biskupów i prezbiterów, angażujących się szczerze i gorliwie w służbę Kościołowi, w których bardzo boleśnie uderza zepsucie i niemoralność ich współbraci.

Niech szczerza modlitwa, ofiarowana w tej intencji wyrzeczenie i pokuta oraz hojna jałmużna udzielana ubogim otwiera nasze serca na ducha autentycznego nawrócenia, byśmy żyli w zgodzie i miłości ze wszystkimi ludźmi dobrej woli i walczyli z wszelkimi nadużyciami władzy, seksualności i sumienia, we wszystkich środowiskach, szczególnie zaś we wspólnotach kościelnych, w których żyją i wzrastają dzieci (por. Papież Franciszek, *List do Ludu Bożego*, 18.08.2018 r.). Równocześnie dziękujemy wszystkim, którzy w trosce o świętość Kościoła i Jego pasterzy, z odwagą ujawniają grzech i przestępstwo nadużyć. Wdzięczni jesteście za modlitwę wynagradzającą podejmowaną w duchu pokuty.

5. Słowo do sprawców

Kończąc pragniemy zwrócić się do wszystkich sprawców, którzy swoje zaangażowanie w Kościele wykorzystali do przestępczych czynów. Chcemy to uczynić nawiązując do słów listu pasterskiego papieża Benedykta XVI do katolików Irlandii (19.03.2010 r.).

W posłuszeństwie słowom Ewangelii o wyzwalającej mocy prawdy, w imieniu Ludu Bożego zranionego waszymi czynami mówimy wam szczerze, że zdradziliście niewinnych młodych ludzi oraz ich rodziców, którzy pokładali w was zaufanie. Utraciliście szacunek społeczności i okryliście wstydem i hańbą waszych współbraci. A ci wśród was, którzy są kapłanami, zbezczeszili świętość sakramentu święceń, w którym Chrystus uobecnia się w nas i w naszych uczynkach. Ogromną krzywdę wyrządziliście ofiarom i naraziliście na wielką szkodę Kościoła oraz społeczny obraz kapłaństwa i życia zakonnego.

Wzywamy was do rachunku sumienia, do uznania waszej odpowiedzialności za popełnione grzechy i do pokornego wyrażenia żalu. Szczerzy żal otwiera drzwi Bożemu przebaczeniu i łasce prawdziwej poprawy. Ofiarując modlitwy i pokuty za tych, których skrzywdziliście, sami powinniście starać się odpokutować za swoje czyny. Zbawcza ofiara Chrystusa ma moc przebaczenia nawet najcięższych grzechów i wydobycia dobra nawet z najstraszniejszego zła. Jednocześnie sprawiedliwość

Boga wymaga, byśmy zdali sprawę z naszych uczynków, niczego nie ukrywając. Uznajcie otwarcie waszą winę, spełnijcie wymogi sprawiedliwości, ale nie traćcie nadziei na Boże miłosierdzie.

6. Zakończenie

Niech Maryja, Matka Pięknej Miłości, wyprasza nam u swojego Syna łaskę, byśmy w obliczu zgorzenia, jakie płynie ze strony niektórych osób duchownych mogli wyrazić nasz szczery żal i zdecydowanie w odważnej walce z każdym rodzajem krzywdy wyrządzanej dzieciom i młodzieży. Nie zapominajmy wypraszać nawrócenia dla sprawców tych krzywd. Prośmy też w intencji całego Kościoła, zarówno duchownych jak i świeckich, o ducha jedności i chrześcijańskiej miłości bliźniego. Niech umacnia nas przykład i wstawiennictwo kapłanów męczenników, którzy oddali życie w obronie godności człowieka.

Pasterze Kościoła katolickiego w Polsce zebrani na 381. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski, Jasna Góra, 19 listopada 2018 r.

Życzenia urodzinowe dla papieża Franciszka

Warszawa, dnia 17 grudnia 2018 roku

Umiłowany Ojcie Świąty,

W imieniu wiernych i pasterzy Kościoła, który jest w Polsce, przesyłam Waszej Świątobliwości synowskie pozdrowienia oraz serdeczne życzenia z okazji 82. rocznicy urodzin.

Z uczuciami głębokiej jedności i bliskości z Piotrem naszych czasów, zapewniam Waszą Świątobliwość o modlitwie w Jego intencji, w intencji Jego apostołskiego posługiwania oraz o modlitwie w intencji Kościoła powszechnego, którego – jako jego widzialna głowa – jest Ojciec Świąty pasterzem.

Czas adwentu – jak mówił Wasza Świątobliwość w swojej homilii – „pozwała nam doświadczyć głębokiego poczucia sensu historii. Odkrywamy na nowo piękno tego, że wszyscy jesteśmy w drodze: Kościół, ze swoim powołaniem i misją, i cała ludzkość, narody, cywilizacje, kultury – wszyscy w drodze na drogach czasu (...) z Jezusem Chrystusem,

naszym Pasterzem, który prowadzi nas w dziejach, ku wypełnieniu Królestwa Bożego”.

Niech doświadczenie obecności Boga, który jest, który był i który przychodzi (por. Ap 1,4) pomaga Ojcu Świętemu odkrywać sens niełatwych dróg, które przemierza wspólnota Ludu Bożego. Niech rozjaśnia mroki codzienności i przepełnia tą świadomością, że On nigdy nie zostawia nas samych. Niech wlewa w serce nadzieję, która potrafi dostrzec życie płynące ze śmierci oraz radość rodzącą się w smutku.

Z synowskim oddaniem i prośbą o apostołskie błogosławieństwo dla Kościoła, który jest w Polsce.

+ Stanisław Gądecki
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)

TELEWIZYJNE ORĘDZIE PRYMASA POLSKI abp. Wojciecha Polaka na Boże Narodzenie 2018

Siostry i Bracia!

W ten wigilijny wieczór serdecznie was wszystkich pozdrawiam z Gniezna. W naszych domach i wspólnotach zasiedliśmy już do wigilijnej wieczerzy, a wcześniej, słuchając Ewangelii o narodzeniu Pana Jezusa, połamaliśmy się z najbliższymi opłatkiem. Składając sobie nawzajem życzenia wypowiedaliśmy to, co mamy w sercach, co pragniemy, aby stało się także udziałem naszych bliskich, naszych rodzin, wspólnot i przyjaciół.

Drodzy moi!

W ten szczególny wieczór słyszymy zawarte w Ewangelii wołanie anioła: „Nie bójcie się! Oto zwiastuję wam radość wielką, która będzie udziałem całego narodu; dziś bowiem w mieście Dawida, narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan”. A my wierzymy, że to, co dokonało się przed wiekami, odnawia się dzisiaj w Kościele pielgrzymującym w czasie. Wiara ludu chrześcijańskiego – jak poucza nas papież Franciszek – przeżywa bowiem na nowo w liturgii Bożego Narodzenia tajemnicę Boga, który przychodzi, który przyjmuje nasze śmiertelne ciało, który staje się mały i ubogi, aby nas zbawić.

Bóg przyjął nasze ciało i stał się jednym spośród nas, abyśmy mogli Go na nowo rozpoznać i przyjąć we wszystkich sytuacjach naszego życia, w naszej trudnej niekiedy codzienności. Ten, który jako Bóg jest człowiekiem, a jako człowiek Bogiem, jest naprawdę zawsze z nami. Niczego nam nie zabiera, a tak wiele może dać. Przychodząc na ten świat jak każdy z nas, jako małe, bezbronne dziecko, które potrzebuje miłości, opieki i czułości, kruszy w nas egoizm, obojętność, przełamuje niepewność i strach. Budzi w ludzkich sercach nadzieję i radość tak, jak wtedy obudził ją w sercu Maryi, Józefa i wszystkich, którzy wyszli Mu na spotkanie.

Oto radość, do której dzielenia, świętowania i ogłaszania światu zostaliśmy zaproszeni w ten święty, wigilijny wieczór. Wyśpiewajmy ją w kolędach. Niech ona będzie w naszych sercach i jaśnieje na naszych twarzach. Pomimo tego wszystkiego, co nas boli, co nas wciąż niepokoi, co nas smuci, złości czy denerwuje, co próbuje wykraść nam nadzieję i nie pozwala nawet dziś, w ten wigilijny wieczór, cieszyć się pokojem i miłością, popatrzmy z ufnością na Jezusa, który w swym ubóstwie i małości przychodzi, by nas obdarować i tchnąć w nasze serca Bożego Ducha. To Jego mocą, także w naszym życiu, możliwe jest wszystko, co przerasta po ludzku nasze siły i możliwości. Uwierzmy więc, zaufajmy i dajmy się Bożemu Duchowi prowadzić!

Kochani!

W Dzieciątku z Betlejem – jak przypomina nam papież Franciszek – Bóg wychodzi nam na spotkanie, aby nas wszystkich uczynić twórcami otaczającego nas życia. Wśród wielu wydarzeń tego roku – mając wciąż żywo w pamięci stulecie odzyskania niepodległości – jeszcze raz dziękujemy Bogu za dar wolności i ponownie powtarzamy sobie, że wolność to miłość, to wybór życia dla innych, to dar z samego siebie, przebaczenie i pojednanie. To wyciągnięta do drugiego dłoni i nadzieja, że odtąd iść będziemy razem. To wezwanie, aby siebie nawzajem szanować, a nie jeden drugiego wciąż niszczyć.

Przychodząc do nas w swoim Synu Jezusie Chrystusie, Bóg czyni nas twórcami otaczającego nas życia. Mamy Go więc rozpoznać w człowieku słabym i cierpiącym, w chorym i porzuconym przez innych, w przybyszu tak często nierozpoznawalnym, w siostrze i bracie uciekającym przed wojną, głodem i śmiercią. Mamy Go rozpoznać w stworzeniu niszczonego tak bezrefleksyjnie przez ludzki egoizm i wyzysk. Rozpoznać Jezusa i jak pasterze z Betlejem pójść z ufnością do ubogiej groty, by ujrzeć prostą chwałę Zbawiciela.

Wpatrzony więc wraz z wami, Siostry i Bracia, w tajemnicę betlejemskiego żłóbka, pragnę złożyć wszystkim najserdeczniejsze życzenia. Niech miłość i nadzieja tej świętej Nocy opromienia życie każdego z was, waszych rodzin, parafii i wspólnot. Przyjmując otwartym i pełnym ufności sercem to wydarzenie, które co roku odnawia się w Kościele, zanieśmy Bożonarodzeniowe przesłanie do bliskich i dalekich.

Bóg w Jezusie Chrystusie wychodzi przeciw do nas wszystkich. Jego miłość ma moc otworzyć nas na innych. On chce przyjść do człowieka, szuka więc człowieka przez człowieka. Papież Franciszek mówi nam, że Boże Narodzenie jest tym wydarzeniem, które odnawia się w każdej rodzinie, w każdej parafii, w każdej wspólnotie, która przyjmuje miłość Boga wcielonego w Jezusie Chrystusie. Niech więc będzie świętem nas wszystkich.

W kulturze obojętności i indywidualizmu niech zrodzi w nas na nowo miłość, czułość i hojność. W rzeczywistości pełnej egoizmu i pozorów niech przywróci wrażliwość i uważność, zwłaszcza wobec tych, którzy te święta spędzają z dala od najbliższych, przykuci do szpitalnych łóżek, cierpiący, samotni, przygnieceni brzemieniem beznadziei i rozpacz. W świecie upojonym obfitością i przyjemnością, niech nam przypomni, że więcej jest szczęścia w dawaniu, aniżeli w braniu. Wśród skłóconych i poróżnionych między sobą, niech staje się światłem na drodze pojednania i przebaczenia. Niech ogarnie nas łaską Pana i Jego miłością. Wszystkim błogosławionych Świąt Narodzenia Pańskiego.

Biskup diecezjalny

I. DEKRETY I ZARZĄDZENIA

DEKRET zmiany adresu siedziby parafii rzymskokatolickiej pw. Matki Bożej Gwiazdy Morza w Mielnie

Nawiązując do postanowień dekretu ustanowienia parafii pw. Matki Bożej Gwiazdy Morza w Unieściu z dnia 19.09.1991 r., znak: LU5-1/91, paragraf 1, 5 i 9, oraz do pisma Księdza Proboszcza z dnia 2.10.2018 r., mając na uwadze powstanie z dniem 1.01.2018 r., nowego miasta Mielna, które objęło swym zasięgiem dotychczasową miejscowość Unieście, niniejszym adres siedziby stałej parafii pw. Matki Bożej Gwiazdy Morza będzie Mielno, ul. Morska 1.

Nazwa parafii i aktualny jej adres są zatem następujące:
Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Gwiazdy Morza w Mielnie
ul. Morska 1, 76-032 Mielno.

Dan w Koszalinie, we wspomnienie św. Franciszka z Asyżu
dnia 4 października RP 2018
Znak: LU5-3/18

ks. dr Kazimierz Klawczyński
Kancelarz Kurii

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Kołobrzeski

ZWOLNIENIA I NOMINACJE

zwolnieni

z obowiązków wikariusza:

- 30.11.2018 ks. Adam Saks z parafii pw. św. Józefa Rzemieślnika
w Koszalinie
- 31.12.2018 ks. Grzegorz Świerkosz z parafii pw. Matki Bożej
od Wykupu Niewolników w Okonku

z funkcji wizytatora katechetycznego:

- 30.11.2018 ks. Adam Saks

sprostowanie do nru 3/2018

z obowiązków dyrektora administracyjnego (prokuratora) Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie:

30.06.2018 ks. Jarosław Kodzia

mianowani

proboszczem parafii:

1.12.2018 ks. Adam Saks w parafii pw. Matki Bożej
Częstochowskiej w Pile

dziekanem:

4.10.2018 ks. Zbigniew Waszkiewicz w dekanacie Mielno

18.10.2018 ks. Andrzej Malczyński w dekanacie Miastko

do Rady Kapłańskiej Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej:

10.11.2018 ks. Jarosław Kodzia

10.11.2018 ks. Andrzej Pawłowski, senior

dyrektorem Centrum Charytatywno-Opiekuńczego Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej pw. Matki Bożej z Lourdes w Pile:

1.12.2018 ks. Adam Saks

asystentem kościelnym stowarzyszenia Wspólnota Dzieci Łaski Bożej z siedzibą w Lipiu:

1.12.2018 o. Piotr Włodyga OSB

sprostowanie do nru 3/2017

diecezjalnym ojcem duchownym:

14.08.2017 ks. Wacław Grądalski

sprostowanie do nru 4/2017

dekanalnym ojcem duchownym:

4.10.2017 ks. Andrzej Mielewczyk OFMConv, dekanat Koszalin

sprostowanie do nru 3/2018

Rejonowym Duszpasterzem Akademickim w Pile:

1.09.2018 ks. Andrzej Pawłowski, junior

II. LISTY, HOMILIE I WYSTĄPIENIA

KOMUNIKAT BISKUPA DIECEZJALNEGO EDWARDA DAJCZAKA

Przewielebni Księża Proboszczowie,

W niedzielę 11 listopada 2018 r. przypada 100. rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę. W ramach tegorocznych obchodów Narodowego Święta Niepodległości, będzie miało miejsce wspólne odśpiewanie Hymnu Rzeczypospolitej. W tym wyjątkowym dniu hymn będzie wykonywany w całej Polsce i w wielu miejscach na świecie punktualnie o godzinie 12:00. W tym czasie zabrzmia też dzwony kościelne. Bicie dzwonów jako podniosły symbol, towarzyszący szczególnym chwilom, będzie stanowił jednocześnie uroczysty i wyraźny sygnał do rozpoczęcia wspólnego odśpiewania Hymnu Rzeczypospolitej, który – do czego zachęca Prezydent Andrzej Duda – będzie wykonywany jako hołd oddany Niepodległej Ojczyźnie, oznaka naszej narodowej przynależności oraz trwały element jednoczący wszystkich Polaków.

W nawiązaniu do prośby Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Pana Andrzeja Dudy zarządzam, aby w dniu 11 listopada 2018 r., o godz. 12:00, we wszystkich kościołach diecezji zostały włączone dzwony kościelne. Przyłączmy się w ten sposób do uroczystych obchodów Narodowego Święta i uczcijmy Niepodległą Ojczyznę.

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Kołoński

Koszalin, dnia 07.11.2018 r.

Znak: B23–9/18

KOMUNIKAT BISKUPA DIECEZJALNEGO EDWARDA DAJCZAKA

Umiłowani Diecezjanie,

Ojciec Święty Franciszek wypowiedział przepiękne słowa: „Sanktuarium Boga to życie Jego dzieci, wszystkich i we wszystkich warunkach, zwłaszcza młodych bez przyszłości, osób starszych, nieszanowanych i zapomnianych. (...) Sanktuarium Boga są nasze rodziny, a także oblicza tak wielu ludzi, których spotykamy na naszej drodze”.

Siostry i Bracia, Sanktuarium Boga to życie nas wszystkich! Bóg by ochraniać i rozwijać naszą wiarę daje nam szczególne miejsca, gdzie jest nam wyjątkowo bliski i „dotykalny”. Dla naszej diecezji takim miejscem jest Skrzatuskie Sanktuarium, w którym Maryja została podarowana w znaku Matki trzymającej Ciało Jezusa, z twarzą pełną ufnej nadziei w wypełnienie obietnicy Jego Zmartwychwstania.

Dzielię się dziś z Wami radosną nowiną dotyczącą Skrzatusza. Papież Franciszek podniósł nasze Skrzatuskie Sanktuarium do godności bazyliki mniejszej. Oznacza to wyjątkową i szczególną więź tego miejsca z całym Kościołem Powszechnym oraz z Ojcem Świętym. Papież uznał duchowość, sławę i piękno naszego Sanktuarium, trud i pracę, które włożyliśmy w jego odbudowę. Na całym świecie istnieje około 1600 bazylik mniejszych. Nasze Skrzatuskie Sanktuarium, w niedzielę 15 września 2019 roku, zostanie włączone w ten wyjątkowy skarbiec miejsc, szczególnie związanych z Ojcem Świętym. Potrzeba abyśmy przygotowali się duchowo na ten dzień. Wraz ze wspólnotą Skrzatuskiego Sanktuarium rozpoczynamy w całej naszej diecezji Nowennę Skrzatuską.

Siostry i Bracia, każdą i każdego z Was zapraszam do włączenia się w to duchowe dzieło. Nowennę będziemy odmawiać w każdym kościele naszej diecezji, w pierwszą środę miesiąca. Rozpoczynając kolejny miesiąc będziemy zawierali Matce Skrzatuskiej sprawy naszych domów, rodzin, każdą chwilę radości, ale także choroby, trudności i wszystkie sprawy naszego życia. Nowenna rozpocznie się 2 stycznia 2019 roku i przygotowuje nas do wrześniowych Uroczystości Skrzatuskich, podczas których uroczystie proklamujemy tytuł i godność bazyliki mniejszej. Trwajmy razem na modlitwie, otwierając nasze serca na to, co dobry Bóg chce podarować nam przez Matkę Miłości Zranionej i Naszej Nadziei.

Dziś w Święto Świętej Rodziny,
modlę się za każdą rodzinę naszej diecezji i z serca błogosławię,

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Kołobrzeski

Koszalin, dnia 27.12.2018 r.
Znak: B23–11/18

NOWENNA DO MATKI BOŻEJ MIŁOŚCI ZRANIONEJ I NASZEJ NADZIEI

Nowennę do Matki Bożej Miłości Zranionej i Naszej Nadziei należy odprawić w parafiach diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w pierwszą środę miesiąca. Obraz skrzatuskiej Piety, obecny w parafiach, jeśli nie ma swojego stałego miejsca w kościele, powinien być wyeksponowany w trakcie odprawianej nowenny. Może być także wniesiony procesjonalnie i ustawiany w godnym, przygotowanym wcześniej do tego miejscu.

Pieśń na wejście: (np. „O Maryjo witam Cię”).

Modlitwa wstępna

Prowadzący: W imię Ojca, i Syna, i Ducha Świętego.

Wszyscy: Amen.

Maryjo, / Skrzatuska Pani, / Matko Miłości Zranionej i Naszej Nadziei! / Ty, która z woli Ojca Wszchemogącego / wstąpiłaś w tajemnicę zbawczego cierpienia / i przyjmujesz z krzyża Ciało Boskiego Syna, / popatrz na serca Twych dzieci / zranione brakiem miłości. / Zobacz nasz smutek i trwogę i przyjdź nam z pomocą. / Ciebie prowadzi Duch Święty, / i Ty, Matko Naszej Nadziei / wskazujesz nam źródło miłosierdzia: / ukazujesz Ciało Jezusa, / abyśmy adorując Jego święte rany / doznali zbawienia. / Swoją modlitwą, Matko, / ochraniaj moją rodzinę, / naszą parafię i całą diecezję. / Uproś nam u Boga błogosławieństwo i łaskę. / Amen.
(Chwila ciszy, zaprosić wiernych do wzbudzenia intencji.)

Pieśń maryjna: (można wykorzystać jedną z pieśni skrzatuskich według załączonych nut).

Modlitwa dziękczynno-błagalna

Prowadzący: O Matko Miłości Zranionej, wołamy do Ciebie.

Wszyscy: Pani Skrzatuska, módl się za nami.

Zranionych i chorych opatruj,	- Pani Skrzatuska, módl się za nami.
Złe wieści ze świata powstrzymaj,	- Pani Skrzatuska, módl się za nami.
Złęknionym odwagę wypraszasz,	- Pani Skrzatuska, módl się za nami.
Bądź gwiazdą przewodnią tułaczy,	- Pani Skrzatuska, módl się za nami.
Wypraszasz pociechę po dziecka utracie,	- Pani Skrzatuska, módl się za nami.
Ochroniaj od błędów niewiary,	- Pani Skrzatuska, módl się za nami.
Serca zdradzonych ocal przed rozpaczą,	- Pani Skrzatuska, módl się za nami.
W Jezusie pocieszaj samotnych,	- Pani Skrzatuska, módl się za nami.

Pieśń: (np. „Matko Najświętsza do Serca Twego”).

Prowadzący: O Matko Naszej Nadziei, wołamy do Ciebie.

Wszyscy: Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.

W ciemnościach nadzieję nam ukaz,	- Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.
Rodziców ucz kochać swe dzieci,	- Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.
Pocieszaj po stracie najbliższych,	- Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.
W Jezusa ranach ukazuj nam zdrowie,	- Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.
Wzbudź w sercach tęsknotę do Nieba,	- Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.
Swym blaskiem rozpraszasz ciemności,	- Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.
Nauczaj mnie słuchać Jezusa,	- Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.
W Jezusie mnie, dziecko Twe, utul,	- Błagamy Cię, Matko Skrzatuska.

Jeśli w parafii istnieje zwyczaj odczytywania w Nowennie do Matki Bożej Nieustającej Pomocy intencji parafian, można je teraz odczytać.

Zakończenie

Akt zawierzenia

Matko naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa,
który złożył siebie w ofierze krzyżowej,
a Ty razem z Nim przyjęłaś w pełni wolę Ojca,
Tobie zawierzam moje życie i powołanie;
z ufnością dziecka oddaję moje prace i nadzieje,
wszystkie postanowienia złożone Bogu i ludziom.
Przyjmij mnie w godzinie próby i słabości,
pomóż powstać z grzesznego upadku,
aby żyć Miłością Twojego Syna
który powstał z martwych i żyje. Jemu chwała na wieki.
Wszyscy: Amen.

Jeśli nowennę prowadzi kapłan lub diakon:

Prowadzący: Pan z wami.

Wszyscy: I z duchem twoim.

Prowadzący: Niech was błogosławi Bóg wszechmogący: Ojciec i Syn,
† i Duch Święty.

Wszyscy: Amen.

Jeśli wierni mają się rozejść:

Prowadzący: Idźcie w pokoju Chrystusa.

Wszyscy: Bogu niech będą dzięki.

W razie nieobecności kapłana lub diakona, nowennę kończy się znakiem krzyża:

Prowadzący: W imię Ojca, i Syna, i Ducha Świętego.

Wszyscy: Amen.

Pieśń na zakończenie: (np. „O Maryjo żegnam Cię”, „Serdeczna Matko”).

Modlitwa do Matki Bożej Skrzatuskiej

Jolanta Łada - Zielke

Maria Krawczyk Ziółkowska

e h a H

1. U piel - grzy - mich kre - su dróg kró - lu - jesz, Bo - le - sna
2. Świat dziś po - ka - zu - je nam no - we zła o - bli - cza

3 e D C G a D e a e

tu ma przy - sta - nek na - sza wę - drów - ka do - cze - sna.
a lu - dzie wno - szą wser - cach mur nie do - prze - bi - cia.

5 e h a H

Gdy spra - gnio - ny łask Twych lud spie - szy do Skrza - tu - sza
O - bszar dla krzy - żo - wych dróg zda - je się po - wię - kszać

7 e D C G C D a e G D

mę - stwo wle - wasz wser - ca po - kój sie - jesz wdu - szach. Ma - tko, po - móż nam
a - le naj wię - kszy na - wet trud wie - dzie do - zwy - cię - stwa. Ma - tko, podnieś nas

10 e D G D G D e h C e

peł - nić wo - lę Sy - na niech nas nie - ro - złą - czyz Nim za - den grzech i wi - na.
kie - dy u - pa - da - my Na - ucz jak po - ko - nać zło, któ - re tkwi w nas sa - mych.

B B7+

Wtru - dach u - mio - cnio - na, Bo - le - sna lecz la - go - dna cho - ciaz

3 Es F B

cier - pisz Sa - tta przy - ga - rniasz nas do Sie - bie. Dźwi - gasz Cia - lo Sy - na

6 B7+ Es F

ma - rtwe, u - męczo - ne, a - le wszy - stkich lu - dzi przy - jmie - sz pod Twą O - bro - nę

Es F D g Es F

Pa - ni Skrzatu - ska o su - mień Stra - żni - czko Po - cie - szy - cie - lko i

12 D g Es B c F

O - rę - do - wni - czko, zwróć o - czy la - ska - we na na - szą co - dzie - nność tak pe - łną

15 B Es B Es Fine B

trosk. Choć drę - czy nas nie - pe - wność

18 B7+ Es F

gna nie - u - sta - nmy po - śpiech przy - bie - ga - my tu - łaj - ę o - gień Two - je - ści.

21 B B7+ Es

Wi - dać ból w Twych o - czach lecz nie sły - chać ska - rgi boskry - wa - ją u - śmiech

24 F D.S. al Fine

Two - je świę - te wa - rgi.

**III. KALENDARIUM
POŚLUGI BISKUPA DIECEZJALNEGO**

PAŹDZIERNIK

2 października

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Kołobrzeg – Ośrodek Charytatywny dla Dzieci pw. Świętych Aniołów Stróżów w Kołobrzegu

3 października

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Trzcianka – parafia pw. św. Antoniego w Krzyżu Wielkopolskim

5 października

- Msza św. z okazji 25-lecia kościoła pw. św. Faustyny Kowalskiej w Słupsku

6 października

- homilia podczas Mszy św. w ramach rekolekcji „Stadion Młodych: włącz pełnię wiary” – PGE Narodowy w Warszawie

7 października

- Msza św. z okazji 70-lecia parafii Dobrzyca

10 października

- Msza św. pogrzebowa śp. ks. kanonika dra Władysława Nowickiego – kościół pw. NMP Królowej Polski w Jastrowiu
- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatów: Czarne (parafia pw. NSPJ i św. Mikołaja w Rzeczenicy) i Miastko (parafia pw. Miłosierdzia Bożego w Miastku)

11 października

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Białogard – parafia pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Tychowie

13 października

- koronacja obrazu MB Częstochowskiej w bazylice pw. św. Jana Chrzciciela w Szczecinie

15 października

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Ustka – parafia pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Duninowie

16 października

- Msza św. w 11. rocznicę śmierci kard. nominata Ignacego Jeża – kołobrzeska bazylika
- rozpoczęcie cyklu czuwań dla młodzieży „Młodzi w Duchu” (każdy 16 dzień miesiąca) – kościół pw. Ducha Świętego w Koszalinie

17 października

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Mielno – parafia pw. św. Stanisława Kostki w Sianowie

18 października

- inauguracja roku akademickiego na Akademii Pomorskiej w Słupsku
- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Słupsk Wschód (parafia pw. św. Jacka w Słupsku) i Słupsk Zachód (parafia pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku)

20 października

- inauguracja roku akademickiego – WSD

LISTOPAD

4–5 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii Dąbki

5–8 listopada

- ogólnopolskie rekolekcje kapłańskie – Skrzatusz

8 listopada

- ustanowienie synodalnej Komisji ds. małżeństw i rodzin

9 listopada

- Msza św. z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości – kościół pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie
- Msza św. z okazji zakończenia remontu kościoła pw. Narodzenia NMP w Białogardzie

11 listopada

- Msza św. z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości (Rynek Staromiejski w Koszalinie)
- Msza św. odpustowa i odsłonięcie tablicy upamiętniającej zgromadzenie polskich mieszkańców Kołobrzegu w 1918 r. z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości (kościół pw. św. Marcina w Kołobrzegu)

12 listopada

- spotkanie z proboszczami – WSD

22 listopada

- pogrzeb śp. ks. kanonika Leonarda Zycha – kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Pile–Motylewie

24 listopada

- konferencja dla Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży – Kołobrzeg–Podczele

25 listopada

- Msza św. w Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata – święto patronalne Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży – kołobrzaska bazylika

26 listopada

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatów: Sławno (parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Sławnie) i Gościno (parafia pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Dygowie)

29 listopada

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatów: Bobolice (parafia pw. NMP Królowej Polski w Białym Borze) i Polanów (parafia pw. św. Andrzeja Boboli w Biesowicach)

GRUDZIEŃ

1 grudnia

- otwarcie koszalińskiej katedry po remoncie – Msza św. i I Nieszpory Adwentu z lucernarium

2 grudnia

- Msza św. – męskie ekstremalne rozpoczęcie Adwentu – koszalińska katedra
- finał 29. Festiwalu Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. św. Jana Pawła II – Centrum Kultury 105

2–3 grudnia

- wizytacja kanoniczna parafii Słowino

4 grudnia

- Msza św. rozpoczynająca sympozjum naukowe „Święta Barbara – patronka rybaków i ludzi morza” – kościół pw. św. Jacka w Słupsku

7 grudnia

- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. Narodzenia NMP w Szczecinku

8 grudnia

- Msza św. odpustowa w koszalińskiej katedrze

9 grudnia

- konsekracja nowego ołtarza w kościele Mariackim w Świdwinie

11 grudnia

- konferencja – Dom Miłosierdzia Bożego

12 grudnia

- pogrzeb śp. Marceliny Zadarko, Mamy bpa Krzysztofa Zadarki – kościół pw. Najświętszego Zbawiciela w Uście

13 grudnia

- spotkanie Rady Kapłańskiej i księży dziekanów – CEF
- dziewiąte posiedzenie Komisji głównej – CEF

14 grudnia

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Piła – parafia pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile

15 grudnia

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Świdwin – parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Świdwinie
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie

16–17 grudnia

- wizytacja kanoniczna parafii Jeżyce

17 grudnia

- spotkanie opłatkowe z personelem i chorymi szpitala – Szpital Wojewódzki w Koszalinie
- pogrzeb śp. Jolanty Szczypińskiej posłanki i działaczki NZSS „Solidarność” – kościół Mariacki w Słupsku

18 grudnia

- spotkanie opłatkowe z Pionierami – City Box w Koszalinie
- przedświąteczne spotkanie z przedstawicielami mediów – dom biskupi

20 grudnia

- Msza św. i spotkanie opłatkowe – Dom Księży Emerytów w Kołobrzegu
- Msza św. i poświęcenie kościoła pw. Matki Bożej Różańcowej w Koszalinie–Jamnie po renowacji

21 grudnia

- spotkanie opłatkowe – kuria biskupia
- wigilia – WSD

22 grudnia

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Darłowo – Klasztor Benedyktynów w Starym Krakowie
- Adwentowe Czuwanie Młodych – koszalińska katedra

24 grudnia

- spotkanie opłatkowe – Państwowa Straż Pożarna w Koszalinie
- spotkanie wigilijne – Dom Hospicyjno-Opiekuńczy Caritas im. Biskupa Czesława Domina w Darłowie
- pasterka – koszalińska katedra

27 grudnia

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Mirosławiec – parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Tucznie

28 grudnia

- spotkanie synodalne z kapłanami z dekanatu Jastrowie – parafia pw. NMP Królowej Polski w Jastrowiu

30 grudnia

- Niedziela Świętej Rodziny – Msza św. z odnowieniem przyrzeczeń małżeńskich i poświęcenie obrazu – kościół Mariacki w Złocieńcu

Synod diecezjalny

DEKRET USTANOWIENIA KOMISJI DO SPRAW MAŁŻEŃSTW I RODZIN II SYNODU DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ

W nawiązaniu do *Dekretu zwołania II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* z dnia 11 czerwca 2016 r. (znak: B15–1/16), stosownie do postanowień *Regulaminu II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej* z dnia 23 grudnia 2016 r. (znak: B15–5/16), niniejszym ustanawiam **Komisję do spraw małżeństw i rodzin II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej** w następującym składzie:

1. ks. Piotr Wieteska – przewodniczący
2. ks. Arkadiusz Korwin-Gronkowski – sekretarz
3. s. Goretti Bajer CSDC
4. p. Magdalena Falkowska
5. p. Paweł Falkowski
6. p. Joanna Gritzman
7. p. Paweł Gritzman
8. s. Celina Junik ISSM
9. p. Barbara Kwiatosz-Kalinowska
10. p. Urszula Lampka
11. p. Katarzyna Maruszewska
12. p. Zbigniew Maruszewski
13. p. Marta Oleszczuk
14. p. Marek Oleszczuk
15. p. Teresa Oberska-Paszkowska
16. p. Ryszard Paszkowski
17. p. Adriana Rogowska
18. p. Tomasz Rogowski
19. p. Ewa Rutkowska
20. p. Marek Rutkowski
21. p. Jolanta Soroka
22. p. Piotr Soroka
23. p. Elżbieta Talacha
24. p. Marcin Talacha
25. ks. Andrzej Wachowicz
26. ks. Tomasz Wołoszynowski

Zadania i zasady funkcjonowania komisji określa *Regulamin II Synodu Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej*. Jej prace powierzam opiece Najświętszej Maryi Panny Bolesnej, Pani Skrzatuskiej oraz wstawien-

nictwu patronów diecezji – świętego Wojciecha i świętego Maksymiliana Kolbego. Wszystkim członkom komisji życzę światła Ducha Świętego i z serca błogosławie.

Koszalin, 8 listopada 2018 r.

Znak: B15–12/18

ks. dr Waław Łukasz
Kancelarz Kurii

+ Edward Dajczak
Biskup Koszalińsko-Kołobrzeski

I. KOMISJE SYNODALNE

1. Zmiany personalne

Z dniem 4 października 2018 roku biskup Edward Dajczak mianował ks. Krzysztofa Płuciennika członkiem Komisji ds. katechizacji, a p. Łukasza Pniewskiego – sekretarzem Komisji ds. administracyjnych, w miejsce ks. Jarosława Kodzi. Z dniem 8 listopada 2018 roku, w związku z mianowaniem przewodniczącym Komisji ds. małżeństw i rodzin, ks. Piotr Wieteska został odwołany z Komisji ds. duchowieństwa.

2. Ustanowienie synodalnej Komisji ds. małżeństw i rodzin

Dnia 8 listopada 2018 roku biskup Edward Dajczak ustanowił synodalną Komisję ds. małżeństw i rodzin w następującym składzie:

1. ks. Piotr Wieteska – przewodniczący
2. ks. Arkadiusz Korwin-Gronkowski – sekretarz
3. s. Goretti Bajer CSDC
4. p. Magdalena Falkowska
5. p. Paweł Falkowski
6. p. Joanna Gritzman
7. p. Paweł Gritzman
8. s. Celina Junik ISSM
9. p. Barbara Kwiatosz-Kalinowska
10. p. Urszula Lampka
11. p. Katarzyna Maruszewska

12. p. Zbigniew Maruszewski
13. p. Marek Oleszczuk
14. p. Marta Oleszczuk
15. p. Teresa Oberska-Paszkowska
16. p. Ryszard Paszkowski
17. p. Adriana Rogowska
18. p. Tomasz Rogowski
19. p. Ewa Rutkowska
20. p. Marek Rutkowski
21. p. Jolanta Soroka
22. p. Piotr Soroka
23. p. Elżbieta Talacha
24. p. Marcin Talacha
25. ks. Andrzej Wachowicz
26. ks. Tomasz Wołoszynowski

3. Komisja główna

Dziewiąte posiedzenie odbyło się 13 grudnia 2018 roku. Jej członkowie zapoznali się z materiałami formacyjnymi dla zespołów synodalnych, które zostały zaproponowane przez Komisję ds. katechizacji, a także zgłosili do nich swoje uwagi. Wstępnie omówiono kolejne etapy synodu, ze szczególnym uwzględnieniem prac komisji tematycznych. Ks. Remigiusz Szauer zapoznał Komisję główną ze stanem przygotowań do badań nad religijnością, które przeprowadzi w diecezji.

4. Komisja ds. małżeństw i rodzin

Pierwsze posiedzenie odbyło się 28 listopada 2018 roku. Jej członkowie zaproponowali tematy, które powinni podjąć w ramach prac komisji. Zwrócono więc uwagę na: przygotowanie młodzieży do małżeństwa i odkrywanie przez nią wartości rodziny, formację narzeczonych, wsparcie małżeństw młodych i doświadczających kryzysów, problem małżeństw bezdzietnych i małżonków opuszczonych, formację małżeństw niesakramentalnych, katechezę dla rodziców w czasie przygotowania ich dzieci do sakramentów oraz współpracę z kapłanami w duszpasterstwie rodzin. Podkreślono także potrzebę ukazywania sakramentalnego małżeństwa jako szczególnego powołania ludzi świeckich w Kościele i tego, co małżonkowie mają do zaoferowania współczesnemu światu.

Na kolejnym posiedzeniu komisja powróci jeszcze do określania tematyki swoich prac.

Drugie posiedzenie odbyło się 12 grudnia 2018 roku. Najpierw podjęto temat dotyczący roli wiary i modlitwy w życiu małżeństw i rodzin, analizując przy tym szczególnie stan ruchów i wspólnot małżeńsko-rodzinych w diecezji. Następnie wskazano na konieczność pogłębionej formacji ewangelizacyjnej osób przygotowujących się do sakramentu małżeństwa. Komisja zajęła się również określeniem zakresu tematów dla swoich dalszych prac.

5. Komisja ds. kultu Bożego

Ósme posiedzenie odbyło się 27 października 2018 roku. Przedyskutowano na nim temat niektórych nowych praktyk, które pojawiają się coraz częściej w przestrzeni liturgicznej, np. nakładanie rąk na wiernych w szerszym niż dotychczas zakresie, egzorcyzmowanie wody lub soli, pozasakramentalne namaszczenia olejami itp. Celem podjęcia tego problemu była ocena wartości teologicznej i duszpasterskiej takich intuicji oraz sformułowanie propozycji ewentualnego ukierunkowania ich rozwoju.

Dziewiąte posiedzenie odbyło się 24 listopada 2018 roku. Jego tematem były obrzędy pogrzebu. Omówiono wyzwania liturgiczno-duszpasterskie, które pojawiły się w związku ze zmieniającym się sposobem przeżywania śmierci, nowymi elementami obrzędowości proponowanymi przez firmy pogrzebowe i trudnościami praktycznymi wynikającymi ze specyfiki diecezji. Ważną kwestią było celebrowanie obrzędów pogrzebu w przypadku kremacji zwłok.

6. Komisja ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji

Szóste posiedzenie odbyło się 7 listopada 2018 roku. Jego tematem była formacja młodzieży do sakramentu bierzmowania i już po jego przyjęciu. Zapoznano się ze wskazaniami Konferencji Episkopatu Polski dotyczącymi przygotowania do bierzmowania. Podczas dyskusji spierano się o czas przystępowania do tego sakramentu. Rozmawiano też o spotkaniach formacyjnych w parafii w powiązaniu z katechezą w szkole. Sugerowano przygotowanie nowych pomocy duszpasterskich na spo-

tkania w grupach. Podkreślano ogromną rolę osób świeckich w formacji kandydatów do bierzmowania. Wskazano przy tym na dużą rolę wspólnot i ruchów kościelnych, które stanowią również konkretną propozycję formacyjną po przyjęciu tego sakramentu. Pojawiła się także kwestia obowiązkowych rekolekcji zamkniętych dla kandydatów do bierzmowania oraz propozycja formacji dla ich rodziców.

Siódme posiedzenie odbyło się 12 grudnia 2018 roku. Jego tematem była wizyta duszpasterska, popularnie nazywana kolędą. Członkowie komisji, traktując ją jako okazję do spotkania duszpasterzy z wiernymi, rozmawiali o tym, jak powinna wyglądać ta wizyta, także w odniesieniu do składanych w związku z nią ofiar pieniężnych, ile ma trwać i jakie tematy należałoby podczas niej poruszać. Podjęty temat będzie kontynuowany na kolejnym posiedzeniu komisji.

7. Komisja ds. katechizacji

Piąte posiedzenie odbyło się 6 listopada 2018 roku. Do składu komisji dołączyli dwaj wikariusze – ks. Krzysztof Płuciennik i ks. Mateusz Szczepański – jako przedstawiciele księży, którzy prowadzą katechezę szkolną. Komisja określiła priorytety swoich bieżących działań. Pierwszym z nich będzie podjęcie tematu katechezy dorosłych i wypracowanie propozycji jej ożywienia. Członkowie komisji otrzymali do przeanalizowania ankiety, które nadesłali katecheci.

8. Komisja ds. charytatywnych

Siódme posiedzenie odbyło się 14 grudnia 2018 roku. Jego głównym punktem było przygotowanie ankiet dotyczących zagadnień, które stanowią przedmiot prac komisji. Ankiety te zostaną skierowane do kapłanów i parafialnych zespołów synodalnych.

9. Komisja ds. historycznych

Piąte posiedzenie odbyło się 8 października 2018 roku. Jego uczestnicy zapoznali się z postępowaniem prac remontowo-budowlanych we wnętrzu kosczańskiego kościoła. Gospodarz spotkania – proboszcz parafii katedralnej ks. Henryk Romanik odpowiadał na pytania i wyjaśniał wątpliwości, które pojawiły się podczas wizji lokalnej w najważniejszej świątyni

w diecezji. Po wizycie w niej członkowie komisji zapoznali się z funkcjonowaniem Archiwum Państwowego w Koszalinie, po którym oprowadziła ich dyrektor Joanna Chojecka wraz ze swoimi współpracownikami. Ze względów organizacyjnych, omówienie propozycji związanych z jubileuszem pięćdziesięciolecia diecezji przełożono na kolejne posiedzenie komisji.

II. PARAFIALNE ZESPOŁY SYNODALNE

1. Dni skupienia

571 osób ze 124 parafialnych zespołów synodalnych wzięło udział w dniach skupienia:

- 6 października 2018 roku w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie,
- 13 października 2018 roku w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu,
- 20 października 2018 roku w Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku,
- 27 października 2018 roku w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu,
- 3 listopada 2018 roku w parafii pw. Ducha Świętego w Szczecinku.

Konferencja ogłoszona podczas każdego dnia skupienia poświęcona była religijności młodzieży w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Jej treść została oparta na badaniach socjologicznych, które przeprowadził ks. Remigiusz Szauer. Głównym punktem programu była Msza Święta. Uczestnicy odmówili również modlitwę różańcową. Dni skupienia były doskonałą okazją do spotkań, rozmów i wymiany doświadczeń dla członków zespołów synodalnych z różnych parafii.

2. Dekanalne spotkania formacyjne

701 osób ze 131 parafii wzięło udział w spotkaniach formacyjnych dla członków parafialnych zespołów synodalnych, które odbyły się dotychczas w 16 dekanatach:

- 10 listopada 2018 roku – dla dekanatu Białogard – w parafii pw. św. Jadwigi w Białogardzie (55 osób, prowadzenie: ks. Kazimierz Dullak),

- 10 listopada 2018 roku – dla dekanatu Miroslawiec – w parafii pw. Matki Bożej Bolesnej w Mielęcinie (32 osoby, prowadzenie: ks. Dariusz Wypych),
- 10 listopada 2018 roku – dla dekanatu Wałcz – w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu (17 osób, prowadzenie: ks. Paweł Wojtalewicz),
- 17 listopada 2018 roku – dla dekanatu Bobolice – w parafii pw. świętych Piotra i Pawła w Kłaninie (18 osób, prowadzenie: ks. Andrzej Hryckowian),
- 17 listopada 2018 roku – dla dekanatu Jastrowie – w parafii pw. NMP Królowej Polski w Jastrowiu (48 osób, prowadzenie: ks. Jarosław Kodzia),
- 17 listopada 2018 roku – dla dekanatu Kołobrzeg – w Domu Księży Emerytów w Kołobrzegu (50 osób, prowadzenie: ks. Jarosław Kwiecień),
- 24 listopada 2018 roku – dla dekanatu Trzcianka – w parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance (70 osób, prowadzenie: ks. Radosław Mazur),
- 1 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Barwice – w parafii pw. św. Stefana w Barwicach (38 osób, prowadzenie: ks. Piotr Wieteska),
- 1 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Darłowo – w parafii pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie (47 osób, prowadzenie: ks. Andrzej Hryckowian),
- 1 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Mielno – w parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski w Śmiechowie (32 osoby, prowadzenie: ks. Piotr Skiba),
- 1 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Połczyn-Zdrój – w parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Połczynie-Zdroju (50 osób, prowadzenie: ks. Tomasz Tomaszewski),
- 8 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Polanów – w parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żydowie (35 osób, prowadzenie: ks. Tomasz Tomaszewski),
- 8 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Szczecinek – w parafii pw. Narodzenia NMP w Szczecinku (45 osób, prowadzenie: ks. Zbigniew Woźniak),
- 15 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Drawsko Pomorskie – w parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Złocieńcu (49 osób, prowadzenie: ks. Piotr Wieteska),

- 15 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Koszalin – w parafii pw. św. Wojciecha w Koszalinie (53 osoby, prowadzenie: ks. Łukasz Gąsiorowski),
- 29 grudnia 2018 roku – dla dekanatu Piła – w parafii pw. św. Antoniego w Pile (62 osoby, prowadzenie: ks. Tomasz Tomaszewski).

W programie każdego spotkania znalazły się Msza Święta z kazaniem oraz konferencja (z możliwością dyskusji i zadawania pytań) dotycząca tożsamości i misji wiernych świeckich w Kościele.

3. Siódme zebranie

W grudniu 2018 roku odbyło się siódme zebranie parafialnych zespołów synodalnych poświęcone tematowi „Wierni świeccy uczniami–misjonarzami Jezusa Chrystusa”.

Z życia diecezji

VIII DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W SZCZECINKU

Chociaż Dni Kultury Chrześcijańskiej (DKCh) w Szczecinku rozpoczęły się już pod koniec września, większość imprez odbywała się jednak w październiku (do 28.10.). Hasłem VIII edycji imprezy było „Mocni w Duchu”. 26 września w auli I Liceum Ogólnokształcącego im. Księżnej Elżbiety, młodzież wysłuchała konferencji autora licznych publikacji o szeroko rozumianej tematyce rodzinnej, byłego członka Rady ds. Rodziny przy KEP i uczestnika synodu o rodzinie – dra Jacka Pulikowskiego. Tematem spotkania było „Jak być szczęśliwym w miłości?”. Prelegent powiedział m.in. do zebranych: – Nie ma łatwego szczęścia. Nie dajcie się zwieść reklamom, które mówią, że można być szczęśliwym za darmo. Trud jest ważnym komponentem szczęścia. Niestety mylimy szczęście z przyjemnością i zadowoleniem. Tego samego dnia odbyło się także spotkanie małżeństwa Jacka i Jadwigi Pulikowskich z katechetami, członkami Domowego Kościoła i wszystkimi chętnymi w kościele pw. Ducha Świętego w Szczecinku, którego tematem było „Szczęście w małżeństwie”. 30 września w kinie „Wolność” odbył się pokaz filmu *Samson* w reżyserii Bruce’a MacDonalda. Natomiast 3 października w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej wysłuchano wykładu dr Joanny Jurgała-Jureczki nt. „Istotą życia jest ciągła przemiana. Zofii Kossak – biografia niezwykła i zaskakująca”. Prelegentka to wybitna znawczyni losów rodu Kossaków, była kierownik muzeum Zofii Kossak w Górkach Wielkich, a także autorka licznych artykułów i publikacji, głównie o charakterze naukowym i popularnonaukowym oraz książek. Stopień doktora uzyskała w 1999 roku, a temat pracy doktorskiej był również związany z Zofią Kossak i brzmiał *Oswajanie „nieznanego kraju”*. *Śląsk w życiu i twórczości Zofii Kossak*. 5 października miał miejsce pokaz filmu, opartego na powieści brytyjskiej misjonarki Patricii St. John, pt. *Skarby śniegu* (reż. Michael Pritchard). W kościele pw. Miłosierdzia Bożego można było wysłuchać wykładu s. dr Ireny Radzymińskiej (IMB), współautorki (obok ks. Michała Dłutowskiego) książki *Pierwszy wizerunek*. Autorka należy do Instytutu Miłosierdzia Bożego, uzyskała stopień doktorski z teologii duchowości na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie w 2007 roku. Tematem książki są dzieje pierwszego obrazu Jezusa Miłosiernego, autorstwa Eugeniusza Kazimirowskiego, namalowanego wg wskazówek s. Faustyny Kowal-

skiej. Kolejnego dnia w kościele pw. Narodzenia NMP została odprawiona Msza św. w intencji ludzi kultury i Jerycho Różańcowe w intencji Ojczyzny i świata. Kolejną propozycją filmową były obrazy: w reżyserii Davida Nixona *Listy do Pana Boga* (projekcja 9.10.) i *Bóg nie umarł. Światło w ciemności*, w reżyserii Michaela Masona (projekcja 14.10.). 14 listopada w kościele pw. św. Franciszka odmówiono Różaniec Papięski. Kolejnym punktem w planie DKCh w Szczecinku była prezentacja wyjątkowego, ważącego aż 27 kg albumu, wydanego przez Muzea Watykańskie we współpracy ze Scripta Maneant – *La Capella Sistina* oraz wykład na temat fresków Michała Anioła. Spotkanie odbyło się 18 października w Muzeum Regionalnym. W albumie znajdują się dzieła z Kaplicy Sykstyńskiej w skali 1:1. Prace nad publikacją trwały 65 nocy. Fotografowie Carlo Vannini i Ghigo Roli dokumentowali z niezwykłą dokładnością najmniejsze szczegóły dzieł malarskich, wykorzystując do pracy ponad 11-metrowe rusztowania i 7-metrowe statywy. Dwa dni później, 20 października w kinie „Wolność” odbyły się eliminacje rejonowe do Festiwalu Pieśni Religijnej. Przedostatnim punktem DKCh był koncert Eleni w kościele pw. Ducha Świętego. Imprezy zakończył Bal Wszystkich Świętych dla dzieci, który miał miejsce w hotelu „Viki”.

DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W SŁUPSKU

Tegoroczne Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku obfitowały w wiele wydarzeń i spotkań. Rozpoczął je 1 października wykład, związany z 50. rocznicą śmierci Zofii Kossak „Istotą życia jest ciągła przemiana» – Zofii Kossak biografia niezwykła i zaskakująca”, wygłoszony w Miejskiej Bibliotece Publicznej przez dr Joannę Jurgała-Jureczkę. Bohaterka wykładu, Zofia Kossak (1889–1968) była wybitną pisarką XX wieku. Wywodziła się z rodziny wybitnych malarzy. Dzieciństwo i młodość spędziła na Lubelszczyźnie i na Wołyniu, doświadczając piekła rewolucji bolszewickiej. Związana ze Śląskiem Cieszyńskim, który opuściła w 1939 roku. Podczas II wojny światowej redagowała podziemną prasę, była współzałożycielką Rady Pomocy Żydom („Żegota”), za co została odznaczona medalem „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata”. Przeżyła obóz koncentracyjny Auschwitz II–Birkenau. Została skazana na śmierć na Pawiaku, uwolniona w lipcu 1944 roku dzięki staraniom władz podziemia. Była też uczestniczką Powstania Warszawskiego. Autorka licznych książek o Śląsku Cieszyńskim, utworów dla dzieci

i młodzieży oraz powieści historycznych, takich jak chociażby nagrodzona trylogia *Krzyżowcy*, *Król trędowaty* i *Bez oręża*. Kolejnym wydarzeniem Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku była uroczysta Msza św. odprawiona 5 października przez bpa Edwarda Dajczaka z okazji 25-lecia kościoła pw. św. Faustyny Kowalskiej, po której można było obejrzeć przygotowane przez nazaretankę, s. Gabrielę, przedstawienie pt. *Jubileusz Faustyny*. 6 października po Mszy św. w kościele pw. św. Maksymiliana Kolbego miało miejsce spotkanie połączone z prelekcją Antoniego Szredera nt. „66. Kaszubski Pułk Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w walce z bolszewikami o odzyskanie niepodległości”. Następnego dnia w parafii Mariackiej odprawiono Mszę św. odpustową, a w kościele pw. św. Maksymiliana Kolbego zaśpiewali „Siewcy Lednicy”. 13 października w Słupsku modlono się za dzieci utracone. Mszę św. dla rodzin w żałobie odprawiono w kościele pw. św. Faustyny Kowalskiej. Stamtąd udano się na Cmentarz Komunalny, gdzie odbył się pochówek. W słupskie Dni Kultury Chrześcijańskiej wpisały się także obchody XVIII Dnia Papieskiego, którego hasło brzmiało: „Promieniowanie ojcostwa”. Natomiast w 40. rocznicę wyboru Karola Wojtyły na papieża Jana Pawła II, która jednocześnie była 11. rocznicą śmierci kard. nom. Ignacego Jeża odprawiono Mszę św. w kościele pw. św. Jacka. W dniach 15–18 października w Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP konferencje nt. „Życ jak Maryja i Józef” wygłosił o. Jose Maniparambil. 18 października o dewizach papieża opowiadał zebrany Andrzej Sochaj, autor książki *Dewizy papieża XX i XXI wieku*, wydanej przez Wydawnictwo Petrus. Prelekcja miała miejsce w siedzibie Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”. Oprócz wydarzeń typowo kulturalnych, 20 października, w Gimnazjum nr 2 im. ks. Jana Twardowskiego rozegrano XII Turniej Koszykówki Dziewcząt im. bł. Laury Vicuny. Dwa kolejne dni to Msza św. w 34. rocznicę męczeńskiej śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki w kościele pw. Najświętszego Serca Jezusowego i Msza św. w intencji ludzi kultury miasta Słupska, a po niej koncert zespołu „Grażyna i przyjaciele”, z okazji 40. rocznicy wyboru Karola Wojtyły na papieża Jana Pawła II. 26 października zainteresowani wysłuchali wykładu z prezentacją multimedialną dr hab. Krystyny Krawiec-Złotkowskiej, prof. AP nt. „Zabytki architektury sakralnej w Boliwii i Peru”. Prelekcja odbyła się w Sali Rycerskiej Zamku Książąt Pomorskich. Po niej, w kościele pw. św. Maksymiliana Kolbego, po Mszy św., uczniowie Zespołu Szkół Katolickich przedstawili montaż słowno-muzyczny. W ramach Roku Herbertowskiego, w Liceum Ogól-

nokształcącym Nr 5 im. Zbigniewa Herberta, zorganizowano spotkanie „Herbatka z Herbertem”. Miłośnicy malarstwa mogli obejrzeć w kaplicy św. Jerzego wystawę malarstwa i rzeźby nt. „Wspomnienia”. Obchody Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku zakończyło 28 października IX Słupskie Czytanie Pisma Świętego.

VII DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W MIASTKU

VII Dni Kultury Chrześcijańskiej w Miastku trwały od 2 do 28 października. Wśród interesujących spotkań w programie znalazły się: wykład dr Joanny Jurgała-Jureczki nt. „Istotą życia jest ciągła przemiana. Zofii Kossak biografia niezwykła i zaskakująca”; film *Blogosławiona wina* dra Leszka Laskowskiego, oparty na powieści Zofii Kossak; spotkanie autorskie z s. Ireną Radzymińską IMB, autorką książki *Pierwszy wizerunek* oraz wernisaż wystawy gobelinów Jadwigi Grobelnej z Koszalina „Tkaniny inspirowane Pismem Świętym”. W dniu 40. rocznicy wyboru Karola Wojtyły na papieża Jana Pawła II, w kościele pw. NMP Wspomożenia Wiernych, odbył się koncert w wykonaniu zespołu wokально-instrumentalnego „Grażyna i Przyjaciele”, po którym została odprawiona Msza św. Na zakończenie DKCh w Miastku, w Centrum Kultury przy parafii pw. św. Włodzimierza i Olgi, można się było zapoznać z tradycją Kościoła Grekokatolickiego.

IV PIELGRZYMKA TRADYCJI ŁACIŃSKIEJ DO SANKTUARIUM MATKI BOŻEJ BOLESNEJ W SKRZATUSZU

Ona ma to „coś” – tak o mszy w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego powiedział jeden z uczestników IV Pielgrzymki Tradycji Łacińskiej do Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu. Wzięło w niej udział ok. 100 osób. Duszpasterz środowiska tradycji w diecezji, ks. dr hab. Janusz Bujak, prof. US podkreślił komplementarność obu form, zwyczajnej i nadzwyczajnej: – Te dwie formy rytu nie wykluczają się. One się uzupełniają. Nie powinno być wojny między nimi. Nie ma mowy o tym, która msza jest ważniejsza. W obu formach rytu dokonuje się to, co jest najistotniejsze, a więc przeistoczenie chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa. Rzeczywiście, nadzwyczajna forma bardziej podkreśla misteryjność Mszy św. i zwrócenie się ku Bogu. Wielu osobom to

odpowiada. Wszystko to jest bardzo ubogacające pod warunkiem, że nie prowadzi do konfliktu. Mszy św. przewodniczył ks. Marcin Kostka z Krakowa z Bractwa św. Piotra, który wygłosił też do zebranych konferencję.

We Mszy św. w tzw. rycie trydenckim można uczestniczyć w Koszalinie w niedziele w kościele pw. św. Józefa Oblubieńca NMP (msze odprowadzane nieregularnie, informacje www.tradycja.koszalin.opoka.org.pl) i raz w miesiącu w kościele pw. Miłosierdzia Bożego w Pile.

OBLÓCZYNY BRACI ZE WSPÓLNOTY MIŁOSIERNEGO PANA

15 września bp Edward Dajczak podpisał, podczas Czuwania Młodzieży w Skrzatuszu, dokument inicjujący powstanie Wspólnoty Miłosiernego Pana. 7 października czterech mężczyzn przyobkleło granatowo-szare habit. Oblóczyny odbyły się w kaplicy Domu Miłosierdzia Bożego. Mszy św. przewodniczył ks. Radosław Siwiński, który jest moderatorem zgromadzenia. W homilii mówił o wierności, która jest często obca współczesnemu człowiekowi: – Kiedy niewierność jest w modzie, zechcemy z powodu Pana Jezusa, który objawia się przed nami dzisiaj w tych braciach, wybrać Jezusa jeszcze raz – powiedział.

Bracia mieszkają na ostatnim piętrze budynku Domu Miłosierdzia Bożego. Kolor habitów oznacza powierzenie się Matce Bożej. Na szyi noszą drewniane krzyże z pasyjką, a tuniki są spięte skórzanym pasem. Bracia przyjęli imiona: Franciszek, Józef, Vincenty à Paulo i Eliaż. Ich służba będzie polegała na pracy wśród najuboższych i ludzi odrzuconych na margines. Na uroczystość przybyli bliscy i rodziny braci.

DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ W BIAŁOGARDZIE (CZ. II)

Październikowe obchody Dni Kultury Chrześcijańskiej w Białogardzie rozpoczęły się projekcją filmu dokumentalnego *Ostatni Legioniści* w reżyserii scenarzystki, felietonistki, a także dziennikarki telewizyjnej, Aliny Czerniakowskiej, która była dwukrotnie nagradzana podczas Międzynarodowego Katolickiego Festiwalu Filmów i Multimediów w Niepokalanowie. Film zaprezentowany podczas DKCh jest poświęco-

ny ostatnim z żyjącym żołnierzom Legionów Polskich. Rozmowy zarejestrowano w domach bohaterów programu, pokazano w nim też wiele związanych z tematem pamiątek, książek, zdjęć i dokumentów. W Galerii Sztuki Centrum Kultury i Spotkań Europejskich można było oglądać akwarele autorstwa Ryszarda Dąbrowskiego nt. „Piękno architektury polskiej”. Wernisaż odbył się 10 października, a sama wystawa trwała do końca miesiąca. 11 października artysta opowiadał o zgromadzonych na wystawie pracach. Malarz urodził się 29 października 1946 roku w Świdwinie, gdzie uczęszczał do Liceum Pedagogicznego. Następnie ukończył Wydział Sztuk Pięknych w Toruniu. Pracował jako nauczyciel w Szkole Podstawowej w Sławoborzu, Szkole Podstawowej nr 1 w Koszalinie i II Liceum Ogólnokształcącym im. Władysława Broniewskiego w Koszalinie. Wykładał również w Studium Nauczycielskim. Jest członkiem Polskiego Stowarzyszenia Edukacji Plastycznej. Sztuka była jego zamiłowaniem już od najmłodszych lat. Ryszard Dąbrowski jest także autorem ilustracji do książek dla dzieci oraz tomików poezji. Za swoją pracę dydaktyczną i artystyczną został wyróżniony wieloma nagrodami. DKCh w Białogardzie zakończyła 14 października Msza św. w kościele pw. Narodzenia NMP. Po mszy dla zebranych zagrał Zespół Muzyki Sakralnej LUMEN.

XXVI KOSZALIŃSKIE DNI KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ (CZ. II)

Październikową część Koszalińskich Dni Kultury Chrześcijańskiej rozpoczęło spotkanie z twórczością poetów koszalińskich w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej (KBP) (12 października). W bibliotece 19 października odbyło się także seminarium naukowe „Rola Kościoła w kształtowaniu świadomości narodowej i religijnej Polaków”. Jak co roku zorganizowany został też konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży „Mój Kościół na Pomorzu”, to już XV jego edycja. Wystawę wyróżnionych prac można było oglądać w kościele pw. Ducha Świętego w dniach 14–28 października. Uroczystość wręczenia nagród miała miejsce 26 października, również w tym samym kościele. Prace nadesłało prawie 700 uczniów, z których jury wyróżniło kilkadziesiąt. Uczestnicy do przedstawienia swoich świątyń wykorzystali różne formy, najczęściej był to rysunek, malarstwo, makieta, jak też fotografia. Tak duża liczba nadesłanych prac jest w dużej mierze zasługą katechetów,

którzy zachęcają uczniów do wzięcia udziału w konkursie. Organizatorem konkursu w imieniu bpa Edwarda Dajczaka podziękował dyrektor wydziału katechetycznego, ks. Dariusz Wypych. Podkreślił, że: – (...) konkurs ma pobudzić dzieci i młodzież do zainteresowania pozytywnymi wartościami, a także zacieśnić więzi z Kościołem lokalnym. Zaś sama uroczystość rozdania nagród pokazuje im, że ich lokalne Kościoły tworzą ten jeden, diecezjalny. Podczas rozdania nagród wystąpili laureaci Turnieju Recytatorskiego Twórczości Religijnej, który miał miejsce 21 października. Organizatorami konkursu „Mój Kościół na Pomorzu” byli: Wydział Katechetyczny Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Klub Inteligencji Katolickiej w Koszalinie, parafia pw. Ducha Świętego w Koszalinie. Patronat honorowy nad konkursem objęli biskup Edward Dajczak oraz Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty.

Przez cały październik w Galerii Region Koszalińskiej Biblioteki Publicznej można było oglądać wystawę „Pielęgniarki w habitach. Żeńskie zgromadzenia zakonne w posłudze chorym”. Przedstawione na wystawie historie żeńskich zgromadzeń zakonnych pochodziły ze zbiorów należących do Głównej Biblioteki Lekarskiej Oddział w Koszalinie. – Przed II wojną światową w Koszalinie pracowały diakonisy z Salem z Kościoła ewangelicko-augsburskiego. Ich przełożona, Berta von Massow, została zamordowana w 1945 roku i pochowana na cmentarzu, na terenie którego później powstał główny gmach naszej księżnicy. Wystawa ukazuje, jak ważną rolę odgrywały siostry zakonne w służbie zdrowia – powiedział dyrektor KBP, Dariusz Pawlikowski. Siostry Zgromadzenia Diakonis Salem przybyły do Koszalina w XIX w. Ich dziełem było wybudowanie budynku obecnego Szpitala Wojewódzkiego i Domu Miłosierdzia Bożego. Obok szpitala znajdował się cmentarz, na którym w latach 1917–1944 pochowano 30 sióstr. Niestety, nie przetrwał po nim żaden ślad. XXVI Koszalińskie Dni Kultury Chrześcijańskiej zakończyły się 28 października uroczystą Mszą św. w kościele pw. Ducha Świętego.

XVIII DZIEŃ PAPIESKI

„Promieniowanie Ojcostwa” to tegoroczne hasło XVIII Dnia Papieskiego. Przy parafiach diecezji odbyła się zbiórka na rzecz Fundacji Dzieło Nowego Tysiąclecia. W 2018 r. stypendia trafiają do 75 naszych diecezjan (łącznie, od 2005 r., jest rozdawanych ponad 2 tys. stypendiów rocznie).

Przy wielu kościołach sprzedawano „kremówki papieskie”, odbywały się festyny, nie zabrakło występów artystycznych. Przy remontowanej obecnie koszalińskiej katedrze można było nabyć *Modlitewnik papieski*, którego autorem jest proboszcz katedry, ks. Henryk Romanik, jak również książki m.in. abpa Grzegorza Rysia czy bpa Józefa Zawitkowskiego. – (...) skoro jesteśmy już na etapie spotykania się ze św. Janem Pawłem II żyjącym w niebie, to staramy się wypełniać jego dziedzictwo: pracujemy dla innych, dla młodego pokolenia, dla wychowania ludzi do życia Ewangelią – powiedział ks. H. Romanik. Po południu wokół katedry przeszła procesja różańcowa.

NAGRODA IM. KARD. NOM. IGNACEGO JEŻA

Już po raz dziesiąty podczas uroczystej gali w Sali Koncertowej Polskiego Radia Koszalin wręczono Nagrody im. Kardynała Nominata Ignacego Jeża „Radość płynie z Nadziei”. Nagroda – ustanowiona przez bp. koszalińsko-kołobrzegi Edwarda Dajczaka, Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana oraz diecezjalną Caritas – upamiętnia dzieło i osobę kard. nom. Ignacego Jeża, a także inspirowała diecezjan do krzewienia wartości chrześcijańskich na polu charytatywnym, społecznym i kulturalnym. Takich osób w naszej diecezji nie brakuje. Od dziesięciu lat kapituła nagrody wyróżnia niektórych spośród nich. Jubileuszowe statuetki trafiły w tym roku do rąk Danuty i Bogumiła Krasnopolskich ze Szczecinka – za wielkie serce, pogodę ducha i zaangażowanie w pracy i służbę drugiemu człowiekowi. Pani Danuta od 22 lat w Bursie Międzyszkolnej w Szczecinku tworzyła dom – nie tylko gotując posiłki (i często robiąc coś z niczego, co miało znaczenie szczególnie w latach trudności z zaopatrzeniem), ale też stając się powierniczką życiowych rozterek wychowanków. Jej zorganizowanie i dbałość o porządek, także ten zewnętrzny, budziły podziw. Jej mąż, Bogumił, przez 13 lat dbał o placówkę jako konserwator, zaś jako kierownik centralnego magazynu Caritas – o dystrybucję żywności i sprzętu medycznego. – Żadne dokumenty, żadna kronika nie przekazałyby tych informacji, które można było zdobyć od pani Gabrieli – powiedział o momentach przejmowania bursy przez kolejnych zarządców jej aktualny dyrektor ks. Zbigniew Woźniak. – Te wszystkie bardzo zwykłe rzeczy, które robili państwo Krasnopolscy, robili w nadzwyczajny sposób, czyli taki, który zapisuje się w pamięci ludzi. W ten sposób doceniono i uhonorowano koło-

brzeżankę Teresę Józwik. Otrzymała ona statuetkę za zaangażowanie w pracy z młodzieżą i wytrwałę, dwudziestopięcioletnie prowadzenie poradnictwa rodzinnego. Od początku istnienia kołobrzesckiej parafii pw. Miłosierdzia Bożego, pomagała ją budować. I nie chodzi tylko o to, że realizuje ona programy autorskie dotyczące wolontariatu Caritas i Żywego Różańca, prowadzi poradnictwo rodzinne, czy że za pracę katechetki otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej i Srebrny Krzyż Zasługi, ale że wiele aktywności parafialnych nosi znamię jej troskliwej ręki. Ks. Leszek Karpiuk, proboszcz parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Kołobrzegu, w laudacji na cześć swojej parafianki ukazał, jak ważnym ogniwem życia parafii jest zaangażowana w nie osoba świecka, jak zauważył: „gorliwa i wciąż z nowymi pomysłami i zapalem do pracy na rzecz Kościoła i bliźniego”. Kolejnym nagrodzonym statuetką był Zygmunt Wujek – koszaliński artysta, autor blisko 200 tablic pamiątkowych i pomników w Koszalinie. Wiele z nich artysta wykonał na zlecenie kard. nom. I. Jeża, z którym znał się osobiście, toteż przyjęcie statuetki z podobizną kardynała przywołało na twarz nagrodzonego wzruszenie. – Dla naszego artysty podtrzymanie chrześcijańskiego i narodowego charakteru wspólnoty to zadanie życia, które dostał od Boga – powiedział M. Sychowski. – Pan Zygmunt Wujek ma szczęście, jego dzieła są obecne w przestrzeni publicznej: kiedy idziemy do pracy, do szkoły, na Górę Chełmską, niedzielną Mszę św. One umacniają, nawet w sposób dla nas nieuświadomiony, nasze poczucie bycia katolikiem i Polakiem. W uroczystości udział wzięli również prezydent Koszalina Piotr Jedliński, ks. Tomasz Roda – dyrektor Caritas diecezji, ks. Łukasz Gąsiorowski – dyrektor Wydziału Duszpasterskiego, sekretarz generalny Stowarzyszenia Katolickiego „Civitas Christiana” Zbigniew Połoniewicz. Gałę uświetnił koncert Gabrieli i Wojciecha Gąsiorów, tworzących zespół GG Duo.

INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO W WSD

Witając gości przybyłych 20 października na uroczystą inaugurację, ks. dr Wojciech Wójtowicz, rektor, wspomniął św. Jana Kantego, patrona seminarium: – Jest on dla nas przykładem kapłaństwa paschalnego, czyli takiego, które potrafi obumierać jak ziarno. Św. Jan Kanty obumierał z własnego ego jako intelektualista i jako profesor. Umierał, myśląc o Kościele, który był wtedy poraniony schizmą zachodnią, niewolą

awiniońską i sporami teologicznymi. Tak umierając, rodził nadzieję dla innych poprzez staranie się o piękno własnego kapłaństwa.

Mszy Świętej w kaplicy seminaryjnej przewodniczył biskup diecezjalny Edward Dajczak. Razem z nim koncelebrowało trzech biskupów i 25 prezbiterów. Nie zabrakło zaproszonych gości z zaprzyjaźnionych wyższych uczelni, przedstawiciele lokalnych władz, jak również pracowników seminarium. W swoim kazaniu biskup zwrócił uwagę na znaczenie powołania, powołania na tak trudnym terenie, jakim jest nasza diecezja: – Stajemy wobec tajemnicy, którą nazywamy wybaniem, powołaniem. Powołanie jest wpisane w historię każdego życia bez wyjątku. Zawężanie tego spojrzenia nigdy nie służy dobrze wspólnotie Kościoła. Najpierw trzeba odczytać siebie. Odkryć w historii miłości pokazanej przez Jezusa. To jest wybranie, które nie jest związane z przywilejami, ale ze służbą i posłannictwem. Jest się wybranym i wyodrębnionym dla wypełnienia Bożego planu. Ten plan będzie zawsze przekraczał nasze możliwości. Powołanie oznacza bycie do dyspozycji Boga. To jest kontynuacja tego, co przyniósł Chrystus.

W tym roku do koszalińskiego seminarium wstąpiło 5 alumnów. Tradycyjnie rozpoczęli oni rok propedeutyczny w Szczecinku. Łącznie w koszalińskim Wyższym Seminarium Duchownym studiuje aktualnie 36 kleryków. Pierwszy rok świeckich studiów magisterskich z teologii rozpoczęło 6 osób. Studia odbywają się w Koszalinie w ramach Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie. 15 nauczycieli z terenu całej diecezji skorzystało z możliwości podjęcia 2-letnich studiów dyplomowych, które dadzą im uprawnienia do nauczania religii.

DIECEZJALNY DZIEŃ KSIĘDZA SENIORA

Po Skrzatuszu i Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP przyszła kolej na świętowanie Diecezjalnego Dnia Seniora w Domu Księży Emerytów w Kołobrzegu. Z 60 zaproszonych księży na spotkanie przybyło 24, co jest niemałą liczbą, uwzględniając stan zdrowia i różne zobowiązania emerytów. 24 października, księżom podczas spotkania towarzyszyli biskupi Krzysztof Włodarczyk i Paweł Cieślik. Jak mówili sami uczestnicy, taki dzień jest bardzo potrzebny, często jest jedyną okazją w ciągu roku, żeby księża emeryci mogli się spotkać. Jest okazją do rozmów, wspomnień oraz do modlitwy za tych, którzy odeszli już do wieczności. Wielu z emerytów wcale się takimi nie czuje, nadal chcą być potrzebni

w diecezji, wspomagać młodszych braci w kapłaństwie, nieść posługę chorym i cierpiącym. Konferencję przed Mszą św. wygłosił ks. Marian Klubiński z diecezji drohiczyńskiej, który chociaż rocznikowo też jest seniorem, w stanie kapłańskim spędził dopiero 9 lat. Na głos powołania do Bożej służby odpowiedział po śmierci żony, wcześniej realizując swoje powołanie do życia w rodzinie, jako mąż i ojciec.

Inicjatorem Diecezjalnego Dnia Księży Emerytów jest ks. Piotr Zieliński, dyrektor Domu Księży Emerytów. Czwartym miejscem spotkań księży emerytów będzie w przyszłości Centrum Pielgrzymkowo-Turystyczne na Górze Chełmskiej.

III MISTRZOSTWA W SZACHACH MINISTRANTÓW DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ

Powszechnie wiadomo, że „w zdrowym ciele zdrowy duch”, ale ćwiczenie umysłu jest równie ważne. Doskonale wiedzą o tym ministranci, którzy wzięli udział w III Mistrzostwach Ministrantów Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, 27 października, w salce na plebanii przy koszalińskiej katedrze. W zawodach wzięło w tym roku udział ponad 20 chłopców m.in. z Koszalina, Kołobrzegu, Szczecinka i Gościna. Do rozegrania mieli po siedem 15-minutowych partii. Sędzią był Tomasz Kamieniecki, prezes Zachodniopomorskiego Związku Szachowego, który wyjaśniał coraz większą popularność szachów: – Jest to gra pokoleń. Nie ma w niej kategorii wagowych, siła fizyczna nie gra żadnej roli. Ważny jest umysł. W pojedynku mogą spotkać się osoby mające po kilka lat z tymi, które są po siedemdziesiątce. Szachy rozwijają percepcję. Podczas partii szachowej trzeba też umieć radzić sobie z emocjami i skoncentrować się. Jeśli młody człowiek potrafi wysiedzieć 3 godziny podczas jednej partii i być skoncentrowany, to potem potrafi też lepiej skupić się w szkole podczas lekcji. Zwycięzcami zostali: drużynowo w kolejności – koszalińska katedra, parafia Gościno i kołobrzaska konkatedra. W kategorii: klasy I–III pierwsze miejsce zajął Paweł Plust z parafii katedralnej, klasy IV–VI Franciszek Małaczek z parafii św. Kazimierza w Koszalinie, klasy VII–VIII Igor Kułakowski z parafii katedralnej, liceum – Patryk Żak z parafii pw. św. Krzysztofa w Szczecinku. Najlepszym zawodnikiem okazał się Franciszek Małaczek. Najmłodszym zawodnikiem był 7-letni Julian Gajkowski z parafii pw. Wniebowzięcia NMP.

„NOC ŚWIĘTYCH” W DIECEZJI

Chociaż 1 listopada powszechnie kojarzy się przede wszystkim ze wspomnianiem zmarłych i towarzyszą mu tęsknota za najbliższymi, żal oraz smutek, to Kościół w tym dniu raduje się z obecności w Niebie świętych. Dlatego w wieczór poprzedzający Święto Wszystkich Świętych w wielu miejscach diecezji odbyły się „Noce Świętych”. Na radosne świętowanie do Połczyna-Zdroju przybyło ok. 200 osób. Taka „impreza” odbyła się tu po raz pierwszy. Po Mszy św. w kościele pw. św. Józefa Oblubieńca NMP ulicami miasta przeszedł orszak do kościoła Mariackiego. Część uczestników przebrała się za świętych, wielu trzymało wizerunki świętych, niesiono wizerunki świętych oraz relikwiarze: św. Faustyny, bł. ks. Sopoćki, św. ks. Jana Neumanna, bł. Władysława Bukowińskiego, bł. Laury Vicuñy, św. Jana Bosko, św. Marii Dominiki Mazzarello, św. Jana Pawła II, bł. Marii Troncatii oraz fatimskich pastuszków – św. Franciszka i św. Hiacynty. W trakcie pochodu odmawiano Różaniec i śpiewano. Na zakończenie odśpiewano hymn *Te Deum*, a po nim pieśni uwielbienia. Dzieci, chociaż nie chodziły po domach strasząc mieszkańców pikusami, wyszły z kościoła z garściami pełnymi słodyczy.

Równie słodko było w Kołobrzegu, gdzie watę cukrową dla uczestników przygotowywał sam św. Michał Archanioł. Nie zabrakło też ciastek i słodkich bułek. W Balu Wszystkich Świętych, który odbył się w Zespole Szkół Ekonomiczno-Hotelarskich, wzięły udział nie tylko dzieci, ale także ich rodzice, z których część również przebrała się za kogoś ze świętych. Za przygotowanie i prowadzenie imprezy odpowiadali ks. Krzysztof Płuciennik i felicjanka, s. Zacharia. Organizatorem była parafia pw. Wniebowzięcia NMP. Przed zabawą dla uczestników balu w bazylice odprawiona została Msza św.

Koszalińskie świętowanie miało miejsce w kościele pw. św. Józefa Oblubieńca NMP. W kościele ustawiono relikwie m.in. św. Jana Pawła II, św. Wojciecha, św. Faustyny Kowalskiej i bł. Karoliny Kózkówny. Zebrani wysłuchali konferencji i adorowali Najświętszy Sakrament. Do uczestników „Nocy Świętych” wygłosił słowo ks. Grzegorz Szymanowski: – Oparłem się na Ewangelii, w której Jezus mówi o budowaniu na skale. Świętość to jest właśnie budowanie na skale, czyli na Jezusie. Można też budować na sobie, czyli na piasku. Jednak prędzej czy później, taka budowla runie – powiedział. Po nabożeństwie chętni spotkali się na agapie w salce na plebanii katedralnej. Przybyłym do kościoła grała diecezjalna diakonia „Tyle dobrego”.

– Ta noc to doskonała okazja, żeby przypomnieć sobie o wielu świętych. O tych, o których na co dzień nie pamiętamy. I o tych, którzy są w naszych parafiach, schowani w bocznych ołtarzach – mówił proboszcz szczecineckiej parafii pw. Narodzenia NMP, ks. Jacek Lewiński. Relikwie świętych wniosło w procesji osiemnastu wiernych. Do zebranych mówił redemptorysta, o. Tymoteusz: – Trzeba mieć szablę. Ale nie taką, która wisi na ścianie, nie taką do historycznych rekonstrukcji. Tylko taką do prawdziwej walki. Tą szablą jest Pismo Święte. Trzeba je czytać, kontemplować, żyć nim. To jest droga do świętości – powiedział duchowny.

Nie tylko w dużych miastach diecezji odbyły się „Noce Świętych”. Przykładem do naśladowania może być chociażby niewielki Śmiechów. Tam, oprócz dzieci, przebrali się za świętych także dorośli. Zabawę poprzedziła Msza św. Na pomysł organizacji pierwszego Balu Wszystkich Świętych wpadła parafialna Caritas. Liczba uczestników przerosła najśmielsze oczekiwania organizatorów. Przebrania wykonano bardzo starannie, salę ozdobiła własnoręcznie przygotowana dekoracja. Podczas zabawy nie zabrakło pysznych ciast i wielu atrakcji. Była to też okazja do integracji śmiechowskiej społeczności. Proboszcz parafii, ks. Wojciech Szulczewski podkreślił, że w przygotowaniach do balu uczestniczyła też szkoła, w której odbył się apel o świętych, a dzieci malowały postaci świętych i błogosławionych. – O wyniesionych na ołtarze rozmawiało się też z pewnością w domach, choćby szykując strój dla siebie czy dziecka. Dzięki balowi udało się też dotrzeć z prawdą o świętości do zupełnie nowych środowisk – dodał duszpasterz.

II DIECEZJALNY PRZEGLĄD PIEŚNI PATRIOTYCZNEJ „PIEŚŃ DLA MOJEJ OJCZYZNY”

– My dorośli, mamy zadanie przechowania pamięci, bo z nią, jak uczył nas Jan Paweł II, wiąże się tożsamość. (...) Nieść ducha patriotyzmu innym – to bardzo ważna lekcja – powiedział bp Krzysztof Włodarczyk podczas II Diecezjalnego Przeglądu Pieśni Patriotycznej w Sianowie. Impreza odbyła się 9 listopada w kinie „Zorza” i wzięło w nim udział 29 zespołów i solistów z diecezji. Organizatorem był parafialny oddział Akcji Katolickiej w Sianowie. Jego prezes, Ryszard Sobczyński podkreślił, że: – (...) szepcić rodaków patriotyzmem trzeba od ich wczesnego dzieciństwa. Rzeczywiście w tegorocznym przeglądzie wśród uczestników jest więcej młodszych dzieci, przedszkolaków, niż przed rokiem.

Widzimy, z jakim przejęciem te maluchy śpiewają o Polsce. Jesteśmy przekonani, że przegląd to słuszna droga i zamierzamy tę formę wychowania kontynuować. Podobnego zdania był diecezjalny duszpasterz młodzieży, ks. Andrzej Zaniewski: – Przegląd to pretekst do rozwijania ducha patriotyzmu. Po drugie chcemy popularyzować patriotyczny repertuar po to, by te pieśni były znane, śpiewane w rodzinach i przy innych okazjach. O godzinie 11:11 wszyscy uroczyście odśpiewali hymn.

Uczestnicy przeglądu podzieleni byli na kilka kategorii. W grupie przedszkolaków zwyciężyły „Fasolki” z Przedszkola nr 14 w Koszalinie, spośród uczniów nauczania początkowego najlepszy był Jakub Młynarz ze Szkoły Podstawowej nr 2 im. Bolesława Chrobrego w Miastku, a w kategorii klas IV–VIII zwyciężył Filip Mąka ze Szkoły Podstawowej nr 4 im. Zdobywców Kosmosu w Koszalinie. Wśród gimnazjalistów zwyciężyła Julia Piotrowska z Gimnazjum Gminnego im. Ireny Sendlerowej w Sianowie.

XXV DIECEZJALNA PIELGRZYMKĄ RUCHU ŚWIATŁO-ŻYCIE

W sobotę 10 listopada mury Wyższego Seminarium Duchownego wypełnili uczestnicy XXV Diecezjalnej Pielgrzymki Ruchu Światło-Życie (RŚŻ). Ponad 600 oazowiczów wysłuchało konferencji i wzięło udział we Mszy św. sprawowanej pod przewodnictwem bpa Krzysztofa Włodarczyka, delegata KEP ds. Ruchu Światło-Życie. Wśród członków ruchu są osoby w różnym wieku i różnych stanów, co, jak podkreślił ks. Dawid Hamrol, diecezjalny moderator, stanowi odbicie Kościoła. Ks. Zbigniew Woźniak, który był przez wiele lat moderatorem wspólnoty wyjaśniał fenomen RŚŻ: – Ten ruch jest wciąż pociągający, ponieważ pozwala zrozumieć, dlaczego jestem w Kościele i coś w nim robię, a nie tylko odkryć, co i jak zrobić. (...) – Kiedy ktoś wchodzi do ruchu, można powiedzieć, że zostaje wprawiony w ruch. Czuje, że coś go in-spiruje i pociąga. Na początku tym, co pociąga, jest wrażenie, uczucie, zachwyty. Kiedy człowiek daje się pociągnąć dalej, zostaje wprowadzony głębiej, aby zrozumieć, co się z nim dzieje i dlaczego. To jest istota ruchów kościelnych w ogóle. One nie mają tylko poruszyć, ale doprowadzić do kontaktu z Poruszyicielem, czyli poruszyć do głębi.

Podczas panelu oazowicze próbowali odpowiedzieć sobie na pytanie „Jak ruch nas ruszył?”. Do zebranych mówiły m.in. Małgorzata

Mikołajczak, aktorka teatralna; Paulina Antosiewicz-Kocięcka z Koszalina, założycielka szkoły językowej; Beata i Krzysztof Bednarscy z Piły oraz oazowe małżeństwo – Jolanta i Piotr Sorokowie ze Szczecinka.

Głównym punktem pielgrzymki była Msza św. Podczas homilii bp K. Włodarczyk mówił o jedności. – Jesteśmy razem, ale czy jesteśmy w jedności? – pytał zebranych. Trzeba prosić Maryję, żeby wypraszała jedność. Brak jedności prowadzi do nieszczęść, co jest widoczne we współczesnym świecie, a zwłaszcza w rodzinach. Doskonałym przykładem jedności jest Trójca Przenajświętsza, a jedynym jej źródłem jest Bóg w Trójcy Jedyny. Człowiek może tylko przyjąć jedność jako dar. Brak jedności wynika z braku poznania Ojca, Syna i Ducha Świętego, a także z tego, że człowiek szuka własnych racji, trwa przy własnych ambicjach, a nie poszukuje jedynej Prawdy. Kościół nie istnieje tylko dla siebie, nie może się koncentrować jedynie na sobie. Podobnie Ruch Światło-Życie nie może funkcjonować tylko dla siebie samego, nie jest celem samym w sobie – jest drogą. Członkowie ruchu mają wyjść do świata, żeby świadczyć o swojej wierze, ale bez wywyższania się, w pokorze, ze świadomością własnych ograniczeń, słabości i grzeszności. Jezus Chrystus ofiarowuje się człowiekowi w Hostii, chce nas „przetrawić” w jedno. Świat jest spragniony takiej miłości, jaką ma Eucharystia. Mamy przekonać świat o miłości Boga do człowieka, który umiłował nas miłością bezwarunkową. Na koniec homilii biskup zadał pytanie zebranych, na ile są w środku tej Hostii i na ile dają się Jej „przetrawić”.

Nie zabrakło też akcentów patriotycznych. W związku z 100. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości, uczestnicy XXV Diecezjalnej Pielgrzymki Ruchu Światło-Życie uroczystie odśpiewali hymn państwowy i zatańczyli poloneza przed budynkiem seminarium. Podczas spotkania oprawę muzyczną zapewniła Diakonia Muzyczna Ruchu Światło-Życie.

100-LECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI

Tegoroczne obchody rocznicy odzyskania niepodległości miały wyjątkowy charakter. Główne uroczystości diecezjalne miały miejsce 11 listopada w Koszalinie i Kołobrzegu. Na Rynku Staromiejskim w Koszalinie Mszy św. przewodniczył biskup Edward Dajczak. W homilii hierarcha podkreślał jak ważne jest pielęgnowanie własnych ko-

rzeni w dzisiejszym zglobalizowanym świecie. Człowieka kształtuje pochodzenie z konkretnej rodziny, konkretnego narodu. Nie może stać się on sam z siebie tym, kim jest. Ważne jest też, żeby znać historię własnej ojczyzny: – Potrzebne jest nam dzisiaj spojrzenie przynajmniej w te 100 lat, które minęły. Niezależnie od wszystkich potknięć, błędów i grzechów, jest to jednak historia niezliczonej liczby wspaniałych, ofiarnych, oddających życie ludzi. Bez tego nie będziemy mieli korzeni i byle powiew zmieni nas, nasze myślenie, nasze życie i wartościowanie. Będziemy poddani każdej manipulacji i nie będziemy umieli odnaleźć prawdy. A ona jest jednym z fundamentów bycia człowiekiem. Jej poszukiwanie jest tą niezwykle istotną cechą człowieka, którą trzeba widzieć. Biskup podkreślił, że dobrze, jeżeli świętowanie zaczyna się od uczestnictwa we Mszy św.: – Tutaj jest ofiara Jezusa Chrystusa. On nie namawiał innych do ofiary życia, tylko najpierw dał swoje. To najpierw Jego Krew się polała i w Nim cała krew Polaków przez wieki. Bo ta ojczyzna jest inspirowana od początku Nim i Jego Ewangelią, bo tak powstały jej fundamenty, bo tak wyglądają jej korzenie. Dlatego nie wolno nam świętować tylko ofiary i miłości tych, co szli przed nami. Wolność rozpoczyna się w sercach i głowach tych, którzy żyją teraz. W Eucharystii wzięło udział ponad tysiąc mieszkańców Koszalina, przedstawiciele władz i służb mundurowych.

Przed południem w Kołobrzegu Mszy św. za Ojczyznę w kołobrzesckiej bazylice przewodniczył bp Krzysztof Włodarczyk. Po południu w Kołobrzegu przewodniczył Mszy św. odpustowej w kościele pw. św. Marcina biskup Edward Dajczak. Po Eucharystii, na którą przybyli proboszczowie kołobrzesckich parafii i kapłani z Domu Księży Emerytów, biskup odsłonił tablicę pamiątkową na ścianie przy wejściu do kościoła. Upamiętnia ona zgromadzenie Polaków 11 listopada 1918 roku, mieszkających wtedy w Kołobrzegu, jak również przebywających tu na leczeniu, którzy swoją modlitwą i udziałem w odpuście z okazji święta św. Marcina dali wyraz swojej radości z powodu odzyskania przez Polskę niepodległości. Pomysłodawcą umieszczenia tablicy była Katolicka Inicjatywa Kulturalna, a wykonawcą artysta rzeźbiarz Romuald Wiśniewski.

100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę świętowali też uroczyście mieszkańcy Barwic. Najpierw zebrali się na Placu Wolności, a następnie uczestniczyli we Mszy św. w kościele pw. św. Stefana. Proboszcz parafii, ks. Tomasz Jaskółka podkreślił fakt, że rocznica 100-lecia przypadała w niedzielę, pamiątkę zmartwychwstania Jezusa.

Polska zmartwychwstała po zaborach, jak On zmartwychwstał i żyje nadal. Podczas homilii kapłan oprócz dobrze znanych nazwisk mężów stanu, wojskowych, ludzi sztuki i pióra, wspominał też o roli zwykłych ludzi w odzyskaniu niepodległości: żołnierzy, robotników, rolników, a także kobiet i duchowieństwa: – Trzeba także wspomnieć polskie kobiety, matki, które w domach uczyły polskiego pacierza, uczyły polskich pieśni, które zachowywały polskie tradycje. Trzeba wspomnieć polskie duchowieństwo. Ileż Mszy św. w czasie niewoli odprawiono w intencji, by Polska zmartwychwstała! Razem z proboszczem barwiczanie wyrecytowali też wiersz Władysława Bełzy *Kto ty jesteś? Polak mały* i odśpiewali hymn narodowy. Po Eucharystii złożono kwiaty pod Pomnikiem Odzyskania Niepodległości. Mieszkańcy Barwic uczestniczyli też w wielu imprezach poprzedzających dzień 11 listopada. 500 osób wzięło udział w Biegu Niepodległości, w Kawiarence Niepodległościowej śpiewano patriotyczne pieśni. Barwiczanie złożyli również różne pamiątki: listy, zdjęcia, kontur mapy Polski i Księgę Życzeń dla Niepodległej do kapsuły czasu. Kapsuła ponownie zostanie otwarta za 5 lat.

Mieszkańcy Domacyna świętowali w oryginalny sposób, w tamtejszej świetlicy upieczono 100 babeczek na 100-lecie odzyskania niepodległości. W inicjatywę tą zaangażowane były dzieci, które ozdabiały wypieki na biało-czerwono lukrem i wtykały w nie flagi.

II DZIEŃ JEDNOŚCI WSPÓLNOT CHARYZMATYCZNYCH

17 listopada do skrzatuskiego sanktuarium przybyło ponad 300 członków grup Odnowy w Duchu Świętym na II Dzień Jedności Wspólnot Charyzmatycznych. Najwięcej osób przyjechało z Koszalina, Wałcza, Piły, Czarnego, Białogardu, Czaplinka, Złocieńca, Darłowa, Połczyna-Zdroju, Lipia, Kołobrzegu, Wielenia, Drawska Pomorskiego, Szczecinka, Słupska i Bobolic, a także przedstawiciele Wspólnoty Koinonia Jan Chrzyciel z Błotnicy k. Kołobrzegu, Wspólnoty św. Pawła Szkoły Nowej Ewangelizacji z Koszalina, Wspólnoty Jezusa Księcia Pokoju z Piły oraz wspólnoty z parafii pw. św. Krzysztofa w Szczecinku. Uroczystej Mszy św. przewodniczył bp Krzysztof Zadarko, z biskupem koncelebrowało 10 kapłanów. W homilii hierarcha zwrócił uwagę na potrzebę jedności między wspólnotami charyzmatycznymi. Jako zagrożenia dla jedności wymienił skrajny indywidualizm i źle rozumianą

różnorodność. – Nie chodzi nam o poszukiwanie jakiejś logistycznej operacji czy managementu, które sprawią, że będziemy dobrze koordynowani. Chodzi nam o poszukiwanie samego rdzenia naszej wiary. Duch Święty to jest harmonia, uznanie, że nie ma wśród nas nikogo, kto jest mniej ważny albo ważniejszy czy świętszy. To grozi każdej wspólnotie, w której istnieje rywalizacja. Ona prędzej czy później prowadzi do podziałów – przestrzegał biskup. Podkreślił wagę chrztu, wzywając zebranych, żeby wykorzystali doświadczenie chrztu w działaniach ewangelizacyjnych. Chrzt jest podstawą jedności wśród wierzących w Chrystusa. – Rozmawiajcie często ze sobą i z innymi o chrzcie. Zanim będziecie oczekiwać od innych świadectwa wiary i miłości, zanim wdacie się w potrzebne i ważne rozmowy o Jezusie, o własnym doświadczeniu wiary, o Kościele, rozmawiajcie najpierw o tym, czy ten drugi wie, czym w jego życiu jest chrzt. On bowiem nie jest jednorazowym doświadczeniem, ale nieustannym odkrywaniem swojej tożsamości kompletnie zmieniającej człowieka. Biskup przestrzegał też przed przeciwstawianiem przykazań charyzmatom: – Można mieć wrażenie, że odnowa charyzmatyczna prowadzi do ciekawych przeżyć, cudownych doświadczeń, charyzmatycznego błogostanu. Bardzo łatwo wtedy przeciwstawić to wszystko nakazom, zakazom, przykazaniom, czyli jakimś ograniczeniom. Tymczasem doskonale wiemy, że kiedy przychodzi Duch, który sprawia, że nasze serce z kamienia staje się jak z ciała, wszystkie przykazania przestają mieć ten bolesny wymiar i nieprzyjemny kształt, który odrzucamy, bo przecież nikt z nas nie chce nakazów i zakazów. Ale co kiedy pochodzą one od samego Boga? Dopóki nie odkryjemy, że mamy w sobie Ducha, który pozwala nam zachować te przykazania i który sprawia, że w nich zaczynamy odkrywać miłość samego Boga, dotąd każde z nich będzie udręką nie do wytrzymania. Stąd ci, którzy żyją w Kościele, ale nie mają Ducha, ciągle kierują się nakazami i zakazami, nawet w imię po ludzku rozumianej doskonałości, ale nie radzą sobie z taką religijnością i stają się religijną karykaturą nie do wytrzymania dla samych siebie i innych.

Dzień wcześniej, 16 listopada, w Skrzatuszu miało miejsce spotkanie księży opiekunów, liderów i rady pastoralnej diecezjalnej Odnowy w Duchu Świętym. Głównym tematem rozmów była kondycja grup odnowy w diecezji. Jako priorytet na najbliższe 2 lata ustalono kurs budowania wspólnoty, warsztaty, po których liderzy i animatorzy będą mogli przenieść pewne elementy do swoich grup i parafii, aby je wzmocnić.

KONFERENCJA NAUKOWA „DOGMAT O NIEPOKALANYM POCZĘCIU NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W ŚWIELE OBJAWIEŃ PRYWATNYCH”

19 listopada w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie odbyła się konferencja naukowa nt. „Dogmat o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny w świetle objawień prywatnych”. Zebranych przywitał rektor seminarium, ks. dr. Wojciech Wójtowicz. Pierwszym prelegentem był ks. prof. dr hab. Jan Perszon (UMK), który wygłosił referat „Trudności w eklezyjalnej weryfikacji i recepcji tzw. objawień prywatnych”, kolejny, ks. prof. dr hab. Janusz Królikowski (UPJPII) mówił o św. Katarzynie ze Sieny – „Katarzyna ze Sieny a Niepokalane Poczęcie”. Dr hab. Katarzyna Parzych-Blakiewicz, prof. UWM przybliżyła uczestnikom konferencji temat Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w objawieniach w Gietrzwałdzie. Ostatnim prelegentem był ks. dr hab. Janusz Bujak, prof. US, który omówił temat antropologicznego znaczenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu w kontekście objawień z Lourdes.

Organizatorami konferencji byli: Katedra Teologii Fundamentalnej i Dogmatycznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego i Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej.

XXIX FESTIWAL PIĘŚNI RELIGIJNEJ „CANTATE DOMINO” IM. ŚW. JANA PAWŁA II

W dniach 1–2 grudnia w Centrum Kultury 105 w Koszalinie odbył się XXIX Festiwal Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. św. Jana Pawła II. Organizatorem festiwalu był koszaliński oddział Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”. Podczas festiwalu miał miejsce koncert Zespołu Pieśni Średniowiecznej Jerycho. Galę festiwalową rozpoczęły Muode Koty, zespół głoszący Ewangelię w rytmie hip-hop. W finale zaśpiewało 30 wykonawców – solistów, zespołów i chórów. Najwięcej było zespołów dziecięcych i młodzieżowych, najmniej było chórów. Statuetkę festiwalu – Złoty Witraż – otrzymał zespół Grażyna i Przyjaciele. Założycielka zespołu, Grażyna Maciejewska, jest kompozytorką konkursowego utworu Piękna Pani, słowa napisała Maria Kiepuszewska. Nagrodę im. prof. Ireny Maculewicz-Żejmo otrzymał Szymon Cieślak, dyrygent szczecineckiego chóru Orantes, kontynuatora

chóru De Profundis – dzieła prof. Ireny Maculewicz-Żejmo. Patronatem festiwal objął bp Edward Dajczak, który powiedział, że zwycięzcami są wszyscy uczestnicy, niezależnie od tego, czy przeszli eliminacje, czy nie. Hierarcha podkreślił wspólnotowy charakter muzykowania: – Świat ma to do siebie, że nas atomizuje, że czasem stajemy się skrajnymi indywidualistami. Dziś o wspólnotę jest zdaje się trudniej niż w innym momencie dziejów. Tworzenie takich wspólnot i taki piękny śpiew uwielbienia to jest zwycięstwo.

ADWENTOWE CZUWANIA MŁODYCH

Tegoroczne Adwentowe Czuwania Młodych odbyły się w 8 miejscach w diecezji. Przewodniczyli im księża biskupi. Czuwania odbyły się pod hasłem „Spotkać Jezusa” i skupione były wokół pierwszego rozdziału Ewangelii św. Jana, w którym Jan Chrzciciel skupia się na Baranku. – Chcieliśmy w ten sposób uświadomić młodzieży, że to spotkanie jest najważniejsze. Bez niego nie ma prawdziwej i głębokiej wiary, trudno odnaleźć sens w życiu – mówił ks. Andrzej Zaniewski, diecezjalny duszpasterz młodzieży. Adwentowe czuwania mają co roku podobny przebieg. Uczestnicy słuchają słowa Bożego, konferencji biskupa, modlą się podczas adoracji Najświętszego Sakramentu, mają możliwość przyjęcia Komunii Świętej, a także skorzystania ze spowiedzi.

Za każdym razem czuwaniu towarzyszy także jakiś zewnętrzny znak, albo dynamika, które pozwalają nie tylko zrozumieć, ale także przeżyć podane treści. W tym roku młodzi uczestnicy otrzymali świece, które zapalali w bliskości monstrancji z Najświętszym Sakramentem. Był to znak przyjęcia Światła, którym jest Jezus Chrystus.

Harmonogram Adwentowych Czuwań Młodych w diecezji: 7 grudnia – kościół pw. Narodzenia NMP w Szczecinku, 8 grudnia – kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Złocieńcu, 14 grudnia kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile, 15 grudnia – kościół pw. NMP Królowej Różańca w Słupsku, 21 grudnia – bazylika kołobrzaska, 22 grudnia – katedra koszalińska.

SYMPOZJUM NAUKOWE „PATRONI NAJJAŚNIEJSZEJ RZECZYPOSPOLITEJ I POMORZA W 100-LECIE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI”

11 grudnia 2018 roku w Sali Rycerskiej Zamku Książąt Pomorskich odbyło się sympozjum naukowe „Patroni Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Pomorza w 100-lecie Odzyskania Niepodległości”. Organizatorami spotkania dedykowanego duchowym opiekunom Ojczyzny byli Instytut Polonistyki Akademii Pomorskiej i Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. Projekt, którego kierownikiem naukowym była prof. AP, dr hab. Krystyna Krawiec-Złotkowska, objęli honorowym patronatem JE Biskup Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej Edward Dajczak oraz Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Jarosław Gowin. Uroczystego otwarcia sympozjum dokonał rektor Akademii Pomorskiej w Słupsku prof. AP, dr hab. inż. Zbigniew Osadowski.

W składającym się z trzech części interdyscyplinarnym dyskursie o patronach państwa polskiego wzięli udział badacze reprezentujący kilka ośrodków naukowych i kulturotwórczych. Anna Pobóg-Lenartowicz (Uniwersytet Opolski) przedstawiła św. Wojciecha, Stanisława ze Szczepanowa i Ottona z Bambergu w źródłach hagiograficznych. Wybrane problemy ikonografii tychże świętych omówiła Elżbieta Kal (Akademia Pomorska w Słupsku). Wizerunek świętych patronów przybliżony w dziełach sztuki uzupełniło słowno-muzyczne wystąpienie Joanny Złotkowskiej (Akademia Muzyczna w Gdańsku) zatytułowane „Główni patroni Rzeczypospolitej w pieśni religijnej i patriotycznej”. Krystyna Krawiec-Złotkowska (Akademia Pomorska w Słupsku) mówiła natomiast o szczególnej patronce Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, Matce Bożej, której Osobę przedstawiła w toposach literackich, jakie można odnaleźć w literaturze dawnej. Bardzo interesujące było wystąpienie ks. Tadeusza Ceynowy (Uniwersytet Szczeciński), który przedstawił dzieje diecezjalnego Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu w świetle XVIII-wiecznego manuskryptu ks. Andrzeja Józefa Delerda. Z wizerunkiem św. Stanisława Kostki, liturgicznego patrona roku 2018, wykreowanym w literaturze dawnej i najnowszej zapoznała obecnych na sympozjum Pola Pauba (Akademia Pomorska). Rys historyczny ziem polskich w czasach działalności patronów Polski i Pomorza zaprezentował natomiast Zbigniew Witczak (Uniwersytet Opolski). Magdalena Kryńska (Akademia Pomorska w Słupsku) przedstawiła biskupa z Bambergu jako obrońcę życia w kontekście poglądów na życie jako wartość

aksjologiczną Blaise'a Pascala. Ks. Joachim Feński (Szczecin) omówił kult św. Ottona w źródłach niemieckojęzycznych, a Zdzisław Machura (Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku) w prezentacji multimedialnej pokazał dzieje kościoła pw. św. Ottona w Słupsku.

Ostatnia część sympozjum była poświęcona bamberskiemu biskupowi i poprzedzała Mszę św. w kościele pod wezwaniem tegoż świętego. Liturgii przewodniczył bp Krzysztof Włodarczyk. Miała ona uroczysty charakter, ponieważ była odprowadzana w 145. rocznicę poświęcenia słupskiej świątyni. Oprawę muzyczną uroczystości przygotował chór Akademii Pomorskiej w Słupsku IUVENTUS CANTANS.

Opracowała dr hab. Krystyna Krawiec-Złotkowska, prof. AP

KONKURS BIBLIJNY DLA MINISTRANTÓW

Tegoroczny, VII Diecezjalny Konkurs Biblijny dla ministrantów młodszych (ze szkół podstawowych) obejmował tematycznie Ewangelię wg św. Mateusza, a pytania zostały przygotowane przez kleryków roku III WSD w Koszalinie: Mateusza Cieślaka, Rafała Kowalczyka i Mateusza Wasilewskiego. Konkurs odbył się 15 grudnia w salce parafialnej przy koszalińskiej katedrze. Wzięło w nim udział 31 uczestników z następujących parafii: pw. NSPJ w Białogardzie – 2, pw. Narodzenia NMP w Białogardzie – 4, pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie – 3, pw. Wniebowzięcia NMP w Kołobrzegu – 3, pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie – 5, pw. św. Kazimierza w Koszalinie – 4, pw. św. Matki Teresy z Kalkuty w Koszalinie – 1, pw. Miłosierdzia Bożego w Pile – 1, pw. św. Stanisława Kostki w Sianowie – 1, pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku – 1, pw. św. Krzysztofa w Szczecinku – 4, pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Szczeglinie – 2. W zmaganiach wspomagała ich obecność katechetów, księży i rodziców, którzy wcześniej pomagali im w przygotowaniach.

Zwycięzcami w kategorii uczniów klas III–V zostali: 1. Maciej Tumanik, kl. V (parafia pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Szczeglinie, opiekun: ks. Roman Gałka); 2. Ignacy Sochoń, kl. III (parafia pw. św. Kazimierza w Koszalinie, opiekun: ks. Wojciech Pawlak); 3. Franciszek Zima, kl. IV (parafia pw. Narodzenia NMP w Białogardzie, opiekun: ks. Tomasz Zabielski). W kategorii uczniów klas VI–VIII zwyciężyli:

1. Konrad Michalik, kl. VIII (parafia pw. Narodzenia NMP w Białogardzie, opiekun: ks. Tomasz Zabielski); 2. Mateusz Sługocki, kl. VIII (parafia pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie, opiekun: ks. Mariusz Ambroziewicz); 3. Igor Kółakowski, kl. VIII (parafia pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Koszalinie, opiekun: ks. Mariusz Ambroziewicz).

Etap diecezjalny XXVI Ogólnopolskiego Konkursu Biblijnego dla Ministrantów i Lektorów odbędzie się 16 marca 2019 roku. Obejmować będzie znajomość trzech Ewangelii wg św.: Mateusza, Marka i Łukasza.

WIGILIA W WSD

21 grudnia w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie miało miejsce tradycyjne spotkanie wigilijne dla całej wspólnoty seminaryjnej. Nie zabrakło zaproszonych gości, przyjaciół seminarium, dobroczyńców, władz lokalnych i przedstawicieli zaprzyjaźnionych uczelni, którzy jak w poprzednich latach wzięli udział w tym wydarzeniu.

Spotkanie rozpoczęło się w auli seminarium przedstawieniem jasełek w wykonaniu kleryków pierwszego roku. I jak co roku było oczekiwanie – w jakiej konwencji tym razem przyjdzie nam się spotkać ze zwiastowaniem i narodzinami. Pogoń za pieniądzem, brak czasu dla rodziny, niedostrzeganie drugiego człowieka, realizowanie tylko tych przyziemnych celów bez chwili refleksji i bez pokory. Zapominanie o tym, co powinno nam towarzyszyć w każdym dniu życia, odwrócenie się od Chrystusa, zatracenie głębszych wartości i celu w życiu. Bo czy rzeczywiście potrafimy zatrzymać się na chwilę i odnaleźć sens w tym jakże ważnym wydarzeniu jakim jest przyjście Zbawiciela? Po przedstawieniu goście i domownicy wysłuchali fragmentu Ewangelii i życzeń przekazanych przez biskupa Edwarda Dajczaka i rektora WSD ks. Wojciecha Wójtowicza. Następnie przyszedł czas na życzenia i wspólną wieczerzę wigilijną oraz wspólne kolędowanie.

Źródła:

Gość Koszalińsko-Kołobrzeski (wyd. papierowe) nry 40–52/2018

Miasto – Tygodnik Koszaliński (wyd. papierowe) nr 41/2018

www.jurgala-jureczka.pl

e-isbn.pl/IsbnWeb

www.muzeum.szczecinek.pl/strona-glowna.html

www.filmpolski.pl/fp/index.php
bialogardzianin.pl
biblioteka.slupsk.pl
zofiakossak.pl
www.biblioteka.koszalin.pl
gk24.pl
koszalin.odnowa.org

II. KRONIKA WYDARZEŃ Z DIECEZJI

PAŹDZIERNIK

1 października

- rozpoczęcie Szkoły dla Rodziców – Dom Świętej Rodziny przy Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku
- wizytacja kanoniczna parafii Róża Wielka – bp Włodarczyk
- wizytacja kanoniczna parafii Jelenino – bp Zadarko

1–28 października

- Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku

2–28 października

- 7. Dni Kultury Chrześcijańskiej w Miastku

3 października

- rozpoczęcie kolejnej edycji modlitwy różańcowej transmitowanej z domu biskupiego (każda środa października)
- sakrament bierzmowania w parafii Osieki – bp Zadarko

4 października

- nabożeństwo z błogosławieństwem zwierząt – Manowo
- wizytacja kanoniczna parafii pw. św. Franciszka z Asyżu w Szczecinku – bp Zadarko

5 października

- odsłonięcie chaczkaru, ormiańskiego krzyża przy kościele Mariackim w Szczecinku

- Msza św. z okazji 25-lecia kościoła pw. św. Faustyny Kowalskiej w Słupsku
- rozpoczęcie roku szkolnego w Zespole Szkół Morskich w Kołobrzegu – bp Włodarczyk

5–7 października

- rekolekcje Odnowy w Duchu Świętym – CEF – bp Włodarczyk

6 października

- 4. Pielgrzymka Tradycji Łacińskiej do Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej w Skrzatuszu (Koszalińskie Środowisko Wiernych Tradycji Łacińskiej)
- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – WSD
- sakrament bierzmowania w parafiach Broczyno i Siemczyno – bp Włodarczyk

7 października

- obłóczyny braci ze Wspólnoty Miłosiernego Pana – Dom Miłosierdzia Bożego
- koncert zespołu „Siewcy Lednicy” – kościół pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku
- Msza św. z okazji 50-lecia parafii Sławoborze – bp Cieślík
- Msza św. z okazji 70-lecia parafii Dobrzyca – bp Dajczak

7–8 października

- wizytacja kanoniczna parafii Strączno – bp Włodarczyk

7–11 października

- rekolekcje otwarte „Różaniec w Biblii zakotwiczony” z o. Jose Manimparambilem – kościół pw. NMP Gwiazdy Morza w Ustce

8 października

- piąte posiedzenie Komisji ds. historycznych

9 października

- Msza św. dla leśników i myśliwych i posadzenie dębu – kościół w Tychowie – bp Włodarczyk

10 października

- Msza św. pogrzebowa śp. ks. kanonika dra Władysława Nowickiego – kościół pw. NMP Królowej Polski w Jastrowiu – bp Dajczak, bp Cieślik

10–14 października

- 100-godzinna modlitwa na 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości – kościół w Kwakowie

11 października

- Msza św. pogrzebowa śp. ks. Józefa Lubczyka – kościół pw. Świętego Krzyża w Drzonowie – bp Włodarczyk

12 października

- pogrzeb śp. Bożeny Stępień, Mamy ks. Arkadiusza Stępnia CR – kościół pw. Narodzenia NMP w Koczale

12–14 października

- rekolekcje dla dorosłych „Z Maryją cicho, bosko w pielgrzymce wiary” (Siostry Uczennice Krzyża) – Skrzatusz
- rekolekcje różańcowe „Niepokalana Oblubienica Ducha Świętego” – CEF
- Oaza Nowego Życia II stopnia – Ośrodek Caritas Aniołów Stróżów w Kołobrzegu

13 października

- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – Skrzatusz
- Msze św. w intencji rodziców po stracie dziecka i pogrzeby dzieci utraconych – Koszalin, Szczecinek, Piła
- koronacja obrazu MB Częstochowskiej w bazylice pw. św. Jana Chrzciciela w Szczecinie – bp Dajczak, bp Włodarczyk, bp Cieślik
- uroczystości 60-lecia Zespołu Szkół Morskich w Darłowie – bp Zadarko

14 października

- 18. Dzień Papieski pod hasłem „Promieniowanie ojcostwa” i zbiórka na rzecz Fundacji Dzieło Nowego Tysiąclecia
- obchody Dnia Dziecka Utraconego – Darłowo

- Msza św. inauguracyjna kolejnego roku formacji Duszpasterstwa Akademickiego w Koszalinie oraz otwarcie i poświęcenie domu studenckiego przy parafii pw. Ducha Świętego w Koszalinie

14–15 października

- wizytacja kanoniczna parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Wałczu – bp Włodarczyk
- wizytacja kanoniczna parafii pw. Narodzenia NMP w Szczecinku – bp Zadarko

14–16 października

- rekolekcje akademickie „Jezus – Kler – Ja” – kaplica Chrystusa Pasterza przy kościele pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile

14 października–18 listopada

- akcja Caritas „Zapałka nie ogrzeje”

15 października

- Msza św. w intencji rodziców po stracie dziecka i pogrzeb dzieci utraconych – Wałcz
- Msza św. odprawiona przez kard. Gerharda Müllera w ramach międzynarodowego seminarium z okazji 40. rocznicy rozpoczęcia pontyfikatu Jana Pawła II oraz 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w ramach tzw. Społecznego Pre-Cop24 „Polska droga do czystego środowiska” – kościół w Tucznie

16 października

- Msza św. w 11. rocznicę śmierci kard. nom. Ignacego Jeża – kołobrzaska bazylika – bp Zadarko, bp Cieślik
- rozpoczęcie cyklu czuwań dla młodzieży „Młodzi w Duchu” (każdy 16 dzień miesiąca) – kościół pw. Ducha Świętego w Koszalinie
- profanacja pomnika św. Jana Pawła II w Pile

18 października

- prezentacja Biblii Ekumenicznej – Szkoła Katolicka im. św. Jana Pawła II, I LO im. St. Dubois i Koszalińska Biblioteka Publiczna

- wystąpienie ks. prof. dra hab. Jana Perszona w ramach 16. Słupskiego Czwartku Literackiego, poświęcone tematowi śmierci i obrzędowi pogrzebowym – Zamek Książąt Pomorskich
- sakrament bierzmowania w parafii Biesowice – bp Włodarczyk

18–19 października

- spotkanie formacyjne kapłanów (księża wikariusze święceni w roku 2008 i starsi) i egzamin proboszczowski dla księży święconych w latach 2007 i 2008 oraz mających zaległości – CEF

18–20 października

- Spotkanie Przeorysz i Delegetek Klasztorów Mniszek Warszawskiej Prowincji Karmelitów Bosych – CEF

19 października

- Msza św. z okazji 25-lecia pracy katechetycznej – Jastrowie – bp Włodarczyk

19–20 października

- całonocne Czuwanie dla Młodzieży „Moc i Siła” (Siostry Uczennice Krzyża) – Skrzatusz

19–21 października

- sesja jesienna Szkoły Maryi – Dom Miłosierdzia Bożego
- kurs ceremoniarza parafialnego dla ministrantów powyżej 14. roku życia
- Oaza Nowego Życia I stopnia – Ostrowiec k. Wałcza
- pielgrzymka wspólnoty Cenacolo – Skrzatusz

20 października

- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Słupsku
- inauguracja roku akademickiego – WSD – bp Dajczak, bp Włodarczyk, bp Cieślik, bp Werno
- Szkoła Ducha Świętego – Kurs Budowania Wspólnot – kościół pw. Krzyża Świętego i Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Czaplunku

21 października

- koncert wolontariuszy domu Miłosierdzia Bożego „Granie do kawy” z okazji 18. Dnia Papieskiego – kawiarnia „Kawa z duszą”
- wręczenie Nagrody im. Kard. Nom. Ignacego Jeża „Radość Płynie z Nadziei” – sala koncertowa Polskiego Radia Koszalin – bp Cieślik
- 33. rocznica poświęcenia bazyliki konkatedralnej – Kołobrzeg
- koncert Wojciecha Mazurka w ramach Papieskiego Dzieła Misyjnego – kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Miastku

21 i 23 października

- wizytacja kanoniczna parafii Szwecja – bp Włodarczyk

22 października

- konferencja ks. dra Wojciecha Parfianowicza nt. „Jak sobie poradzić z problemem pedofilii w Kościele” (Wspólnota Emmanuel) – kościół pw. św. Wojciecha w Koszalinie
- Msza św. w Domu Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Pile – bp Włodarczyk

23 października

- sakrament bierzmowania w parafii Rudki – bp Włodarczyk

24 października

- Diecezjalny Dzień Księdza Seniora – Dom Księży Emerytów w Kołobrzegu – bp Włodarczyk, bp Cieślik
- Spotkanie na Wieży nt. „Jak rozmawiać, by nie stracić więzi” – wieża kołobrzesckiej bazyliki

25 października

- wizytacja kanoniczna parafii Borne Sulinowo – bp Zadarko

25–26 października

- spotkanie formacyjne kapłanów (księży wikariusze święceni w roku 2009 i młodszy) – CEF

26 października

- konferencja ks. dra Piotra Pękula nt. „Celebrans czy celebryta. Czy można robić coś po swojemu w liturgii?” – kawiarnia „Kawa z duszą”

26–28 października

- pierwsza tura rekolekcji dla kandydatów do bierzmowania – Kołobrzeg–Podczele
- Oaza Nowego Życia I stopnia – Ośrodek Caritas Aniołów Stróżów w Kołobrzegu
- warsztaty dla rodzin nt. „O tym jak świętować w rodzinie” – Skrzatusz

27 października

- 3. Mistrzostwa w Szachach Ministrantów Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeszkiej (Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy koszalińskiej katedrze) – sala w domu parafialnym przy koszalińskiej katedrze
- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – Skrzatusz
- poświęcenie nowej części budynku i akcja Pola Nadziei – Dom Hospicyjno-Opiekuńczy Caritas im. Biskupa Czesława Domina w Darłowie – bp Zadarko
- modlitwa różańcowa za Ojczyznę – kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Czarnem
- ósme posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego

28 października

- 6. edycja katechez dla dorosłych Kazania na Górze (7 Grzechów Głównych – Lenistwo) – Góra Chełmska
- niedziela synodalna w parafii pw. Niepokalanego Serca NMP w Bukowie

28–29 października

- wizytacja kanoniczna parafii pw. św. Mikołaja w Wałczu – bp Włodarczyk
- wizytacja kanoniczna parafii pw. Ducha Świętego w Szczecinku – bp Zadarko

30 października

- apel związany z uroczystością Wszystkich Świętych oraz Wspomnieniem Wszystkich Wiernych Zmarłych i Bal Świętych – Pieszcz (parafia Sławsko)
- spotkanie biskupów metropolii szczecińsko-kamieńskiej – Zielona Góra

31 października

- Noc Świętych – Piła (Kaplica Dobrego Pasterza przy parafii pw. NMP Wspomożenia Wiernych i kościół pw. Świętej Rodziny), Szczecinek (kościół Mariacki), Kołobrzeg (bazylika), Koszalin (kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP), Miastko (kościół pw. Miłosierdzia Bożego), Słupsk (kościół pw. św. Maksymiliana Kolbego i Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP), Sławno (kościół Mariacki), Złocieniec (kościół pw. Wniebowzięcia NMP), Śmiechów (kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski)

LISTOPAD

listopad

- ósme zebranie parafialnych zespołów synodalnych

1 listopada

- Uroczystość Wszystkich Świętych – Msze św. i procesje na cmentarzach diecezji – Koszalin (bp Włodarczyk)
- koncert muzyki poważnej w wykonaniu Zespołu Kameralnego Filharmonii Koszalińskiej „La Donna e Mobile” – kościół pw. św. Gertrudy w Darłowie

2–4 listopada

- rekolekcje formacyjne dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej – CEF
- konwienycja Neokatechumenatu – I Wspólnota z parafii pw. św. Antoniego w Pile – Skrzatusz

3 listopada

- dzień skupienia dla zespołów synodalnych – parafia pw. Ducha Świętego w Szczecinku
- czuwanie nocne Domowego Kościoła z Bytowa – Skrzatusz
- Msza św. w intencji zmarłych artystów i muzyków szczecineckich i 6. Szczecineckie Zaduszki Jazzowe – kościół pw. Ducha Świętego w Szczecinku
- Zaduszki Morskie – kościół pw. św. Maksymiliana i port w DarłóWKU
- „Wieczór ze świętymi” (Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży w Białym Borze) – kościół pw. NMP Królowej Polski w Białym Borze

- Msza św. z okazji 65-lecia zawarcia sakramentu małżeństwa – Skrzatusz – bp Zadarko

4 listopada

- niedziela synodalna w parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Redle

4–5 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii pw. św. Antoniego w Wałczu – bp Włodarczyk
- wizytacja kanoniczna parafii pw. św. Krzysztofa w Szczecinku – bp Zadarko

5–8 listopada

- ogólnopolskie rekolekcje kapłańskie – Skrzatusz

6 listopada

- piąte posiedzenie Komisji ds. katechizacji

7 listopada

- szóste posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji

8 listopada

- Msza św. wotywna o Duchu Świętym w intencji trwającego synodu diecezjalnego – wszystkie kościoły i kaplice diecezji
- Msza św. pogrzebowa śp. Anastazji Barejki, Mamy ks. Marka Barejki SDB – kościół pw. MB od Wykupu Niewolników w Okonku
- warsztaty o migrantach i uchodźcach – WSD i wieża kołobrzeskiej bazyliki
- ustanowienie synodalnej Komisji ds. małżeństw i rodzin

9 listopada

- 2. Diecezjalny Przegląd Pieśni Patriotycznej „Pieśń dla mojej Ojczyzny” (Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej) – Sianów – bp Włodarczyk
- Msza św. z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości – kościół pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie
- Msza św. z okazji zakończenia remontu kościoła pw. Narodzenia NMP w Białogardzie

- konferencja ks. dra Radosława Siwińskiego „Chodźcie posłuchać o Niebie” – kawiarnia „Kawa z duszą”

9–11 listopada

- 2. edycja warsztatów kulinarnych dla dziewcząt z kl. VII–VIII szkół podstawowych i szkół średnich (siostry szensztackie) – Sarbinowo
- Rekolekcje ze Słowem Bożym – Skrzatusz

10 listopada

- Sobota z Maryją (Siostry Uczennice Krzyża) – Skrzatusz
- spotkania formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatów: Białogard (parafia pw. św. Jadwigi w Białogardzie), Mirosławiec (parafia pw. Matki Bożej Bolesnej w Mielęcinie) i Wałcz (Skrzatusz)
- 25. Diecezjalna Pielgrzymka Ruchu Światło-Życie – WSD – bp Włodarczyk
- koncert charytatywny zespołu Golec UOrkiestra (Fundacja „Zdążyć z Miłością”) – Filharmonia Koszalińska – bp Włodarczyk
- Huta Ducha Świętego „Duch Święty posłał mnie do... więźniów” – kościół pw. NMP Gwiazdy Morza w Ustce
- pogrzeb śp. ks. kanonika Jana Strzeleckiego – kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Oleśnicy (diecezja kielecka)

11 listopada

- obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości – Msza św. (Rynek Staromiejski w Koszalinie) – bp Dajczak, Msza św. (kołobrzeska bazylika) – bp Włodarczyk, Msza św. odpustowa i odsłonięcie tablicy upamiętniającej zgromadzenie polskich mieszkańców Kołobrzegu w 1918 r. (kościół pw. św. Marcina w Kołobrzegu) – bp Dajczak
- koncert pieśni patriotycznych – kawiarnia „Kawa z duszą”

12 listopada

- rozstrzygnięcie diecezjalnego konkursu plastycznego „Obraz walczących o niepodległość w oczach dzisiejszego pokolenia” – świetlica profilaktyczno-wychowawcza Caritas w Koszalinie
- spotkanie pastoralne dla księży proboszczów – WSD

12–15 listopada

- rekolekcje kapłańskie – CEF

13 listopada

- otwarcie mieszkania wytchnieniowego powstałego w ramach programu „Dobre Wsparcie – system lokalnych usług społecznych” – Kołobrzeg, przy Ośrodku Aniołów Stróżów – bp Zadarko
- wykład „Cud eucharystyczny w Osiekach i jego znaczenie dla nas Pomorzan” (Klub Inteligencji Katolickiej) – sala św. Józefa przy parafii pw. Ducha Świętego w Koszalinie

13–15 listopada

- rekolekcje „Eucharystia – sakrament obecności” – Skrzatusz

14 listopada

- ogłoszenie wyników i rozdanie nagród w konkursie plastycznym pt. „Obraz walczących o niepodległość w oczach dzisiejszego pokolenia” – Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza Caritas w Koszalinie

15 listopada

- szkolny etap 19. Olimpiady Teologii Katolickiej
- spotkanie otwarte z bp. Krzysztofem Zadarką nt. „Czy Kościół mówi językiem zrozumiałym dla wiernych” (Koszaliński Klub „Tygodnika Powszechnego”) – salka przy koszalińskiej katedrze
- wykład ks. dra Jarosława Wąsowicza SDB nt. koronacji wizerunku Matki Boskiej Ostrobramskiej – Muzeum Diecezjalne w Kołobrzegu

16 listopada

- czuwanie z cyklu „Młodzi w Duchu” – kościół pw. Ducha Świętego w Koszalinie
- konferencja prasowa nt. Światowego Dnia Ubogich – Dom Miłosierdzia Bożego – bp Zadarko
- spotkanie księży opiekunów, liderów i rady pastoralnej Odnowy w Duchu Świętym – Skrzatusz
- sakrament bierzmowania i uroczystości odpustowe w parafii Jeżyce – bp Zadarko

16–18 listopada

- Diecezjalne Studium Formacyjne dla Świeckich – CEF
- Spotkania Małżeńskie – CEF – bp Włodarczyk

17 listopada

- 2. Dzień Jedności Wspólnot Charyzmatycznych Uwielbienia Boga – Skrzatusz – bp Zadarko
- spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatów: Jastrowie (parafia pw. NMP Królowej Polski), Kołobrzeg (kołobrzaska bazylika) i Bobolice (parafia pw. św. Piotra i Pawła w Kłaninie)
- konferencja mariologiczna „Dogmat o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny w świetle objawień prywatnych” – WSD – bp Cieślik
- kurs dla fotografów i kamerzystów – siedziba Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”

17–18 listopada

- spotkanie członków Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” – Skrzatusz

18 listopada

- kawiarenka dialogowa dla małżonków – kawiarnia „Kawa z duszą”
- obchody Światowego Dnia Ubogich – obiady dla ubogich i akcja Caritas „Torba Miłosierdzia” – Koszalin, Słupsk i Sycewice

18 i 23 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii Szydłowo – bp Włodarczyk

18 i 27 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii Parsęcko – bp Zadarko

19–22 listopada

- rekolekcje episkopatu Polski – Jasna Góra

21 listopada

- recital ks. Andrzeja Zaniewskiego „Ewangelia wyśpiewana, czyli ballady inspirowane Biblią” – kawiarnia „Kawa z duszą”

- Msza św. przy trumnie śp. ks. kanonika Leonarda Zycha odprawiona przez księży dekanatu Piła – kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Pile–Motylewie

22 listopada

- pogrzeb śp. ks. kanonika Leonarda Zycha – kościół pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Pile–Motylewie – bp Dajczak, bp Cieślik

23–25 listopada

- rekolekcje dla singli „Ku dojrzałości wiary” (Siostry Uczennice Krzyża) – Skrzatusz
- dni formacyjne dla członków i sympatyków Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży nt. „Moja droga z Jezusem” – Kołobrzeg–Podczele
- rekolekcje dla młodzieży YouCat Life (Diecezjalna Diakonia Życia) – Duninowo

24 listopada

- spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Trzcianka – parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance
- etap rejonowy Ligi Ministranckiej Piłki Nożnej – Białogard i Szydłowo
- dzień skupienia pracowników Caritas – Skrzatusz
- dziewiąte posiedzenie Komisji ds. kultu Bożego
- Msza św. dziękczynna z okazji zakończenia remontu w kościele w Siemczynie – bp Włodarczyk

24–25 listopada

- Biblijny Dzień Skupienia nt. „Kościół w Piśmie Świętym” – spotkanie formacyjne dla lektorek i lektorów – CEF
- rekolekcje dla Apostolstwa Trzeźwości – CEF

25 listopada

- Msza św. w Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata – święto patronalne Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży – kołobrzaska bazylika

25–26 listopada

- wizytacja kanoniczna parafii Różewo – bp Włodarczyk
- wizytacja kanoniczna parafii Gwda Wielka – bp Zadarko

26 listopada

- koncert charytatywny Macieja Miecznikowskiego „Wyśpiewać 100 lat niepodległości” na rzecz Warsztatów Terapii Zajęciowej w Sycewicach – kościół pw. św. Józefa Rzemieślnika w Koszalinie

27 listopada

- pogrzeb śp. Jerzego Dembowskiego, Taty ks. Waldemara Dembowskiego – kościół pw. św. Wojciecha w Koszalinie – bp Włodarczyk, bp Cieślik
- koncert Macieja Miecznikowskiego „Wyśpiewać 100 lat niepodległości” – kościół pw. św. Jana Kantego w Słupsku
- liturgia wręczenia Pisma Świętego dla Wspólnoty Neokatechumenalnej – Kołobrzeg – bp Włodarczyk

28 listopada

- pierwsze posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- koncert Macieja Miecznikowskiego „Wyśpiewać 100 lat niepodległości” – kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile

29 listopada

- koncert dla młodzieży zespołu „RYMcerze” – Centrum Kultury 105 w Koszalinie
- spotkanie dekanalne dla zespołów synodalnych z dekanatu Piła – kościół pw. św. Antoniego w Pile
- Msza św. i spotkanie kapelanów więziennych – kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Czarnem – bp Włodarczyk

30 listopada

- konferencja ks. dra Dariusza Wypycha „Adwent to znaczy czekać” – kawiarnia „Kawa z duszą”

30 listopada–1 grudnia

- 27 h nieustannego uwielbienia – wprowadzenie w Adwent (Wspólnota Dzieci Łaski Bożej, Ruch Światło-Życie, Szkoła Nowej Ewangelizacji, Odnowa w Duchu Świętym, Wspólnota Emmanuel, Neokatechumenat, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, Wyższe Seminarium Duchowne, Drzewo Życia) – kaplica Domu Miłosierdzia Bożego

30 listopada–2 grudnia

- rekolekcje adwentowe dla Parafialnych Zespołów Caritas – Ostrowiec k. Wąlcza

GRUDZIEŃ

grudzień

- siódme zebranie parafialnych zespołów synodalnych
- rozpoczęcie inicjatywy „Iskra nadziei” – wsparcie dla małżeństw i rodzin – Skrzatusz

1 grudnia

- Adwentowy Dzień Skupienia Ruchu Szentszackiego – CEF i Góra Chełmska
- spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatów: Barwice (parafia pw. św. Stefana w Barwicach), Mielno (parafia pw. Matki Bożej Królowej Polski w Śmiechowie), Darłowo (parafia pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Darłowie) i Połczyn-Zdrój (parafia pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Połczynie-Zdroju)
- otwarcie koszalińskiej katedry po remoncie – I Nieszpory Adwentu z lucernarium, Msza św. i koncert chóru „Jerycho” w ramach 29. Festiwalu Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. św. Jana Pawła II

1–2 grudnia

- 29. Festiwal Pieśni Religijnej „Cantate Domino” im. św. Jana Pawła II – Centrum Kultury 105 w Koszalinie
- rekolekcje dla wspólnoty Domowego Kościoła z rejonu wałeckiego – Skrzatusz

2 grudnia

- Msza św. – męskie ekstremalne rozpoczęcie Adwentu – koszalińska katedra

2–3 grudnia

- wizytacja kanoniczna parafii Skrzatusz – bp Włodarczyk

3 grudnia

- konferencja ks. dra Wojciecha Wójtowicza nt. „Kościół wobec homoseksualizmu” (Wspólnota Emmanuel) – kościół pw. św. Wojciecha w Koszalinie

3–5 grudnia

- rekolekcje Grupy Szkaplerznej z Wałcza – Skrzatusz

4 grudnia

- konferencja nt. „Święta Barbara – patronka rybaków i ludzi morza” – Zamek Książąt Pomorskich w Słupsku
- przekazanie samochodu dla Warsztatów Terapii Zająciowej w Sycewicach – bp Włodarczyk

5 grudnia

- pogrzeb śp. Janiny Andruszko, Mamy ks. Ryszarda Andruszko – kościół pw. św. Michała Archanioła w Karlinie – bp Zadarko
- konferencja „Piła a Niepodległa” – Regionalne Centrum Kultury w Pile

6 grudnia

- konferencja prasowa nt. 1. Diecezjalnego Konkursu Kolęd i Pastorałek – Liceum Ogólnokształcące nr 2 w Koszalinie

7 grudnia

- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. Narodzenia NMP w Szczecinku
- obłóczyny – WSD – bp Cieślik

7–8 grudnia

- zbiórka żywności w ramach akcji Caritas „Tak, pomagam!” w sklepach: Biedronka, Lewiatan, Kaufland, Miła, Carrefour i Polomarket

7–9 grudnia

- „Młodzieżowe Zatrzymanie nad Słowem” i rekolekcje „Z Maryją cicho, bosz z sercem pełnym ufności” (Siostry Uczennice Krzyża) – Skrzatusz

- rekolekcje adwentowe dla Parafialnych Zespołów Caritas – Kołobrzeg
- rekolekcje dla kandydatów do bierzmowania – Kołobrzeg–Podczele

8 grudnia

- Regionalna Konferencja Szkoleniowa #PoprowadźAlpha – siedziba Szkoły Nowej Ewangelizacji w Koszalinie
- spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatów: Szczecinek (parafia pw. Narodzenia NMP w Szczecinku) i Polanów (parafia pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Żydowie)
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Złocieńcu – bp Włodarczyk
- podsumowanie 20. edycji Konkursu na Lampę Roratnią – Skrzatusz
- Msza św. w Domu Miłosierdzia Bożego i spotkanie w kawiarni „Kawa z duszą” z okazji 2 lat jej istnienia – bp Włodarczyk

8–9 grudnia

- warsztaty dla mężczyzn „Moc w słabości” (wspólnota Emmanuel) – CEF

9 grudnia

- konsekracja nowego ołtarza w kościele Mariackim w Świdwinie

9–10 grudnia

- wizytacja kanoniczna parafii Stara Łubianka – bp Włodarczyk
- wizytacja kanoniczna parafii pw. Miłosierdzia Bożego w Szczecinku – bp Zadarko

10–13 grudnia

- 1. Diecezjalny Konkurs Kolęd i Pastoralek – Liceum Ogólnokształcące nr 2 w Koszalinie

11 grudnia

- siódme posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- Msza św. w kościele pw. św. Ottona w Słupsku (bp Włodarczyk) i konferencja „Patroni Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i Pomorza w 100-lecie odzyskania niepodległości” – Zamek Książąt Pomorskich w Słupsku

12 grudnia

- siódme posiedzenie Komisji ds. duszpasterstwa i nowej ewangelizacji
- drugie posiedzenie Komisji ds. małżeństw i rodzin
- pogrzeb śp. Marceliny Zadarko, Mamy bpa Krzysztofa Zadarki – kościół pw. Najświętszego Zbawiciela w Ustce – bp Dajczak, bp Włodarczyk, bp Cieślik

13 grudnia

- Msza św. wotywna o Duchu Świętym w intencji trwającego synodu diecezjalnego – wszystkie kościoły i kaplice diecezji
- spotkanie Rady Kapłańskiej i księży dziekanów – CEF
- dziewiąte posiedzenie Komisji głównej
- Msza św. w 37. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – koszalińska katedra – bp Zadarko

14 grudnia

- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Pile i pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Miastku – bp Włodarczyk
- siódme posiedzenie Komisji ds. charytatywnych
- spotkanie Związku Sybiraków – Koszalin – bp Włodarczyk
- spotkanie wigilijno-opłatkowe w Hospicjum Miłosierdzia Bożego w Słupsku – bp Zadarko

14–15 grudnia

- warsztaty dla ojców „7 Sekretów Efektywnego Ojcostwa” – Hotel Olymp 3 w Kołobrzegu

14–16 grudnia

- rekolekcje stypendystów Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” – CEF
- charyzmatyczne rekolekcje dla młodzieży „Odkryj TEN sens” – Kołobrzeg–Podczele
- rekolekcje dla bierzmowanych (Piła) – Skrzatusz

15 grudnia

- 7. Diecezjalny Konkurs Biblijny dla Ministrantów Młodszych – dom parafialny koszalińskiej katedry

- spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatów: Drawsko Pomorskie (parafia pw. Wniebowzięcia NMP w Złocieńcu) i Koszalin (parafia pw. św. Wojciecha w Koszalinie)
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kościół pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Słupsku i pw. MB Nieustającej Pomocy w Świdwinie
- akcja Caritas „Pusta Choinka” – Centrum Handlowe Atrium w Koszalinie – bp Włodarczyk
- pogrzeb śp. Weroniki Kałas, Mamy ks. Mariusza Kałasa – kościół pw. św. Michała Archanioła w Jastrowiu – bp Zadarko
- dzień formacji dla Wspólnoty Jezusa Księcia Pokoju z Piły – Skrzatusz
- Msza św. i spotkanie wspólnoty parafii Redło – bp Włodarczyk
- spotkanie opłatkowe seniorów z gminy Jezierzycze – bp Zadarko

16 grudnia

- Msza św. z okazji 20-lecia parafii Rzeczyca – bp Włodarczyk
- Msza św. we wspólnocie Cenacolo – Giezkowo – bp Zadarko

17 grudnia

- spotkanie opłatkowe z personelem i chorymi – Szpital Wojewódzki w Koszalinie – bp Zadarko
- pogrzeb śp. posłanki i działaczki NZSS „Solidarność” Jolanty Szczypińskiej – kościół Mariacki w Słupsku

17–21 grudnia

- Adwentowe Rekolekcje Nocą na podstawie *Gaudete et exsultate* papieża Franciszka – Koszalin

18 grudnia

- spotkanie opłatkowe z Pionierami – City Box w Koszalinie
- przedświąteczne spotkanie bpa Dajczaka z przedstawicielami mediów – dom biskupi
- jasełka wystawione przez studentów Duszpasterstwa Akademickiego w Słupsku – Hospicjum Miłosierdzia Bożego w Słupsku

19 grudnia

- spotkanie opłatkowe z pracownikami Caritas diecezjalnego – bp Zadarko

20 grudnia

- Msza św. i spotkanie opłatkowe – Dom Księży Emerytów w Kołobrzegu
- wigilia w Zakładzie Karnym w Koszalinie – bp Włodarczyk
- Betlejemskie Światło Pokoju w kurii biskupiej (harcerze ZHP) – bp Włodarczyk i w siedzibie Caritas
- Msza św. w kościele pw. Matki Bożej Różańcowej w Koszalinie–Jamnie po renowacji

21 grudnia

- wigilia – WSD – bp Dajczak, bp Włodarczyk, bp Zadarko, bp Cieślik, bp Werno
- Adwentowe Czuwanie Młodych – kołobrzaska bazylika – bp Zadarko
- wizyta uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Koszalinie w Hospicjum im. św. Maksymiliana Kolbego w Koszalinie

22 grudnia

- Adwentowe Czuwanie Młodych – koszalińska katedra
- pogrzeb śp. Marii Maziec, Mamy ks. Romana Maźca – kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Sławnie – bp Włodarczyk

24 grudnia

- spotkanie opłatkowe – siedziba straży pożarnej w Koszalinie
- spotkanie wigilijne – Dom Hospicyjno-Opiekuńczy Caritas im. Biskupa Czesława Domina w Darłowie
- Msza św. i wigilia – Dom Miłosierdzia Bożego – bp Zadarko
- pasterka – koszalińska katedra – bp Dajczak
- pasterka – kołobrzaska bazylika – bp Zadarko
- pasterka – kościół Mariacki w Słupsku i o północy kościół pw. św. Maksymiliana Kolbego w Słupsku – bp Włodarczyk

25 grudnia

- świąteczny obiad dla ubogich i samotnych (Caritas parafii pw. św. Jacka w Słupsku) – restauracja Brovaria w Słupsku
- Msza św. w uroczystość Bożego Narodzenia – kołobrzaska bazylika – bp Zadarko

27 grudnia

- pogrzeb śp. Zygmunta Wujka, artysty rzeźbiarza – kościół pw. św. Wojciecha w Koszalinie – bp Cieślík

27–28 grudnia

- akcja „Podziel się posiłkiem z bezdomnym” – Koszalin, Kołobrzeg, Słupsk, Szczecinek

28 grudnia

- 2. Świąteczny Koncert Charytatywny „Dla Góry Chełmskiej” (Bogdan Trojanek & Terne Roma) (Fundacja Przymierze) – Filharmonia Koszalińska – bp Zadarko, bp Cieślík
- koncert kolęd młodzieży z parafii pw. Świętych Piotra i Pawła w Krosinie w Domu Hospicyjno-Opiekuńczym im. Biskupa Czesława Domina w Darłowie
- 8. Charytatywny Koncert Bożonarodzeniowy na rzecz Neli Tomaszewskiej – kościół Mariacki w Białogardzie – bp Włodarczyk

28 grudnia–1 stycznia

- młodzież z diecezji na Europejskim Spotkaniu Młodych (TAIZÉ) – Madryt (Hiszpania)

28 grudnia–5 stycznia

- Rekolekcje *Lectio Divina* – Skrzatusz

29 grudnia

- spotkanie formacyjne dla parafialnych zespołów synodalnych z dekanatu Piła – parafia pw. św. Antoniego w Pile

30 grudnia

- Niedziela Świętej Rodziny
- koncert kolęd w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Polanowie

III. KRONIKA ŻAŁOBNA

KS. WŁADYSŁAW NOWICKI (1946–2018)

Władysław Nowicki, syn Bolesława i Stanisławy zd. Nowakowskiej urodził się 27 kwietnia 1946 r. w Augustowie, woj. Białostok. Rodzice (oboje nauczyciele) przenieśli się w 1947 r. do Skrzatusza (administracja apostolska kamięńska, lubuska i prałatury pilskiej). Po czterech latach przenieśli się do pobliskiego Jastrowia i tam osiedli na stałe. Miał dwie starsze siostry Halinę i Wandę oraz młodszego brata Zdzisława. Szkołę Podstawową ukończył w Jastrowiu w 1959 r. Następnie kontynuował naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Szczecinku. W związku ze śmiercią ojca, w 1964 r., przeniósł się do Technikum Rachunkowości Rolnej w Jastrowiu. Tam zdał egzamin dojrzałości w 1964 r. W celu uregulowania stosunku do służby wojskowej, złożył podanie do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie na Wydział Rolniczo-Ekonomiczny. Po roku złożył podanie do Wyższego Seminarium Duchownego w Gościkowie–Paradyżu. Święcenia diakonatu otrzymał 20 grudnia 1970 r., a prezbiteratu 20 czerwca 1971 r.

Posługę duszpasterską jako wikariusz pełnił w następujących parafiach: pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Miastku (1971–1973); pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Słupsku (1973–1974); pw. św. Michała Archanioła w Jastrowiu (1974–1976); pw. Matki Bożej Królowej Polski w Kaliszu Pomorskim (1976–1977) oraz pw. NMP Królowej Polski w Lęborku (1977–1980). W 1978 r. uzyskał tytuł magistra z teologii w zakresie apologetyki na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Biskup Ignacy Jeż skierował ks. W. Nowickiego, jako proboszcza, w 1980 r. do Sławoborza. Po pięciu latach otrzymał w zarząd parafię pw. św. Stefana w Barwicach. Od 1998 r. aż do przejścia na emeryturę w 2016 r. posługiwał w parafii pw. św. Stanisława Kostki w Pile. W tym czasie (2003 r.) obronił pracę doktorską *Znaczenie męczeństwa w rosyjskim Kościele prawosławnym na podstawie życia i śmierci wielkiej księżnej Elżbiety Fiodorownej: studium teologiczno-fundamentalne* na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, napisaną pod kierunkiem bpa prof. Tadeusza Pikusa.

Ks. Władysław Nowicki po utworzeniu Kolegiackiej Kapituły Pilskiej został ustanowiony jej gremialnym kanonikiem. Pełnił różnorakie funkcje w diecezji koszalińsko-kołobrzeszkiej: dekanalnego ojca duchownego w dekanacie świdwińskim, wicedziekana i dziekana

w dekanacie barwickim, dekanalnego referenta duszpasterstwa rodzin, wykładowcy teologii fundamentalnej w Wyższym Instytucie Wiedzy Religijnej w Koszalinie, był parafialnym asystentem kościelnym Parafialnego Oddziału Akcji Katolickiej przy parafii pw. św. Stanisława Kostki w Pile. Był przewodnikiem grupy koszalińskiej w ramach Pieszej Pielgrzymki Toruńskiej, a następnie organizatorem i pierwszym kierownikiem Koszalińskiej Pielgrzymki Pieszej ze Skrzatusza do Częstochowy (1983–1985). Pełnił funkcję kapelana Szkoły Policji w Pile, kapelana policji w powiecie pilskim oraz kapelana strażaków w powiecie pilskim.

Ks. kan. Władysław Nowicki zmarł 6 października 2018 r. w szpitalu w Pile. W przeddzień pogrzebu (9 października) odprawiono Mszę św. w kościele pw. św. Stanisława Kostki w Pile. Uroczystościom pogrzebowym 10 października w kościele pw. NMP Królowej Polski w Jastrowiu przewodniczył biskup diecezjalny Edward Dajczak, kazanie wygłosił ks. Władysław Deryng. Ciało zmarłego złożono na cmentarzu jastrowieckim.

Opracował ks. dr Tadeusz Ceynowa

**Kazanie wygłoszone podczas Mszy Świętej pogrzebowej
śp. ks. Władysława Nowickiego przez ks. Władysława
Derynga, Jastrowie, 10 października 2018 r.**

Ekscelencje Księża Biskupi! Przewielebny Ks. Dziekan dekanatu jastrowskiego, Przewielebny Ks. Prałacie Parafii Wspomożenia Wiernych w Pile. Drodzy Bracia w Chrystusowym kapłaństwie. Droga pogrążona w smutku Rodzino, Umiłowani w Panu!

W sobotę dowiedziałem się, że ks. kanonik Władysław Nowicki nie żyje. Wzniosłem do Boga modlitwę w Jego intencji. Zapytałem sam siebie, czy to jest prawda, że ks. kanonik nie żyje? Przecież Pan Jezus powiedział: „Kto we Mnie wierzy nie umrze na wieki”. Ks. Władysław żyje dzięki wierze Chrystusa. Przyjął sakrament chorych. Przecież codziennie sprawował Mszę Świętą, odmawiał różaniec, Koronkę do Miłosierdzia Bożego. Świecenia kapłańskie przyjął z rąk Jego Ekscelencji Ks. Biskupa Jeża w kościele pw. NMP Królowej Polski w Jastrowiu 20 czerwca 1971 r. Opatrzność Boża sprawiła, że w tym kościele spoczęło jego ciało. Kochał bardzo Matkę Bożą. Pielgrzymował do Skrzatuskiej Pani, do Częstochowskiej Madonny Królowej Narodu Polskiego.

Był organizatorem pielgrzymek zarówno pieszych, jak i autokarowych do naszej Królowej. Do 1980 r. pełnił posługę duszpasterską jako wikariusz w Miastku, Słupsku, Jastrowiu, Kaliszu Pomorskim i Lęborku. Jako proboszcz pracował w parafiach: Sławoborze i Barwice, następnie przez 18 lat w Pile w parafii pw. św. Stanisława Kostki, skąd w 2016 r. odszedł na emeryturę. Śp. ks. Władysław Nowicki studiował na Akademii Teologii Katolickiej, gdzie uzyskał tytuł magistra, a w 2003 r. uzyskał tytuł doktora teologii. Był kanonikiem gremialnym Kolegiackiej Kapituły Piłskiej. Pełnił funkcje: dekanalnego ojca duchownego w dekanacie Świdwin, wicedziekana i dziekana w dekanacie Barwice, dekanalnego referenta duszpasterstwa rodzin, wykładowcy teologii fundamentalnej w Koszalinie. Pełnił funkcję kapelana Szkoły Policji w Pile, kapelana policji i strażaków powiatu pilskiego.

Był zaangażowany pracą w Caritasie. W tym miejscu pozwolę sobie przytoczyć słowa Pisma Świętego: „Jego wartość przewyższa perły. O len się stara i wełnę. Pracuje starannie. Podobnie jak okręt kupiecki. Wstaje, gdy jeszcze jest ciemno. I żywność rozdaje domowi”.

Kapłan jest świętym obrazem dla swoich parafian i dla społeczeństwa. Gdy zachorował mówił, że szybciej się spotka z Bogiem Ojcem, ze swoim ojcem, matką i bratem. Takie słowa wypowiadają ludzie święci. Spotkania, związki ze swoimi krewnymi są najcenniejsze i nie giną ze śmiercią, lecz jeszcze więcej się umacniają. Kapłan to wiele złożonych czynności, wiele nieuchwytnych zajęć, z których składa się dobro i szczęście. Kilka dni przed śmiercią, kiedy wspominaliśmy naszych Pasterzy, po wspólnej odmówionej modlitwie wypowiedziałem do śp. księdza Władysława słowa sługi Bożego Tysiąclecia Kardynała Stefana Wyszyńskiego, który przypomina nam: „Dopiero wtedy osiąga się wielkość i wtedy się ona ujawnia, gdy człowiek służy Bogu i bliźniemu”. Złapał mnie za rękę, popatrzył mi w oczy i zapytał: – Władku! Powiedz mi, czy dobrze służyłem? Tak z drobiazgów wykonanych sercem powstaje wielkość człowieka. Wiem, że kirem żałoby okryły się wasze serca, ale nie smućcie się, bo przecież nad grobami naszych zmarłych unosi się wołanie: „Ja jestem Zmartwychwstanie i Życie, kto we Mnie wierzy choćby umarł ma życie wieczne”. Ostre wydają się niektórym słowa: zaprzec się samego siebie, weź swój krzyż i naśladowaj Jezusa. Ale przecież ostrzejsze będą słowa ostateczne: idźcie precz ode Mnie, przekłęci w ogień wieczny. Kto słucha bez sprzeciwu znaku krzyża, ten nie boi się, że usłyszy słowa potępienia. Gdy Pan przychodzi nas sądzić na niebie pojawi się znak krzyża. Dlatego służycy krzyża ci, którzy w cią-

gu życia upodobnili się do Ukrzyżowanego, zbliżają się do Chrystusa Sędziego z wielką ufnością. Takie słowa wypowiada Tomasz a Kempis w *O naśladowaniu Chrystusa*.

Umiłowani – w krzyżu zbawienie, w krzyżu życie, w krzyżu obrona. W krzyżu struga szczęścia nadprzyrodzonego. Podnieś swój krzyż i idź za Jezusem, a dojdiesz do życia wiecznego. On idzie przodem dźwigając swój krzyż, umarł za ciebie na krzyżu, abyś i ty podjął swój krzyż i pragnął umrzeć na krzyżu. „Bo, kiedy z Nim umrzesz, z Nim razem żyć będziesz, a towarzysząc Mu w męce, staniesz się towarzyszem Jego chwały” – mówi Tomasz a Kempis. Pragnę zakończyć moją homilię słowami modlitwy:

Promienny Chryste Boski Zbawicielu, jedyne światło, które nie zna zmiernych, bądź dla tej duszy wiecznym odpoczynieniem, pozwól oglądać chwały Twój majestat. Zapewniam Cię w codziennej modlitwie. Bo po to pozostawił nas Pan Bóg na tej ziemi, abyśmy się z wami modlili i przez świętych obcowanie łączyli. Do zobaczenia w domu Ojca. Amen.

KS. JÓZEF LUBSZCZYK (1953–2018)

Józef Lubszczyk, syn Stanisława i Melanii zd. Wencel, urodził się 17 marca 1953 r. w Rybniku. Sakramenty święte przyjmował w parafialnym kościele pw. NSPJ. Szkołę Podstawową ukończył w rodzinnym mieście Niedobczycach. Po zdaniu egzaminu dojrzałości w rybnickim Liceum Ogólnokształcącym, wstąpił do Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie w 1972 r. Tam ukończył 4 lata studiów i odbył rok stażu pracy fizycznej przewidziany w regulaminie śląskiego seminarium, zamiast służby wojskowej w innych seminariach. W 1978 r. zwrócił się z prośbą do bpa Ignacego Jeża o przyjęcie go w poczet kleryków Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Odbył roczną praktykę katechetyczną w parafii w Choczewie (dekanat Łeba) od 1992 r. należącej do Diecezji Pelplińskiej. Z braku miejsca w Paradyżu, gdzie studiowali koszalińscy klerycy, skierowano go do WSD w Pelplinie. Tam ukończył ostatnie dwa lata formacji seminaryjnej. Świecenia diakonatu otrzymał 22 czerwca 1980 r., a prezbiteratu 17 maja 1981 r.

Posługę wikariusza pełnił w następujących parafiach: pw. św. Wojciecha w Koszalinie (1981–1986); pw. Wniebowzięcia NMP w Czarnem (1986–1987); pw. Nawiedzenia NMP w Tarnówce (1987–1988);

pw. św. Michała Archanioła w Białym Borze (sierpień–wrzesień 1988). W ostatniej placówce otrzymał zadanie zorganizowania samodzielnego wikariatu w Drzonowie. Po dwóch miesiącach 1 października 1988 r. został mianowany rektorem samodzielnego wikariatu w Drzonowie. 4 sierpnia 1989 r. bp Ignacy Jeż zamianował go proboszczem nowo utworzonej parafii pw. Świętego Krzyża w Drzonowie. Tam pełnił swoje obowiązki duszpasterskie do 31 lipca 2012 r., kiedy bp Edward Dajczak zwolnił go z nich ze względów zdrowotnych.

Ks. Józef Lubszczyk zmarł 8 października 2018 r. w swoim mieszkaniu w Stępieniu (parafia Drzonowo). Uroczystości pogrzebowe odbyły się 11 października 2018 r. o godz. 10:00 w kościele parafialnym w Drzonowie. Liturgii pogrzebowej przewodniczył bp Krzysztof Włodarczyk, kazanie wygłosił o. Damian Basarab OFMConv pochodzący z parafii. Po zakończonej liturgii w kościele, ciało zmarłego przewieziono do Rybnika–Niedobczyc, gdzie 13 października po Mszy św. został pochowany na tamtejszym cmentarzu.

Opracował ks. dr Tadeusz Ceynowa

**Kazanie wygłoszone na Mszy św. pogrzebowej
śp. ks. Józefa Lubszczyka przez o. Damiana Basaraba OFMConv,
Drzonowo, 11 października 2018 r.**

Drogi księżu biskupie Krzysztofie, drodzy bracia w kapłaństwie!
Pograżona w smutku rodzino, drodzy krewni, przyjaciele, znajomi
Zmarłego Ks. Józefa!

Gromadzi nas na tej uroczystości smutek i żal. Bo oto żegnamy kogoś, kogo kochaliśmy, z kim przeżyliśmy wiele wspólnych chwil, kogoś, kto – po ludzku sądząc mógł jeszcze cieszyć się życiem. Ks. Józef specyficznie przeżywał swoją chorobę. Żartował sobie z dializ i wizyt lekarskich. Jeszcze w niedzielę (dzień przed śmiercią) pomagał w parafii Mścice. Wszystko było niby dobrze, ale jednak chodzimy po cienkim lodzie. Ten dzień może nas zaskoczyć. Obyśmy byli przygotowani. Tego też nas uczy ks. Lubszczyk. Nasze życie można porównać m.in. do drogi. Czasami jest ona kręta i wyboista, ale prowadzi do domu, za którym tęsknimy, odnosząc swoje słowa do ostatecznego celu człowieka, jakim jest niebo.

Pytamy, jak żyć, aby zasłużyć na wieczną nagrodę. Co zrobić, aby osiągnąć życie wieczne?

Pan Jezus wskazuje na miłość. Kochanie Boga i ludzi, czynienie dobra ze względu na Chrystusa, tylko to może dać nam zbawienie. Dziś niestety coraz trudniej o tę miłość do Boga i ludzi. Kiedy człowiek staje się wrogiem drugiego przez zazdrość, nienawiść, złość. Bóg jednak cierpliwie czeka, bo chce, aby każdy osiągnął zbawienie. Człowiekowi jednak bardzo trudno porzucić złe nawyki i przyzwyczajenia. Mówiąc o grzechu, który pojawia się w życiu każdego człowieka, który niejako utrudnia nam drogę do nieba, trzeba zauważyć, że człowiek w swoim życiu przegrywa niejedną bitwę. Niejedną przegrał także ks. Józef. Ale dla nas, chrześcijan, prawdziwą sztuką jest to, żeby z przegranej się dźwignąć. Mamy też jedną, największą nadzieję, że wojna z natury rzeczy jest już wygrana. I to nie my odnieśliśmy zwycięstwo, ale zrobił to zmartwychwstały Pan. Tylko Chrystus wie, co tak naprawdę kryje się w głębi serca człowieka. Tylko On to wie.

Wobec śmierci nadal stajemy bezradni jak przed wiekami. Możemy tylko na nią czekać. Czekać jednak nie z założonymi rękami, lecz aktywnie, czyniąc jak najwięcej dobra. Jeśli tego nie zrobimy, będziemy jako chrześcijanie więcej niż żałośni. Mieć bowiem szansę życia wiecznego i zmarnować ją, to doprawdy ludzka tragedia. Po śmierci nic już nie możemy zmienić – to co uczyniliśmy, przemawia w naszym imieniu. Ks. Józef, trzeba to powiedzieć, był to kapłan oryginalny pod każdym względem. Zapamiętałem też jego niezwykłą zdolność do przyjmowania trudnych warunków życia i pracy. Dziś nam zabraknie ogromnego bałaganu w aucie, ciągłego bycia na ostatnią chwilę, dziś nie pójdziemy razem łowić ryby. Więc do zobaczenia w niebie!!!

Drodzy w Chrystusie!

Nikt z nas nie żyje dla siebie i nie umiera dla siebie – słyszeliśmy w czytaniu biblijnym. Można powiedzieć, że żyjemy dla innych, przede wszystkim dla Boga, zaś żniwo tego życia zbieramy dla siebie. Pamiętajmy o tym, bo każdy z nas sam o sobie zda sprawę Bogu. Amen.

KS. JAN STRZELECKI (1940–2018)

Jan Strzelecki, syn Jana i Stanisławy zd. Ambroża, urodził się 6 listopada 1944 r. w Oleśnicy, w diecezji kieleckiej. Miał dwoje rodzeństwa. Rodzice utrzymywali się z pracy na roli. Do szkoły podstawowej

uczęszczał w Oleśnicy. Następnie naukę kontynuował w Liceum Ogólnokształcącym w Busku Zdroju, gdzie w 1958 r. zdał egzamin dojrzałości. Po maturze został przyjęty do Wyższego Seminarium Duchownego w Gościkowie-Paradyżu. Po ukończeniu trzeciego roku studiów został powołany do odbycia służby wojskowej. Przez dwa lata przebywał w Jednostce Wojskowej 1873 w Nysie, diecezja opolska. Po powrocie z wojska kontynuował studia teologiczne. Święcenia diakonatu otrzymał 2 kwietnia 1966 r., a prezbiteratu 16 czerwca 1966 r. z rąk bpa Wilhelma Pluty na Jasnej Górze.

Jako wikariusz pełnił posługę duszpasterską w następujących parafiach: pw. św. Jadwigi w Zieleniewie (1966–1969); pw. Podwyższenia Krzyża św. w Polanowie (luty–czerwiec 1969); pw. Nawiedzenia NMP w Gardnie Wielkiej (1969–1971); pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Słupsku (1971–1973); pw. św. Anny w Krajence (1973–1974); pw. św. Marcina w Kołobrzegu (1974–1976) oraz pw. św. Jana Chrzciciela w Dębnicy Kaszubskiej i pw. św. Ottona w Słupsku dla obsługi samodzielnej placówki duszpasterskiej w Dobieszewie z zadaniem odbudowy kościoła w Wieszynie (1976–1981). W latach 1981–1982 pracował jako samodzielny administrator w Dobieszewie. Następnie został przeniesiony na stanowisko administratora do parafii pw. Podwyższenia Krzyża św. w Starej Łubiance (1982–1993). Bp Czesław Domin powierzył mu parafię pw. MB Wspomożenia Wiernych w Miastku (1993–1997). Kolejny bp, Marian Gołębiowski, urlopował go. W tym czasie podjął się funkcji kapelana u sióstr szarytek w Paderborn. Po powrocie z urlopu został skierowany do parafii pw. św. Szczepana w Rymaniu (1999–2005). W wieku 65 lat poprosił o przejście na emeryturę, na co zgodził się bp Kazimierz Nycz. Studiował na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, uzyskując tytuł magistra teologii w zakresie studiów nad rodziną. Był członkiem Rady Kapłańskiej, został odznaczony przez bpa I. Jeża *Expositorum Canonice* E.C. z tytułem kanonika.

Ks. Jan Strzelecki zmarł 6 listopada 2018 r. w Oleśnicy, miejscowości rodzinnej. Msza św. pogrzebowa została odprawiona 10 listopada w kościele pw. Wniebowzięcia NMP w Oleśnicy. Kazanie wygłosił ks. prałat Józef Potyrała. Ciało złożono w rodzinnym grobowcu na tamtejszym cmentarzu.

Opracował ks. dr Tadeusz Ceynowa

**Kazanie wygłoszone na Mszy św. pogrzebowej
śp. ks. kanonika mgr. Jana Strzeleckiego przez ks. Józefa Potyrałę,
Oleśnica, 10 listopada 2018 r.**

Umiłowani Bracia w Kapłaństwie, Rodzino zmarłego Ks. Jana, Bracia i Siostry w Panu!

„Żyłem, bo chciałeś, umarłem, bo kazałeś. Zbaw mnie o Boże, bo możesz mnie zbawić!”

Dzielimy się funkcjami na pogrzebie i pamiętajmy przez całe nasze życie o upomnieniu Chrystusa Pana – „nie sądzicie, a nie będziecie sądzeni”. Pan Bóg osądził Ks. Jana, a my nie poprawiamy tego osądu. Jesteśmy świadkami szczególnego wydarzenia. Śp. Ks. Jan należał do szczególnego rocznika, bo w Roku Jubileuszu 1000-lecia Chrztu Świętego wyświęcony 16 czerwca 1966 roku na Jasnej Górze w Częstochowie, odszedł do Pana w roku jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości. Szczególny to moment, bo Ks. Jan wyszedł z parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa Rzemieślnika w Oleśnicy, która jest bogata w powołania – czyli z ziemi kapłańskiej i błogosławionej. Cieszyć się możecie z tego, że Wasza parafia należy do liczby 455 parafii w Polsce pod tym tytułem, a diecezja kielecka ma I miejsce, gdy ma 27 parafii. Matka Boża wzięta do nieba wyprasza Waszej parafii liczne łaski.

Życie i praca w Diecezji Koszalińsko-Kołoברzeskiej zostało chlubnie zapisane w licznych parafiach. Pracował dla chwały Bożej i pożytku wiernych. Oleśnica, rodzima parafia śp. Ks. Jana przyjmuje dziś jego ciało, a duszę przyjął Bóg w swoim miłosierdziu. Tak jak usilnie zachęcam Was, abyście modlili się za zmarłych, a kiedy staniemy przed Panem – podziękują nam za te modlitwy. Będą nam dziękować za pogrzebanie ich ciał. Zmarli sobie nie poradzą – będą zmarli tam, gdzie ich śmierć wyłączyła z życia. W katolickim Poznaniu kilka lat temu leżał w swoim mieszkaniu. W Diecezji Koszalińsko-Kołoברzeskiej – leżał zmarły kapłan od października do marca w swoim mieszkaniu.

Uczynki miłosierdzia wobec duszy i ciała spełniane na tym świecie zapewniają nam wieczne zbawienie. Trzeba wiele modlitwy za zmarłych. Spełnianie tego obowiązku to nie tylko powinność sprawiedliwości, ale miłości.

Przeto bardzo usilnie wołam – niech ten czyn tak szlachetny będzie udziałem parafii, aby dalej wydawała wiele powołań kapłańskich misyjnych i zakonnych.

Wołamy do Boga o wieczny pokój dla Ks. Jana, wołamy o światłość wiekuistą, o radość nieba ze wszystkimi świętymi i błogosławionymi.

Umiłowani, spełniam tę powinność nie tylko na prośbę naszego Biskupa diecezjalnego Edwarda Dajczaka, ale z powinności serca. W tym tygodniu uczestniczyłem w parafii rodzimej Szerzynch diecezji tarnowskiej w pogrzebie mego rodaka 52-letniego, który nagle pomarł przy ośrodku zdrowia. Uczestniczyłem również w środę w pogrzebie Kapłana – prałata śp. Czesława Muszyńskiego w Moszczenicy koło Gorlic, który zbudował świątynię–pomnik na 200-lecie diecezji tarnowskiej. Dziś wracam do Kołobrzegu, ale głęboko zachowam w sercu Was, którzy z wielką życzliwością i pilnym wysłuchaniem moich słów skierowanych do Was. Służcie Panu Bogu z radością, okazujcie wdzięczność swoim przeznaczonym kapłanom, a tym co odeszli do Pana wyproście niebo. Amen.

KS. LEONARD ZYCH (1957–2018)

Leonard Zych, syn Alojzego i Ireny zd. Krawczyk, urodził się 25 lutego 1957 r. w Pile. Miał starszą siostrę. Edukację rozpoczął w Szkole Podstawowej im. Jana Brzechwy w Pile. Po jej ukończeniu naukę kontynuował w Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Skłodowskiej-Curie w Pile. Po zdaniu egzaminie dojrzałości w 1976 r. wstąpił do gorzowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gościkowie–Paradyżu. Świecenia diakonatu otrzymał 27 czerwca 1982 r. w Paradyżu, a prezbiteratu 29 maja 1983 r. w Zielonej Górze.

Posługę kapłańską jako wikariusz pełnił w następujących parafiach: pw. św. Jadwigi w Zielonej Górze (1983–1984); pw. Świętego Ducha w Zielonej Górze (1984–1985); pw. Chrystusa Króla w Gorzowie Wielkopolskim (1985–1987); pw. św. Mikołaja w Głogowie (1987–1988); pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Torzymiu (sierpień–wrzesień 1988); pw. Narodzenia NMP w Małomicach (wrzesień 1988–styczeń 1990); urlop zdrowotny (styczeń–kwiecień 1990); pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Bobrowicach (kwiecień–czerwiec 1990); urlop zdrowotny (czerwiec 1990–sierpień 1991) i pw. św. Stanisława Kostki w Pile (1991–2002). W 1992 r. po zmianie granic diecezji został inkardynowany do Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeszkiej. Biskup Marian Gólebiewski mianował go 15 września 2000 r. dyrektorem Centrum Charytatywno-Opiekuńczego Caritas w Pile. Po erygowaniu parafii pw. Matki

Bożej Częstochowskiej w Pile (27 sierpnia 2002 r.) został jej pierwszym proboszczem.

Był założycielem Środowiskowego Domu Samopomocy, Warsztatów Terapii Zajęciowej w Pile i Leżeniczy, sieci przedszkoli Caritas i Centrum Integracji Społecznej w Pile. Dzięki jego działalności i zaangażowaniu, co roku z tych placówek i inicjatyw z nimi związanych korzystały dzieci, starsi i wykluczeni społecznie. Jego szeroka działalność była możliwa dzięki umiejętnemu pozyskiwaniu środków z funduszy polskich i zagranicznych. Biskup Kazimierz Nycz mianował go w 2006 r. kanonikiem honorowym Kolegiackiej Kapituły Pilskiej. Przyznano mu tytuł Człowieka Roku Wielkopolski 2012 w plebiscycie „Tygodnika Pilskiego”, w kategorii kultura i działalność społeczna. Szpital Specjalistyczny w Pile uhonorował go kilkakrotnie nagrodą „Złote Serce” za bezinteresownie niesioną pomoc.

Ks. kan. Leonard Zych zmarł po ciężkiej chorobie w szpitalu w Pile 17 listopada 2018 r. Msza św. koncelebrowana przez księży z dekanatu została odprawiona 21 listopada o godz. 19:00. Uroczystościom pogrzebowym 22 listopada w kościele pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Pile przewodniczył bp diecezjalny Edward Dajczak, kazanie wygłosił bp senior Paweł Cieślík. Po Mszy św. ciało zmarłego pochowano na cmentarzu parafialnym w Pile–Motylewie.

Opracował ks. dr Tadeusz Ceynowa

**Kazanie wygłoszone na Mszy św. pogrzebowej
śp. ks. Leonarda Zycha przez bpa Pawła Cieślíka,
Pila–Motylewo, 22 listopada 2018 r.**

Drogi biskupie Edwardzie,
Drodzy bracia w kapłaństwie,
Droga Siostrzo Barbaro i cała Rodzino utulona w smutku i żałobie,
Moja Rodzino, Droga Wspólnota Parafialna żegnająca swego Proboszcza,
Wszyscy uczestnicy uroczystości pogrzebowej, Siostry i Bracia
w Chrystusie!

Przed rokiem przestało bić serce kochanej matki Ireny. Później, w uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej obchodziliśmy okrągłą rocznicę piętnastolecia powołanej do istnienia Parafii Matki Bożej

Częstochowskiej w Pile–Motylewie (27.08.2002 r.). Dziś żegnamy jej syna, ks. Leonarda Zycha, który odszedł po długiej i ciężkiej chorobie w sobotę 17 listopada 2018 r., w dniu maryjnym i w dniu św. Elżbiety, oddanej bez reszty chorym i cierpiącym – Patronki dzieł Miłosierdzia. Krótko po śmierci matki, odszedł jej syn, kapłan Leonard, pierwszy proboszcz tutejszej Parafii Matki Bożej Częstochowskiej w Pile–Motylewie. Odwołał go Pan do wieczności po 35 latach życia kapłańskiego, w 16 roku posługi pasterskiej w tutejszej maryjnej parafii.

Bogu dziękujemy dzisiaj za dar jego życia i powołania do kapłaństwa. **Ks. Leonard Zych urodził się 25 lutego 1957 r. w Pile.** W Pile też ukończył Szkołę Podstawową i Liceum Ogólnokształcące. **W Pile** też mieszkał w rodzinie religijnej i **dojrzał do kapłaństwa pod okiem Księży Salezjanów** z Parafii pw. św. Rodziny. Po zdaniu egzaminu dojrzałości (1976 r.) odbył studia w Wyższym Seminarium Duchownym w Gościkowie–Paradyżu. **Święcenia kapłańskie otrzymał 29 maja 1983 r. w Zielonej Górze.** Od czasu otrzymania święceń kapłańskich pełnił posługę kapłańską jako wikariusz w licznych parafiach w diecezji gorzowskiej. W Pile też przeżywał czas urlopu zdrowotnego. Tutaj też pozostał obejmując Parafię w Motylewie, oddając się pracy charytatywnej.

Jeszcze mamy w pamięci pogrzeb pobożnej matki Ireny – kochającej Boga, Kościół, a zwłaszcza kapłanów. Kiedy jej mąż, inżynier Alojzy, ojciec ks. Leonarda ciężko pracował, matce Irenie przypadł w udziale trud wychowania religijnego dzieci. Ojciec, więzień straszniego obozu koncentracyjnego w Sztutowie (Stutthof) nie doczekał sędziwego życia. Odszedł już do Pana 30 lat temu. Matka Irena zajmowała się domem; i teraz być może wyszła po syna kapłana z całą siłą swojej modlitwy i serdecznymi błaganiami. Chciała, by byli razem na tamtym świecie.

Całe życie ks. Leonarda, od dnia narodzin, a zwłaszcza od chrztu świętego było życiem w jedności z Chrystusem. Od momentu chrztu starał się trwać w tej łączności z Chrystusem – krzewem winnym jako Jego latorośl. Jako uczeń Chrystusa przylgnął do swojego Mistrza, miał z Nim od chwili święceń kapłańskich stałe łączyć.

Miał świadomość, że **kapłan na tyle jest wydajny, na ile uczestniczy w kapłaństwie Chrystusa.** Kapłan musi być w Jezusa wszczepiony jak latorośl w winnym krzewie, inaczej nie przyniesie owocu: „Beze Mnie nic uczynić nie możecie”. Ks. Leonard zdawał sobie sprawę, że nie on jest bohaterem w Kościele, nie on jest tym budowniczym Ko-

ściola. On jest na tyle twórczy, na ile jest złączony z Chrystusem, na ile stanie się Jego narzędziem.

Jego życie było trwaniem w Chrystusie, który złożył zbawczą ofiarę na krzyżu. Tak w codzienności swego życia rodził owoce miłości. **Z radosnym sercem sprawował Eucharystię, pełnił posługę sakramentalną, z radosnym sercem głosił słowo Boże. Był świadom, że najważniejszą w kapłaństwie jest wierna służba w posłudze ołtarza, konfesjonalu i ambony.** Uważał, że przynoszenie owoców to wymóg chrześcijańskiego życia w Kościele. **Dziś rodzi się wdzięczność w naszych sercach za jego kapłaństwo.**

35 lat jako kapłan używał Chrystusowi swego głosu, rąk, całego swego jestestwa. Ile razy sprawował Eucharystię, ile razy przekazywał przebaczenie Boże w sakramencie pokuty, czy też sprawował inne sakramenty – wtedy zawsze oddawał chwałę Bogu.

Radość towarzysząca wdzięczności wynikała przede wszystkim z gotowości przyjęcia wszystkich obowiązków, które z kapłaństwem są związane. Nie samorealizacja, ale realizacja woli Bożej była źródłem radości i szczęścia w kapłaństwie.

Stojąc nad trumną młodego kapłana – ks. proboszcza Leonarda – uświadamiamy sobie, że nie ma piękniejszego powołania, niż być z ludźmi w najistotniejszych sprawach ich życia. Być uczestnikiem tyłu różnych dróg życia, tyłu radości i cierpień, tyłu zawodów i nadziei. Kapłanowi ludzie powierzali swoje tajemnice, czasem bardzo bolesne. Był tym, na którego oczekiwali chorzy, starsi i konający. Wielu ludziom pomagał w ich ostatecznym przejściu do Boga.

Dziękujemy za jego dom rodzinny, gdzie spędził dzieciństwo i młodość, za seminarium, za wikariaty w diecezji gorzowskiej i za tutejszą pierwszą parafię. Dziękujemy za matkę Irenę – Ślązaczkę, pochodzącą z rodziny górniczej, za ojca Alojzego. Owocem ich miłości byli: ks. Leonard oraz żyjąca Barbara, nauczycielka przedmiotów ścisłych.

Rodzice przeżywali okres II wojny światowej. Nielatwy był ich los w okresie germanizacji, kiedy wiele synów i córek oddało swe życie. Kiedy dzieci przyszły na świat (ks. Leonard i Barbara) trwał powojenny czas komunistycznej dyktatury, kiedy wierzący człowiek nie mógł w wolności publicznie wyznawać swej wiary. Dopiero w maju przed dwoma laty, a potem jesienią nadeszły nowe czasy i zapowiedź pełnej wolności.

Życie rodziców było związane z domem rodzinnym i Kościołem. Rodzice dobrze wiedzieli, że życie i wszystkie jego przejawy zależą

od Boga, Pana Nieba i Ziemi. Dawali temu wyraz w czasie niedzielnej Mszy św. i w codziennej modlitwie. **Ojcowie na Śląsku i Pomorzu nas tego nauczyli.** Rodzice nam to wpoili, by w chwilach wielkich zagrożeń, w momentach najbardziej dramatycznych w dziejach narodu trwać przy wierze i zmaganiach o przetrwanie. **Przyświeca nam dziś wspinały przykład bohaterów tej ziemi,** naszych przodków, autentycznych świadków Chrystusa, którzy w pełni zawierzili Bogu. **Oni w imię Boże zaczynali każdy dzień, każdą swoją pracę. Z Bogiem go kończyli.** Ich przykład umacnia nasze życie religijne, naszą nadzieję i ufność, ich przykład jest oparciem dla każdego, kogo trudna codzienność wystawia na pokusę zwątpienia i zniechęcenia. Rodzice ks. Leonarda byli wierni tej prastarej tradycji.

Rodzice związali się z Kościołem, wzrastali w duchu Pięciu Prawd Polaków. W takim też duchu wychowali swoje dzieci. Bliską więc była zwłaszcza Prawda Druga: „**Wiara ojców naszych jest wiarą naszych dzieci**”. Szczególną rolę rozgrywała tutaj rodzina jako bastion wiary i ostoja zdrowego patriotyzmu. Wiara ojców pozwoliła im przeżyć niełatwe chwile zniewolenia. Z wiary ks. Leonard czerpał moc we wszystkich chwilach życia. Wiara określała i wyznaczała wartości kształtujące postawy ludzi, indywidualne i społeczne. Wiara pomagała sprawdzić się w różnych epokach historycznych i systemach politycznych, zachować godność ludzką, godność narodu wyrosłego na pięknych tradycjach. Przywiązanie do wiary naszych ojców, do chrześcijańskiej kultury narodowej, więc z Kościołem dawały radość i ukierunkowały całe życie.

Więź ta wyrażała się w codziennej modlitwie, odmawianej w domu rodzinnym przez całą rodzinę. Bardzo bliski sercu był **różaniec.** Modlitwa była oddechem duszy, oknem, przez które spogląda się na ludzi i świat, światłem, które oświetla życiowe drogi. Jej wyrazem był w bardzo podniosłym nastroju przeżywany rok liturgiczny, zwłaszcza Boże Narodzenie i Wielkanoc. Rodzina umiała tworzyć atmosferę religijną. W takiej atmosferze dojrzewała wiara dzieci, w takim duchu dzieci – wśród nich ks. Leonard – nawiązywały głęboki kontakt z Bogiem, wchodziły w serdeczne relacje z Chrystusem (poprzez sakramenty poczynawszy od chrztu św., I Komunii św.). **W takim duchu dojrzewało powołanie ks. Leonarda.**

Ta wiara zaowocowała działaniem na polu charytatywnym (Caritas): przez 20 lat w Caritas Parafii św. Stanisława Kostki w Pile i w swojej parafii Matki Bożej Częstochowskiej w Motylewie. Dziękujemy za nawiązanie serdecznych więzi z sąsiadami z Niemiec, katolika-

mi i ewangelikami, które owocowały pomocą humanitarną dla struktur świeckich i organizacji Caritas, domów parafialnych w czasach szczególnie dla nas trudnych. Jemu zawdzięczamy szczególną opiekę nad niepełnosprawnymi i kaplicą MB Królowej Polski w parafii św. Stanisława Kostki w Domu Pomocy Społecznej. Bliski nam był obraz uśmiechniętego ks. Leonarda w obecności niepełnosprawnych. Urządzał dla nich specjalne warsztaty. Często wyjeżdżał z nimi na wycieczki. Każdego roku otrzymywałem z różnych stron Polski widokówki z pozdrowieniami. Gromadził wokół siebie ludzi świeckich zaangażowanych w dzieła charytatywne. Założył Centrum Charytatywno-Opiekuńcze Caritas pw. Matki Bożej z Lourdes z kaplicą, gdzie sprawował dla chorych, niepełnosprawnych, podeszłych w wieku Eucharystię. Dzięki pomocy wielu darczyńców założył na ul. Kossaka Centrum Charytatywne, którego był dyrektorem. Był twórcą Przedszkola w Pile i Leżeniczy oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej. **Wszystko to było możliwe dzięki pomocy i zaangażowaniu całej rodziny, siostry Barbary, a zwłaszcza Matki Ireny,** którą przed rokiem Bóg powołał do wieczności. Ile zawdzięczamy Jej mszy świętych – msze wieczyste zamawiane w intencji świeckich, a zwłaszcza duchownych, kapłanów i biskupów w licznych sanktuariach maryjnych w Górze Klasztornej, na Jasnej Górze i w całej Polsce.

Matka, Rodzina i wszyscy świeccy aktywni w Caritas byli z nami w wielkiej łączności: z racji Świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy i imienin wysyłali kilkaset kartek świątecznych – piękne życzenia, pisane przykładową polszczyzną i wzorowym pismem. Pozostaną w naszej pamięci konkursy z okazji uroczystości wielkanocnego zająca.

Widzimy, że dla ks. Leonarda najważniejszą była miłość Boga i bliźniego. Nasza miłość zadecyduje o naszym zbawieniu, a nie nasze deklaracje, nasza metryka czy piastowane stanowisko. Istotna będzie miłość, dobre i miłosierne uczynki. Przypomina nam o tym Jezus dziś: „**Wszystko co uczyniliście...**”. Przekonamy się o tym na sądzie ostatecznym. Nie lubi słuchać tych słów współczesny człowiek, bo wymaga ofiary, poświęcenia, zaparcia się siebie. A prawda o sądzie jest tak oczywista, jak oczywisty jest przeżywany dzień dzisiejszy. Sąd będzie. **Sądził będzie Chrystus. On ma do nas prawo, bo nas odkupił. On ostatecznie zadecyduje o naszej wieczności.** Pocieszające jest to, że Chrystus stanie przed nami jako pasterz. A pasterzowi chodzi o dobro trzody. Dokona podziału w tym celu, by przyjść najsłabszym pomocą. Na sądzie będziemy bardziej podziwiać miłosierdzie Boże, niż surową sprawiedliwość sędziego.

Będziemy sądzeni nie tyle „z dobrych” uczynków, ile z całej postawy wobec drugiego człowieka. Czyśmy dostrzegali potrzeby naszych bliźnich, wyczulali nasze serce na nędzę bliźniego czy naśladowaliśmy Jezusa w naszym życiu?

Zbawienie nasze zależy więc od zachowania przykazania miłości. Jako chrześcijanie nigdy nie powinniśmy zapominać, że **gdy służymy potrzebującym, służymy Jezusowi.** Nawet najmniejsza rzecz uczyniona biednemu, otrzymuje największą wartość w oczach Boga. Jedną z charakterystyk chrześcijaństwa jest właśnie ta, że Jego Założyciel utożsamia się z ludźmi w potrzebie.

Spotkanie z Bogiem na płaszczyźnie miłości staje się źródłem energii, wynoszącej człowieka ponad wszystkie stworzenia. Miłość przynosi uczestnictwo w życiu osoby kochanej. O wartości człowieka decyduje to, kogo on kocha. Serce, które sięga po miłość Boga, wzrasta nieskończenie. Taka miłość przelewa się na ludzi. **Serce, które umie kochać, staje się podobne do słońca,** które nieustannie wysyła promienie. Każdy, kto znajdzie się w zasięgu jego promieni, doświadcza jego ciepła i światła. Człowiek, który kocha Boga z całego serca, staje się dla swego otoczenia słońcem. Dlatego Jezus nazwał swoich uczniów „światłem świata”.

Ks. Leonard za dobroć i wielką miłość jest tym słońcem. Każdy, kto znalazł się w jego zasięgu, korzystał z jego promieni, doświadczył jego ciepła i światła. Mamy wielką nadzieję, że stanie po prawej stronie obok rodziców i usłyszy słowa Jezusa: **„Pójdźcie, błogosławieni Ojca mego, weźcie w posiadanie królestwo, przygotowane wam od założenia świata”.**

**Kazanie wygłoszone na Mszy św. za śp. ks. kanonika
Leonarda Zycha przez ks. Ryszarda Ryngwelskiego,
Piła–Motylewo, 21 listopada 2018 r.**

Czcigodni Bracia w Chrystusowym Kapłaństwie,
Droży Siostry i Bracia!

Z niezbadanych wyroków Bożej Opatrzności zgromadziliśmy się w dzisiejszy wieczór we wspólnocie parafialnej, której Proboszczem od 16 lat był + Ks. Kan. Leonard Zych. On nas tutaj zgromadził i jest wśród nas obecny, choć w trumnie i swoją obecnością bardzo mocno przemawia do każdego z nas. Pragniemy otoczyć Go naszą miłością

i modlitwami, zanosząc do Boga modły o wieczny pokój i miłosierdzie dla Niego.

W kończącym się okresie roku liturgicznego wielokrotnie słyszeliśmy słowa Chrystusa Pana z Mt 25,31–46, który w otwarty sposób mówi jakie kryteria będzie stosował w dniu sądu ostatecznego wobec każdego człowieka. *Byłem głodny a daliście mi jeść, byłem spragniony a daliście mi pić, byłem nagi a przyodzialiście mnie, byłem chory a odwiedziliście mnie, byłem w więzieniu a przyszliście do mnie...* Wszystkie te oczekiwania względem innych ludzi, zwłaszcza biednych, chorych, potrzebujących, dysfunkcyjnych i samotnych + Ks. Leonard wraz z grupą oddanych współpracowników realizował w sposób strukturalny. Stworzył od podstaw i konsekwentnie rozwijał ramy zorganizowanej pomocy dla osób najbardziej potrzebujących w strukturach Caritas. Od 1991r. – po latach wikariatów – rozpoczął działalność charytatywno-opiekuńczą najpierw przy parafii pw. św. Stanisława Kostki w Pile, a od 2000 r. jako dyrektor Centrum Charytatywno-Opiekuńczego Caritas w Pile, mianowany przez ówczesnego Biskupa Diecezjalnego Mariana Gołębiowskiego. Początki były wyjątkowo trudne, ponieważ siedzibą Centrum miał być powojenny obiekt koszarowy, który domagał się gruntownej przebudowy i adaptacji do nowych zadań. To wszystko wraz z grupą oddanych osób + Ks. Leonard tworzył i systematycznie rozwijał. Powstał Środowiskowy Dom Pomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, dwa Przedszkola Niepubliczne w Pile i w Leżnicy. Wszystko to wymagało i wymaga mądrej i dobrze zorganizowanej działalności materialnej i duchowo-ludzkiej. + Ks. Leonard wkładał w to dzieło całe swoje serce, siły i umiejętności, by pomagać i wspierać najbardziej potrzebujących.

W 2002 r. do istniejących zadań Ks. Bp M. Gołębiowski powierzył naszemu Bratu dodatkowe zadanie stworzenia wspólnoty parafialnej przy Kościele pw. MB Częstochowskiej w Motylewie z zachowaniem dotychczasowych zadań i obowiązków. Starsi zapewne pamiętają, iż początki Parafii naznaczone były pewną kontrowersją dotyczącą zakresu wytyczonych granic Parafii. Pojawiło się pytanie, czy północna część miasta Ujście należy do Parafii Motylewo, czy też nie? Bowiem Bulla Papieska wytyczająca granice nowych diecezji z 1992 r. stanowiła, iż granica południowa naszej Diecezji przebiega na Noteci, a ta dzieli Ujście na dwie części. Tę wątpliwość i trudność udało się z czasem przezwyciężyć i dziś już nikt o niej nie wspomina. Niemniej + Ks. Leonard

jako Proboszcz tworzącej się Parafii musiał się z nią zmierzyć, a nie było to takie proste.

Dzisiaj kiedy spoglądamy na trumnę zmarłego kapłana i pamiętamy jak wiele dzieł pozostawił po sobie dla następców, możemy z dużą dozą pewności odpowiedzieć na Chrystusowe pytania. Panie, gdy *byłeś głodny, spragniony, nagi, chory, w więzieniu...* nasz Współbrat życiem i zaangażowaniem na rzecz innych ludzi odpowiadał pozytywnie na te wezwania. On karmił, opiekował się potrzebującymi, organizował dla nich terapię i miał czas na długie i osobiste rozmowy. Ufamy, że Miłosierny Pan nagrodzi Go za jego służbę i powie, ponieważ byłeś wierny w wielu rzeczach nad wieloma cię postawię. Ostatni etap życia + Ks. Leonarda nacechowany był wyjątkowym bólem i cierpieniem. Przez ponad rok zmagął się z chorobą nowotworową, z którą przegrał doczesne życie 17.11.2018 r. o godz. 1:00 w nocy. Czuł się – mimo choroby – ciągle związany z ludźmi i z dziełami, którym poświęcił swoje życie. Ufał, że będzie mógł dalej prowadzić piękną działalność charytatywną, ale plany Bożej Opatrzności były inne. Miał też życzenie by być pochowanym na miejscowym cmentarzu parafialnym w Motylewie, wśród swoich wiernych, by nawet po śmierci ta więź ze swoimi ciągle była żywa. Tak też się stanie. Jutro Ks. Bp Ordynariusz Edward Dajczak będzie przewodniczył Mszy św. żałobnej i wspólnie z Bp. Pawłem Cieślikiem – krewnym + Ks. Leonarda, odprowadzi go na miejsce wiecznego spoczynku.

Drodzy Parafianie,

Niech grób waszego Ks. Proboszcza będzie dla was znakiem nieustannie przypominającym wszelkie dobra jakich od niego doświadczyliście i otrzymaliście. Za udzielone sakramenty św., za posługę w konfesjonale i przy ołtarzu, za rozmowy i słowa otuchy i za wszelkie dobro jakie dane wam było zaznać ze strony waszego duszpasterza. Niech dobry Bóg obdarzy go łaską życia wiecznego, a wam da pociechę i wsparcie w czasie, kiedy żegnacie waszego drogiego Ks. Proboszcza. Amen.

**Pożegnanie wygłoszone na pogrzebie śp. ks. Leonarda Zycha
przez Marka Andruszkiewicza, Radnego Rady Miasta Piły
i Przewodniczącego Zarządu Osiedla Motylewo,
Piła–Motylewo, 22 listopada 2018 r.**

Wszystko w życiu ma swój początek i koniec. Ludzkie życie też.
Dziś domyka się ostatecznie księga Twojego życia księżu Leonardzie.

Kiedy patrzymy wstecz na blisko 20 lat Twojej posługi pośród nas – tu w Parafii Motylewo – dostrzegamy, jak wielką wartość mają słowa: „Idź przez życie tak, aby ślady Twoich stóp przetrwały Ciebie”.

Ślady Twojej duszpasterskiej pracy, Księżo Leonardzie, pozostaną w naszych sercach, a dzieła które rozpocząłeś i nie dokończyłeś będą kontynuowane na chwałę Twojej pamięci i na pożytek potrzebującym.

Nasze dyskretne rozmowy, podczas niezliczonych procesji w parafii utkwiły mi głęboko w pamięci, a Twoja Księżo wrażliwość na niedolę i wdzięczność za każdą okazaną pomoc będzie niezwykłym dla nas wszystkich wspomnieniem po Tobie.

Odszedłeś od nas – swoich parafian, ale pozostaniesz z nami na zawsze w Motylewskiej ziemi.

Żegnaj NASZ Księżo Proboszczu, pokój Twojej duszy...

Do zobaczenia.

**Pożegnanie wygłoszone na pogrzebie śp. ks. Leonarda Zycha
przez Jana Janczewskiego, Starszego Cechu,
Piła–Motylewo, 22 listopada 2018 r.**

Ekscelencjo księżo biskupie, księża biskupi, księża z diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej i dekanatu pilskiego, czcigodna rodzino, przyjaciele, parafianie parafii Motylewo.

W imieniu Pilskiej Braci Rzemieślniczej żegnam i odprowadzam na miejsce wiecznego spoczynku ks. kanonika Leonarda Zycha Proboszcza Parafii pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Motylewie.

Ks. Leonardzie. wielokrotnie u Ciebie bywaliśmy w Twoim kościele z pielgrzymką naszych Rzemieślników z okazji Dnia Rzemiosła. Drzwi Twojego Kościoła były dla nas otwarte. Czuliśmy się jak u siebie w domu. Eucharystia, którą dla nas sprawowałeś miała bardzo uroczystą oprawę, przeżywałeś nasze święto. Byłeś zaangażowany w to, co robiłeś. Dziś też jesteśmy z Tobą odprowadzając Ciebie w drodze do wieczności.

Wiem jak bardzo cierpiełeś w samotności. Nie chciałeś się swoim cierpieniem dzielić, zamknąłeś się w sobie. Ciężka choroba pokonała Ciebie, Twoja świeczka wypalała się powoli. Wszyscy byliśmy z Tobą do ostatniej chwili. Dzieło które po sobie zostawiłeś będzie i jest trwałe. Byłeś pomysłodawcą, budowniczym, dyrektorem Centrum Charytatywno-Opiekuńczego „CARITAS” w Pile. Z ruin to powstało, pamiętam początki, Twoje zaangażowanie, pomysły, chodzenie, załatwianie. Twój

upór i determinacja doprowadziły do jego powstania. Zostawiasz po sobie wspaniałe dzieło, dzieło trwałe.

Byłeś sympatycznym, uśmiechniętym, ciągle zajęтым ks. Leonardem.

Nie odwracałeś się od ludzi, byłeś z nimi. Pomagałeś wszystkim jak mogłeś, o czym świadczą uczestnicy dzisiejszej smutnej uroczystości.

Ks. kanoniku Leonardzie, My Rzemieślnicy żegnamy Ciebie.

Spoczywaj w Pokoju.

III. INNE

List Dziekana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego do wiernych Metropolii Szczecińsko- -Kamieńskiej w święto św. Szczepana – 26.12.2018 r.

Umiłowani w Panu Siostry i Bracia!

Kościół, stawiając dziś przed nasze oczy św. Szczepana męczennika, dostarcza nam materiału do głębszej refleksji nad trudną równowagą, jaką trzeba zachować, kiedy chodzi o uwzględnienie w życiu sprawiedliwości i przebaczenia. Nasz ludzki umysł zawsze wędruje drogą sprawiedliwości. Przyprawia człowieka do wagi i każe mu zobaczyć krzywdę, jaką mu wyrządzono, ilość wylanych łez, ilość rozlanej krwi, ilość bólu, i w imię sprawiedliwości domaga się, aby na drugiej szali ustawiono równie wielki drugi stos bólu i cierpienia. Wydaje mu się, że kiedy zastosuje zasadę „oko za oko, ząb za ząb”, wyrówna sprawiedliwość na ziemi. Ale wtedy włącza się serce i mówi, że konsekwencje tego są straszne. „Oko za oko” – obok jednego kaleki stanie drugi kaleka, obok jednego grobu drugi grób, obok jednego morza łez drugie morze łez. Tak nie może być. Serce mówi: przebacz, przebacz tę krzywdę. Wystarczy, że ty jesteś nieszczęśliwy, nie dokładaj ludzkości nowych nieszczęść, przebacz.

Jeśli umysł odstąpi od matematycznej logiki sprawiedliwości i zdecyduje się na przebaczenie, wtedy na tę drugą szalę kładzie dobro. Dokonuje się wówczas wspaniały cud. Ten skrzywdzony człowiek, ten, który tak wiele stracił, w goście przebaczenia zaczyna wzrastać. Dotychczas był ofiarą, a staje się zwycięzcą; zwycięzcą przez przebaczenie.

Warto przybliżyć obraz przebaczenia znany z opisu zawartego w *Krzyżakach* H. Sienkiewicza. Jurand ze Spychowa, a przed nim stoi Zygryf. Jurand ślepy, niemy, jedną ręką wodzi po twarzy swego wroga.

Zygfyrd wyrządził mu tak wielką krzywdę, zniszczył jego umiłowane dziecko, uczynił go kaleką. Jurand sięga po nóż i palcem szuka ostrza, by rozciąć nim więzy krępujące Zygfyda. Przebaczył. Obecni świadkowie odmawiają słowa modlitwy „Ojcze, odpuść nam nasze winy jako i my odpuszczamy naszym winowajcom”. Okazuje się, że ten ślepy Jurand widzi o wiele dalej aniżeli wszyscy, którzy posiadają wyostrzony wzrok, że ten niemy Jurand przemawia głośniejsz niż wszyscy, którzy posiadają sprawny język, że ten Jurand, który ma odciętą rękę, czyni nią więcej dobra aniżeli przedłużona przez miecz ręka wojowników. Nigdy Jurand nie odniósł tak wielkiego zwycięstwa jak wtedy, kiedy przebaczył. W przebaczeniu ukryta jest potężna moc.

Trzeba stanąć przed wagą sprawiedliwości i trzeba przyprowadzić przed tę wagę każdego człowieka, który krzywdził. Trzeba dokładnie pokazać mu, jak wielką krzywdę wyrządził drugiemu, ale kiedy ta krzywda zostanie wymazana, trzeba zdobyć się na przebaczenie. I to przebaczenie jest największym darem, na który czeka Bóg. Ponieważ Chrystus uczył nas i dał przykład przebaczenia aż po krzyż, dlatego Kościół posiada na ziemi najpotężniejszą siłę. Dzięki tej sile Kościół żyje. To jest miłość przebacząca, miłość, która odnosi zwycięstwo nad wszystkimi wrogami. Jeśli dziś spotykamy się ze św. Szczepanem, wielkim bohaterem, który mocą przebaczenia odniósł zwycięstwo nad swymi przeciwnikami, to trzeba, abyśmy odkryli piękno naszej chrześcijańskiej religii. Jest ono ukryte w mocy przebaczącej miłości.

O tej miłości przypomina nam episkopat Polski wskazując na działanie Ducha Bożego. Nie własnym sumptem, inteligencją czy wypracowanymi mechanizmami, ale „w mocy Bożego Ducha” możemy czynić Ewangelię treścią naszej codzienności. Otrzymywane duchowe dary, na które zawsze pragniemy być otwarci, umożliwiają nam rozpoznanie zadań oraz obszarów zaangażowania. Zawsze jednak z odwagą w mocy Ducha Świętego, z wyciągniętą dłonią ku pojednaniu, którego potrzeba w małżeństwie, rodzinie, miejscu pracy i nauki oraz we wszystkich innych relacjach międzyludzkich.

Źródłem fundamentalnym takiej postawy, z której możemy czerpać moc, jest Boży Duch. Należy z Nim współpracować, by wysiłki nasze przynosiły owoc w codziennym ubogacaniu szerokości geograficznej, w której żyjemy i którą sobą wypełniamy. Ten nasz wkład w codzienność jest bardzo zróżnicowany: często wychodzimy ku innym z miłością przebaczącą, ale nierzadko egoizm w rozmaitym zabarwieniu daje

o sobie znać. Stąd wypływa potrzeba, a nawet konieczność inwestowania w kształtowanie swoich postaw.

Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, tak jak i inne jednostki naukowe w kraju podlegają przeobrażeniom dokonującym się wskutek reformy szkolnictwa wyższego. To jednak priorytetem naszego wydziału pozostanie kształtowanie postaw skorelowanych z nauczaniem Jezusa. Pragniemy poprzez osobisty przykład i wykład nauk teologicznych wpływać na umocnienie ducha i woli w kroczeniu za Mistrzem. Studenci zgłębiający *nauki teologiczne* przygotowują się do posługi kapłańskiej, a inni by w morzu laikatu być latarniami czerpiącymi światło od samego Pana. Studiujący na Wydziale Teologicznym kierunku *Nauki o rodzinie* przygotowują się do ważnych środowiskowych ról jako asystenci społeczni, mediatorzy, świadczący pomoc w poradnictwie psychospołecznym oraz rodzinnym. Natomiast studenci kierunku *Italianistyka z elementami kultury chrześcijańskiej* stają się dzięki edukacji na naszym Wydziale ambasadorami wartości chrześcijańskich w środowiskach nie tylko polskich ale szerzej – europejskich, wnosząc w nie wartości, którym do końca był wierny dzisiejszy patron – św. Szczepan.

Wydział Teologiczny wyraża wdzięczność wszystkim: duchownym i świeckim za wielokrotnie okazywaną życzliwość, sympatię i hojność w dobru. Zapewniam z naszej strony o modlitwie i wspieraniu intelektualnym, którym jesteśmy gotowi zawsze dzielić się z Wami. Składamy wszystkim, nie wykluczając nikogo, wdzięczne *Bóg zapalać* za wsparcie materialne i modlitewne.

Kończąc, życzymy Wam Siostry i Bracia w Chrystusowym Kościele, by ocieplający atmosferę naszego życia przychodzący Jezus, uczył nas miłości przebaczącej, umacniał nasze więzi rodzinne, dawał nam siłę w pokonywaniu własnych słabości, oby obdarowywał nas wszystkich dobrym zdrowiem i pogodą ducha.

ks. prof. US dr hab. Kazimierz Dullak
dziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego

